

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
KOMUNIKĀCIJAS ZINĀTNES NODAĻA

**DONALDA TRAMPA IZPAUSTĀ MALDINOŠĀ INFORMĀCIJA
MIKROBLOGOŠANAS VIETNĒ "*TWITTER*" SAISTĪBĀ AR COVID-19
PANDĒMIJU**

BAKALAURA DARBS

Autore: **Ilze Anna Putniņa**

Studentu apliecības Nr.: ip18093

Darba vadītājs: pasniedzējs Mg. Mārtiņš Pričins

RĪGA 2021

SATURS

Ievads.....	5
1. Teorētiskā daļa.....	9
1.1. Politiskā komunikācija digitālajos medijos.....	9
1.2. Maldinošās informācijas jēdziens un tā definīcija	11
1.3. Digitālās auditorijas maldināšana.....	17
1.4. Mikroblogošanas vietnes <i>Twitter</i> raksturojums	19
1.5. Hermeneitikas teorija	21
2. Metodoloģija.....	24
2.1. Pētījuma plāns	24
2.2. Kontentanalīze.....	26
2.3. Hermeneitiskā analīze	31
3. Empīriskā daļa	34
3.1. Donalda Trampa <i>Twitter</i> profila apraksts.....	35
3.2. Donalda Trampa tvītu kontentanalīze	35
3.3. Donalda Trampa tvītu maldinošā informācija.....	42
3.4. Donalda Trampa tvītu hermeneitiskā analīze.....	52
Rezultāti un diskusija	56
Secinājumi	58
Izmantotie informācijas avoti	61
Pielikumi.....	68
1. pielikums	68

ANOTĀCIJA

Bakalaura darbā “Donalda Trampa izpaustā maldinošā informācija mikroblogošanas vietnē "Twitter" saistībā ar Covid-19 pandēmiju” pētīti Amerikas Savienoto Valstu 45. prezidenta Donalda Trampa vietnē *Twitter* publicētie ieraksti no 2020. gada 20. janvāra līdz 2021. gada 8. janvārim.

Darba mērķis ir veikt analīzi un noskaidrot Donalda Trampa mikroblogošanas vietnē *Twitter* ievietotajos ierakstos esošo maldinošo informāciju, tās veidus un tēmas, izpaušanas motivācijas un kontekstus.

Teorētiskā ietvara daļa apraksta politisko komunikāciju digitālajos medijos, maldinošās informācijas jēdzienu un tā definīciju, digitālās auditorijas maldināšanu, mikroblogošanas vietnes *Twitter* raksturojumu, hermeneitikas teoriju.

Izmantojot kvalitatīvo un kvantitatīvo kontentanalīzi un hermeneitisko analīzi, pētījuma daļā noskaidrota Donalda Trampa tvītos esošā maldinošā informācija, veidi, izpaušanas motivācijas un konteksts. Tika secināts, ka Tramps aktīvi publicēja maldinošo informāciju saistībā ar Covid-19 pandēmiju, līdz ar to tiek izmantoti vairāki maldinošās informācijas veidi un izpaušanas motivācijas.

Atslēgvārdi: *Twitter*, Donalds Tramps, Covid-19, maldinošā informācija, kvalitatīvā kontentanalīze, kvantitatīvā kontentanalīze, hermeneitiskā analīze.

ANNOTATION

The bachelor's thesis “The misinformation spread by Donald Trump about Covid-19 pandemic on the microblogging site “*Twitter*” examines the posts published on *Twitter* by the 45th President of the United States, Donald Trump, from January 20, 2020 to January 8, 2021.

The aim of the work is to analyze and find out the misleading information in Donald Trump's published posts on the microblogging site *Twitter*, its types and topics, motivations and contexts for disclosure.

The theoretical part of the framework describes political communication in digital media, the concept of misleading information and its definition, misleading the digital audience, the characteristics of the microblogging site *Twitter*, the theory of hermeneutics.

Using qualitative and quantitative content analysis and hermeneutic analysis, the misleading information, types, motivations and context of disclosure in Donald Trump's tweets were clarified in the research part. It was concluded that Trump actively published misleading information in connection with the Covid-19 pandemic, using several types of misleading information and motivations for disclosure.

Keywords: *Twitter*, Donald Trump, Covid-19, misleading information, qualitative content analysis, quantitative content analysis, hermeneutic analysis.

IEVADS

2020. gada 8. janvārī mikroblogošanas vietnē *Twitter* tika izdzēsts bijušā Amerikas Savienoto Valstu prezidenta Donalda Trampa profils, par iemeslu minot to, ka tika publicēts ieraksts (tālāk tekstā – tvīts (no angļu val. “*tweet*”)), kurā bija aicinājums uz vardarbību. Tramps pirms tam bija aktīvs vietnes *Twitter* lietotājs un ierakstus savā profilā ievietoja vairākas reizes dienā. Viņš publicēja informāciju par aktuālākajiem notikumiem un politiskām diskusijām, bieži vien papildus arī minot arī savu viedokli. Biežā personīgā viedokļa izpaušana ir iemesls, kādēļ Trampa komunikācija vietnē *Twitter* politiskajā mērogā tika uzskatīta par ko nebijušu un izmaiņas veicinošu. Tomēr, lai arī digitālās politiskās komunikācijas attīstību var novērtēt kā labvēlīgu ieguvumu, Trampa neformālā sarunvalodas stila dēļ viņa izteikumos bieži tiek apslēpta maldinoša vai nepatiesa informācija, kas parastam vēlētājam var šķist pārlicinoša un uzticama. Pirms profila izdzēšanas *Twitter* izmantoja arī citus paņēmienus, kā parādīt viņa sekotājiem un citiem lasītājiem, kuri no Trampa tvītiem ir kaitējoši – pie viņa ierakstiem tika uzstādīti brīdinājumi, ka tie var saturēt maldinošo informāciju, kā arī tie tika noslēpti.¹

Maldinošā informācija kā fenomēns ir viens no digitālā laikmeta būtiskākajiem izaicinājumiem, it īpaši gadījumos, ja ar to plašsaziņas medijos dalās viedokļu līderi. Tā var kaitēt ne tikai sekotājiem, bet arī globāli sabiedrībai kopumā, veidojot patiesas informācijas sadrumstalotību un komunikācijas kanālu piesārņotību. Lai arī maldinošās informācijas atpazīšanas algoritmi, rīki un drošības politikas attīstās, tā tāpat bieži tiek nepamanīta dažādu subjektīvi interpretējamu komunikācijas metožu dēļ, piemēram, sarkasms, satīra, parodijas. Cīņā pret maldinošo informāciju ir svarīga detalizācija un kvalitatīva iedziļināšanās aktora izteikumos un kontekstā, lai minimizētu riskus brīvai izteiksmei, ko nodrošina mūsu likumi. Ir svarīgi apskatīt jau izpaustu maldinošo informāciju, jo, lai arī šajā gadījumā tā vairs nav skatāma oriģinālavotā, sociālajos un citos medijos, cilvēki vēl joprojām uztur šīs informācijas maldinošo vēstījumu un apaudzē to ar citiem nepatiesiem faktiem vai statistiku.

Pēc Dr. Tedrosa Adhanoma (*Dr. Tedros Adhanom*) vārdiem: “Mēs necīnāmies tikai ar epidēmiju, mēs cīnāmies ar infodēmiju” (no angļu val. “*We’re not just fighting an epidemic, we’re fighting an infodemic*”).² Covid-19 pandēmija ir auglīgs pamats maldinošajai informācijai cilvēku satraukuma un baiļu dēļ. Izplatības laikā aktīvi tiek uzturētas konspirāciju teorijas, cenšoties pierādīt valdības ietekmi un ļaunprātīgus nodomus vakcināciju vai

---

¹ Singh K. (2020, Dec 12). *Twitter says it 'inadvertently' limited engagements on Trump's flagged tweets*. Retrieved from <https://www.reuters.com/article/us-usa-election-trump-twitter-idUSKBN28M0VO>

² EU Council bibliography. (2020, Jul 23). *Disinformation during the COVID-19 pandemic*. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/lv/documents-publications/library/library-blog/posts/disinformation-during-the-covid-19-pandemic/>

ierobežojumu jautājumos. Lai cīnītos ar šo ziņu izplatību, ir nepieciešams apskatīt viedokļu līderu publicēto maldinošo informāciju, veikt padziļinātāku analīzi un sasaistīt to ar patiesiem faktiem. Tādēļ bakalaura darbā tiek pētīta Donalda Trampa izpaustā maldinošā informācija mikroblogošanas vietnē *Twitter* saistībā ar Covid-19 pandēmiju laika ietvarā no pirmā saslimšanas gadījuma ASV 2020. gada 20. janvārī līdz Trampa *Twitter* profila izdzēšanai 2021. gada 8. janvārī. Maldinošās informācijas izpētei tiek veikta ierakstos izpausto maldinošās informācijas veidu, motivācijas un konteksta analīze.

Izvēlēta tēma ir aktuāla, jo Covid-19 izplatība norisinās bakalaura darba izveides laikā un Donalda Trampa tvītos publicētā maldinošā informācija par pandēmiju tiek uzturēta vēl šobrīd. Šī informācija atstāj iespaidu ne tikai uz politiskajiem, bet arī veselības nozares procesiem un Covid-19 preventīvajiem pasākumiem, piemēram, masku nēsāšana, vakcinācija. Sevišķi tēmas aktualitāti pastiprina sabiedriskais diskurss par maldinošo informāciju, jo sevišķi no politiķu puses, tai skaitā sociālo mediju platformās. Donalds Tramps kā subjekts ir ASV politiķis, taču autores ieskatos līdzīgi pētniecības subjekti ir atrodamī arī Latvijas Republikas politikā, papildus tam arī globālās tendences liberālajās demokrātijās norāda uz šādu aktoru pieaugošu spēju iegūt politisko atbalstu. Donalds Tramps kā galvenais maldinošās informācijas izplatītājs tika noteikts pētījumā “*Koronavīrusa maldinošā informācija: avotu un tēmu kvantificēšana Covid-19 infodēmijā*”.³ Darba novitāte ir teorijas un politiskās komunikācijas faktu pārbaudes apvienojums. Ir pieejami materiāli, kas uzskaita nestrukturētā veidā Donalda Trampa izplatīto maldinošo informāciju, kā arī eksistē maldinošās informācijas dalījums, taču kombinētā formā šāda pieeja nav plaši izplatīta ne akadēmiskā, ne profesionālā komunikācijas zinātnes vidē. Būtiski, ka šī darba analīzes metode – kontentanalīzes īstenošana sociālo mediju ierakstiem, piemērojot filtrāciju pēc plašāka atslēgasvārdu kopuma, ir jauna un Latvijā plaši neizplatīta metode sociālajās un humanitārajās zinātnēs.

Pētījuma problēma: Donalda Trampa izpaustās maldinošās informācijas veidi, tēmas, motivācijas un konteksts mikroblogošanas vietnē *Twitter* saistībā ar Covid-19 pandēmiju.

Pētījuma mērķis: veikt analīzi Donalda Trampa mikroblogošanas vietnē *Twitter* ievietotajiem ierakstiem, izfiltrēt maldinošo informāciju, noskaidrot tās veidus, saistītās tēmas, kā arī tās izpaušanas motivācijas un kontekstus.

Pētījuma objekts: Donalda Trampa *Twitter* profils.

Pētījuma priekšmets: Donalda Trampa tvīti vietnē *Twitter* no 2020. gada 20. janvāra līdz 2021. gada 8. janvārim.

Pētījuma laika periods: no 2020. gada 20. janvāra līdz 2021. gada 8. janvārim.

---

³ Evanega S., Lynas. M., Adams J., Smolenyak. K. (2020). “*Coronavirus misinformation: quantifying sources and themes in the COVID-19 “infodemic”*”. New York: Cornell University.

Pētījuma jautājumi:

1. Kādus maldinošās informācijas veidus Donalds Tramps pielieto savos tvītos?
2. Kādas ir Donalda Trampa tvītos izpaustās maldinošās informācijas motivācijas?
3. Par kurām tēmām saistībā ar Covid-19 pandēmiju Donalds Tramps savos tvītos izpauž maldinošo informāciju?
4. Kāds ir Donalda Trampa tvītos izpaustās maldinošās informācijas konteksts?

Lai sasniegtu darbā izvirzīto mērķi, izvirzīti darba **uzdevumi**:

1. Jāveic teorētiskās literatūras dziļāka izpēte par politisko komunikāciju digitālajos medijos, maldinošās informācijas jēdzienu un tā definīciju, digitālās auditorijas maldināšanu, mikroblogošanas vietni *Twitter* un hermeneitikas teoriju.
2. Jāpiemēro pētījuma izstrādei nepieciešamās pētniecības metodes – kvantitatīvo un kvalitatīvo kontentanalīzi, hermeneitisko analīzi, jāizdala maldinošās informācijas veidi, motivācijas un tēmas.
3. Jāveic kvalitatīvā, kvantitatīvā kontentanalīze un hermeneitisko analīze Donalda Trampa vietnē *Twitter* ievietotajiem ierakstiem laika posmā no 2020. gada 20. janvāra līdz 2021. gada 8. janvārim.
4. Balstoties uz iegūtajiem datiem, jāveic iegūto rezultātu analīze.
5. Apkopojot pētījumā iegūtos rezultātus, jāizdara gala secinājumi.

Pētījuma metodes:

- Kvantitatīvā kontentanalīze, lai izdalītu Donalda Trampa tvītos maldinošās informācijas veidus un piešķirtu tvītiem motivācijas;
- Kvalitatīvā kontentanalīze, lai izdalītu tvītos tēmās un analizētu tēmās atrodamo maldinošo informāciju;
- Hermeneitiskā analīze, lai analizētu maldinošās informācijas specifisko frāžu un terminu kontekstus.

Darba **struktūra** ietver teorētisko bāzi, kurā apskatītas Harolda Lassvela (*Harold Lasswell*), Ričarda Perlofa (*Richard Perloff*), Džianpetro Mazzoleni (*Gianpietro Mazzoleni*), Vinfrīda Šulca (*Winfried Schulz*), Džonatana Koena (*Jonathan Cohen*) teorijas par politisko komunikāciju digitālajos medijos. Maldinošās informācijas jēdziens skaidrots ar *HLEG* (saīsin. *High-Level Expert Group*), Viljama Valesa Beneta (*William Wallace Bennet*), Stīvena Livingstona (*Steven Livingston*), Mīlas Prijankas (*Meel Priyanka*), Višvakarma Dineša (*Vishwakarma Dinesh*) teorijām un definīcijām. Digitālās auditorijas maldināšana aprakstīta ar Markusa Maurera (*Marcus Maurer*), Korinnas Oščats (*Corinna Oschatz*), Elaija Parīzera (*Eli Pariser*), Adama Kučarska (*Adam Kucharaski*) piedāvātajiem skaidrojumiem. Hermeneitikas teorija atsauca uz Ričarda E. Palmera (*Richard E. Palmer*), Frīdriha Šlsiermahera (*Friedreich*

Schlsiermacher), Karla-Otto Apela (*Karl-Otto Apel*), Jirgena Habermasa (*Jurgen Habermas*), Merilinas Annelas (*Meryl Annells*), Steinara Kvales (*Steinar Kvale*), Kristianas Ritenmeijeres (*Christian Rittelmeyer*) un Marka Parmentiera (*Marc Parmentier*), Helmuta Danera (*Helmut Danner*) teorijām. Metodoloģija ietver kvantitatīvo un kvalitatīvo kontentanalīzi, kā arī hermeneitisko analīzi. Empīriskajā daļā tiek analizēti 457 Donalda Trampa *Twitter* profila ieraksti, kuri izgūti no publiskās datubāzes <https://www.thetrumparchive.com/>. Tvīti publicēti laika periodā no 2020. gada 20. janvāra līdz 2021. gada 8. janvārim. Kontentanalīze apkopota tabulā, kura ievietota darba pielikumu sadaļā.

Izstrādājot pētījumu, tika **secināts**, ka Donalds Tramps aktīvi izplatīja maldinošo informāciju, kuru varēja izdalīt dažādos maldinošās informācijas veidos un piešķirt motivāciju un tēmas. Maldinošās informācijas ierakstiem un tajos atrodamajām frāzēm un specifiskajiem terminiem tika piešķirts konteksts, kurš izskaidro Trampa maldinošajā informācijā pielietoto retoriku un tās izmaiņas.

1. TEORĒTISKĀ DAĻA

1.1. Politiskā komunikācija digitālajos medijos

Politikas un komunikācijas pētnieka Harolda Lassvela (*Harold Lasswell*) darbos par politikas zinātņi politiskā komunikācija tiek aplūkota caur prizmu "kurš/saka, ko/kurā kanālā, kam/ar kādu ietekmi". Tikmēr sociologa Ričarda Perlofa (*Richard Perloff*) politiskās komunikācijas teorija to definē kā "valdības (vadības), pilsoņu un mediju savstarpējo informācijas, kura attiecas uz sabiedrības vadīšanu, apmaiņas process".⁴ Šī komunikācija ir process, kurā politiķis nodod sākotnējo neapstrādāto informāciju medija pārstāvim, kuri pārstrādā šo informāciju atbilstoši mediju perspektīvai.

To lielākoties var iedalīt divās kategorijās, kas ir – tiešā komunikācija un pastarpinātā komunikācija. Tiešajai politiskajai komunikācijai raksturīgi ir tas, ka par to tiek maksāts, piemēram, aģitācijas plakāti, televīzijas reklāma vai bukleti, bet atsevišķos gadījumos tā var būt arī bez maksas, piemēram, reklāma politiskās partijas mājaslapā. Pastarpināto politisko komunikāciju jeb mediēto komunikāciju raksturo divpakāpju plūsmas modelis – tā tiek pārraidīta caur trešo personu (mediju), pirms tā sasniedz auditoriju. Tomēr tiešās un pastarpinātās politiskās komunikācijas definīcija ir neskaidra, jo tagad tiešos kanālus var mediēt dažādos veidos – par plakātiem vai bukletiem var runāt tiešsaistes žurnālu lapās. Tiešsaistes politiskā komunikācija var būt gan tieša, gan arī pastarpināta un mediēta. Piemēram, politiķi var izveidot videoklipu un augšupielādēt to vietnē *YouTube*, kur arī politiskās organizācijas var izveidot savus kanālus. Šim videoklipam cilvēki var pievienot savus komentārus un kopīgot citās tiešsaistes vietnēs. Tie var būt arī profesionāli žurnālisti, kuri izvieta videoklipu galvenajās ziņu vietnēs.⁵

Kā uzskata Džianpetro Mazzoleni (*Gianpietro Mazzoleni*) un Vinfrīds Šulcs (*Winfried Schulz*), mediatizācija lielā mērā negatīvi ietekmē politikas veidošanos un norisi. Viņi apgalvo, ka "politiku, kas ir zaudējusi autonomiju, centrālās funkcijās ir kļuvusi atkarīga no masu informācijas līdzekļiem un to nepārtraukti veido mijiedarbība ar plašsaziņas līdzekļiem".⁶ Pētnieki apraksta to, ka mediatizācija procesā politika tiek pārveidota piecos veidos.

Pirmkārt, politiskā realitāte kļūst par mediju konstrukciju. Nosakot vērtību kādai ziņai, žurnālistiem ir svarīgi, kā auditorija iesaistās politikā, kuriem politiskās dzīves aspektiem un notikumiem tiek pievērsta uzmanība. Šī mediju lomas perspektīva iet roku rokā ar

---

⁴ Perloff R. (2008). *Political Communication: Politics, Press and Public in America*. New Jersey and London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers. P. 9.

⁵ Lilleker D.G. (2014). *Political Communication and Cognition*. UK: The Media School Bournemouth University. P. 38, doi: <https://doi.org/10.1057/9781137313430>

⁶ Mazzoleni G., Schulz W. (1999). 'Mediatization' of politics: a challenge for democracy? P. 250.

dienaskārtības noteikšanas teoriju, kur mediji auditorijai nerāda, kā domāt, bet ziņo, par ko domāt.⁷

Otrkārt, mediji konstruē politisko dalībnieku un to auditorijas priekšstatus, viedokļus un katram piešķir vēlamo lomu. Caur mediju uzmanību tiek identificēti politiskie aktori un definēta viņu loma mediatizētajā politiskajā realitātē. Ziņu vērtība nosaka, kuri ir vērtīgi politikā. Auditorijas locekļiem reti tiek piešķirta dalībnieka loma, un viņi reti piedalās kā politiskie dalībnieki.⁸ Debatēs par politikas mediatizāciju politiķus samērā bieži apsūdz par politisko darbību organizēšanu atbilstoši plašsaziņas līdzekļu prasībām. Kā iemesls šādai uzvedībai var būt “politiskās elites spēcīga pārliecība par plašsaziņas līdzekļu ietekmi uz elektorātu”.⁹ Džonatans Koens (*Jonathan Cohen*) izpētīja šo pieņēmumu, aptaujājot Izraēlas parlamenta locekļus par plašsaziņas līdzekļu ietekmi politiķu aktivitāšu plānošanā. Pieņēmums, ka medijiem bija stipra ietekme uz elektorātu, lika politiķiem pastiprināt savas medijiem veltītās aktivitātes, kā rezultātā palielināja to klātesamību medijos.¹⁰ Treškārt, politisko ziņošanu ierobežo mediju komerciālais aspekts. Tas var būt saistīts ar to, kā tiek noteikta ziņas vērtība, kā tiek apkopotas un pasniegtas politiskās ziņas un cik lielā mērā politiskās ziņas tiek iekļautas kopējā ziņu saturā.¹¹ Ceturtkārt, reaģējot uz komerciālumu, reaģējot uz izstrādātajiem politisko ziņu materiāliem, paši politiskie dalībnieki izstrādā savu komunikācijas shēmu. Piemēram, uzzinot, kādi attēli un frāzes žurnālistiem interesē, tie atspoguļo tos savā komunikācijā ar medijiem.¹² Tā var būt gan darbības vēstures apraksta nodrošināšana, gan fotogrāfiju galerijas izveide, kurā tiek ievietotas bildes, kas atspoguļo aktīvu partijas darbu.¹³ Šādas galerijas vai apraksti tiek nosūtīti žurnālistiem vai ievietoti mājaslapā vai citās vietnēs. Nacionālā un stratēģiskā līmenī tas nozīmē, ka mediju informatīvie ziņojumi par partijas darbību pozitīvi ietekmē tās tēlu. Līdz ar to politiskā komunikācija medijos kļūst aizvien mazāk objektīva, jo ziņas var tikt pielāgotas auditorijas un žurnālistu interesēm, ņemot vērā, ka politika var arī tikt attēlota negatīvi, lai pievērstu uzmanību esošajiem aizspriedumiem.¹⁴

---

⁷ Scheufele D. A., Tewksbury D. (2007). *Framing, agenda setting, and priming: the evolution of three media effects models*. P. 15.

⁸ Lilleker D.G. (2014). *Political Communication and Cognition*. UK: The Media School Bournemouth University. P. 26. doi: <https://doi.org/10.1057/9781137313430>

⁹ Cohen, J., Tsafati Y., Sheaffer T. (2008). *The influence of presumed media influence in politics: Do politicians' perceptions of media power matter?* P. 2.

¹⁰ Turpat

¹¹ Lilleker D.G. (2014). *Political Communication and Cognition*. UK: The Media School Bournemouth University. P. 26. doi: <https://doi.org/10.1057/9781137313430>

¹² David L. A. (2004). *Media logic and political communication*. PP. 293.–296.

¹³ Koc-Michalska, K., Lilleker, D. G., Suroweic, P. (2013). *The use of the Web for political participation*. P. 7.

¹⁴ De Vreese C. H., Peter J., Semetko H. A. (2001). *Framing politics at the launch of the Euro: a cross-national comparative study of frames in the news*. PP. 107.–122.

Sociālo mediju plašo iespēju dēļ politiskā komunikācija vairs nav tik formāla kā agrāk. Aizvien vairāk mediju vidē var redzēt politikas dalībnieku konfliktsituācijas, neglaimojošas atbildes citiem politiskās jomas pārstāvjiem un viedokļu izklāstus. Kā viens no neformālās komunikācijas lielākajiem aktoriem ir Donalds Tramps, kurš savā komunikācijā ar vēlētājiem izmantoja mikroblogošanas vietni *Twitter*. Apskatot iepriekšējo ASV prezidentu praksi, Tramps ir skaidri un konkrēti demonstrējis to, ka sabiedrisko attiecību vai preses ekspertu klātbūtne sociālo mediju uzturēšanā nav nepieciešama, lai gūtu globālā mēroga panākumus un vēlētāju atziņu.¹⁵

1.2. Maldinošās informācijas jēdziens un tā definīcija

Zinātniskajā literatūrā ir plašs spektrs jēdzienu un koncepciju, kurus izmanto, lai aprakstītu neprecīzu, nepatiesu vai daļēji patiesu informāciju, kā - viltus ziņas (no angļu val. “*fake news*”)¹⁶, neprecīzas ziņas (no angļu val. “*false news*”),¹⁷ dezinformācija,¹⁸ baumas.¹⁹ Maldinošās informācijas problēmas ir cieši saistītas ar digitālo mediju attīstību. Viņus vada aktori – valsts vai nevalstiski politiskie dalībnieki, bezpeļņas dalībnieki, plašsaziņas līdzekļi, indivīdi vai grupas. Tā var kaitēt iedzīvotājiem un sabiedrībai kopumā. Kaitējuma risks ietver draudus demokrātiskiem politiskiem procesiem, tostarp vēlēšanu integritātei un demokrātiskām vērtībām, kas izpaužas dažādos veidos caur valsts pārvaldēm, piemēram, veselības, zinātnes, finanšu un citās jomās.²⁰

Maldinošās informācijas un dezinformācijas definējumi apraksta nepatiesu vai neprecīzu informāciju, bet to atšķirība slēpjas izplatītāja nodomā – vai informācija ir veidota, lai speciāli radītu kaitējumu. Pārsvarā dezinformācija apraksta tīšus nepatiesas informācijas izplatīšanas gadījumus, kamēr maldinoša informācija – netīšus izplatīšanas gadījumus. Tomēr šajā pētījumā termins “maldinošā informācija” apvieno visu nepatieso un neprecīzo informāciju, kas tiek pasniegta sociālo mediju platformās. Pētījuma autore ir izvēlējusies minēt maldinošu informāciju kā nepatiesas informācijas definīciju kopumu, jo, ņemot vērā to, ka sociālajos medijos var tikt publicēta jebkāda veida informācija un nav iespējams tieši internēt informācijas izplatītāju, ir sarežģīti nozares pētniekiem, sociālo mediju ekspertiem un to

---

¹⁵ Shapiro J. (2018, Oct 20). *Trump has redefined political communication for the world — and soon everyone could speak like him*. Retrieved from <https://www.businessinsider.com/whole-world-will-soon-start-talking-like-trump-2018-10>

¹⁶ Lazer D., Baum M., Benkler Y. (2018). *The science of fake news*. PP. 1094.–1096.

¹⁷ Vosoughi S., Roy D., Aral S. (2018). *The spread of true and false news online*. PP. 1146.–1151.

¹⁸ Amazeen M., Bucy E. (2019). *Conferring resistance to digital disinformation: the inoculating influence of procedural news knowledge*. P. 416.

¹⁹ Shao C., Ciampaglia G., Varol O. (2018). *The spread of low-credibility content by social bots*. P. 4787.

²⁰ European Commission. (2018). *Final report of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation*. P. 5.

pārvaldītājiem noteikt, vai nepatiesa informācija ir publicēta apzināti vai neapzināti. Visi šajā darbā aprakstītie termini var tikt iekļauti zem maldinošās informācijas, jo visiem ir vienojoša raksturiezīme – tie var radīt jebkāda veida kaitējumu sociālajos medijos, it īpaši, ja nav notikusi savlaicīga iejaukšanās, lai to novērstu.²¹ Šajā nodaļā tiks apskatīti lielākie maldinošās informācijas izpausmes veidi un definīcijas.

Kā jau tika minēts, nepatiesai informācijai ir daudz izpausmes formātu, kas nav savstarpēji izslēdzoši, bet tajā pašā laikā tiem piemīt heterogenitāte, kas tos sagrupē atsevišķās kategorijās. Mīlas Priyankas (*Meel Priyanka*) un Višvakarma Dineša (*Vishwakarma Dinesh*) pētījums par informācijas piesārņojumu sociālajos medijos piedāvā desmit viltus informācijas kategorijas, pieminot arī to sekas. (skat. 1. 1. tab.). Autori viltus informācijas terminu izmanto, lai apkopotu nepatiesās informācijas fenomenu.

1.1. tabula

Viltus informācijas kategorijas²²

<i>Kategorija</i>	<i>Definīcija</i>	<i>Ietekme</i>
<i>Baumas</i>	<i>Nepārbaudīta informācija, kas ne vienmēr ir nepatiesa. Var izrādīties patiesa.</i>	<i>Izplata nenoteiktību un neskaidrību par faktiem,</i>
<i>Viltus ziņas</i>	<i>Nepatiesa informācija, kas izplatīta autentiskuma aizsegā, parasti tiek izplatīta internetā ar nolūku iegūt politisku vai finansiālu labumu, palielināt lasītāju/lietotāju skaitu un neobjektīvu sabiedrības viedokli par politiskajiem procesiem.</i>	<i>Sabojā aģentūras, organizācijas vai personu reputāciju vai gūst finansiālu vai politisku peļņu.</i>
<i>Maldinoša informācija</i>	<i>Informācijas izplatīšana, kas nejauši kļūst maldinoša kļūdas, neuzmanības vai neobjektivitātes dēļ.</i>	<i>Mazāk kaitējoša, bet nepareizu faktu interpretācija var radīt lielu postu.</i>
<i>Dezinformācija</i>	<i>Apzināti maldinoša informācija ar iepriekš noteiktu nodomu.</i>	<i>Veicina pārliecību, ideju, gūst finansiālu labumu vai sabojā konkurenta tēlu.</i>
<i>Klikšķu ēsma (no angļu val. "clickbait")</i>	<i>Apzināta maldinošu virsrakstu izmantošana, kas mudina apmeklētājus noklikšķināt uz konkrētas tīmekļa lapas.</i>	<i>Nopelna finansiālus ieguvumus no reklāmām – pievērš uzmanību.</i>
<i>Apmāns</i>	<i>Viltus stāsts, kas veidots, balstoties jokā, izjokošanā, humora vai ļaunprātīgā maldināšanā. To izmanto, lai maskētu patiesību,</i>	<i>Meli tiek uztverta kā patiesība un realitāte.</i>
<i>Satīra/parodija</i>	<i>Raksti, kas galvenokārt satur humoru un ironiju, nav kaitīga nolūka, bet var apmānīt lasītājus.</i>	<i>Moīvs ir jautrs, bet dažreiz tam ir negatīva konotācija, līdz ar to, ietekmē negatīvi.</i>

²¹ Wu L., Morstatter F., Carley K., Liu H. (2019). *Misinformation in Social Media: Definition, Manipulation, and Detection*. PP. 80.-90. doi: <https://doi.org/10.1145/3373464.3373475>

²² Priyanka M., Dinesh V. (2019). *Fake News, Rumor, Information Pollution in Social Media and Web: A Contemporary Survey of State-of-the-arts, Challenges and Opportunities. Expert Systems with Applications*. P. 5. doi: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2019.112986>

<i>Viedokļa spams</i>	<i>Viltotas vai tīši tendenciozas atsauksmes, komentāri par produktiem un pakalpojumiem.</i>	<i>Potenciālos klientus var maldināt nepatiesa klienta viedoklis un nodarīt postu uzņēmumam, organizācijai u.tml.</i>
<i>Propaganda</i>	<i>Aizspriedumaina un maldinoša informācija, kas izplatīta mērķtiecīgās kopienās saskaņā ar iepriekš noteiktu stratēģiju. Veicina noteiktu viedokli vai politisko programmu.</i>	<i>Iegūst politisko vai finansiālo peļņu.</i>
<i>Konspirāciju teorijas</i>	<i>Paskaidrojums par notikumu, kas paskaidrots ar ļaunprātīgu, pārspīlētu vai spēcīgu sazvērestību.</i>	<i>Motivē politiski, balstoties tikai uz aizspriedumiem vai nepietiekamiem pierādījumiem. Ļoti kaitīgas indivīdiem un sabiedrībai.</i>

Balstoties tajā, ka pētījuma fokuss ir Amerikas Savienoto Valstu politikas dalībnieki, ir dziļāk jāraksturo termins - viltus ziņas, jo, it īpaši pēc 2016. gada ASV prezidenta vēlēšanām, savienojums ir ieguvis izteikti lielu popularitāti ASV sabiedrībā.²³ ASV politikas globālās ietekmes dēļ tas ir pievērsis sev uzmanību politiskā kontekstā, taču tas ir izmantots arī informācijā par tādām tēmām kā vakcinācija un akciju vērtības. *Facebook* un citas sociālo mediju platformas arī atbalsta terminu “viltus ziņas”, jo viltus ziņas bieži tiek izmantotas kā politisks ierocis komunikācijas ziņojumos.²⁴ Ziņu izdevumi regulāri piemin terminu “viltus ziņas”, un pat politiskās institūcijas visā pasaulē ir apspriedušas šī termina un tā radīto seku ierobežošanas veidus.²⁵

Kaut viltus ziņas nav jauns termins, pagājušajā desmitgadē tas ir mainījis nozīmi. Iepriekšējo pētījumu pārskats, kurā izmantots viltus ziņu termins, atklāj sešus definīciju veidus:

- ziņu satīra,
- ziņu parodija,
- safabricēšana,
- manipulācijas,
- reklāma,
- propaganda.

Šajās definīcijās kopīgs ir tas, ka viltus ziņas ieņem reālu ziņu izskatu un struktūru. Tās iegūst lasītāju uzticamību, jo izskatās kā īstas un oficiālas ziņas. Izmantojot mēstuļu robotus, viltus ziņas imitē oficiālās ziņas, veidojot savas vietnes un mijiedarbības tīklu. Viltus ziņas

²³ Albright J. (2016). “*The #Election 2016 Micro-Propaganda Machine.*” Retrieved from <https://medium.com/@d1gi/the-election2016-micro-propaganda-machine-383449cc1fba>

²⁴ Jayakumar S., Ang B., Anwar N.D. (2020). *Disinformation and Fake News*. London, United Kingdom: Palgrave Macmillan. P. 49.

²⁵ Mark S., and Eddy M. (2017). “*Europe Combats a New Foe of Political Stability: Fake News.*” Retrieved from https://www.nytimes.com/2017/02/20/world/europe/europe-combats-a-new-foe-of-political-stability-fake-news.html?_r=0

sociālo mediju vidē pārsvarā pārkāpj žurnālistikas likumus, jo faktiskais informācijas avots tiek noņemts vai informācija tiek sagrozīta.²⁶

Eiropas Komisija padziļinātāk ir aprakstījusi tieši terminu “dezinformācija”. Komisija ziņo, ka tā ietver visu veidu nepatiesu, neprecīzu vai maldinošu informāciju, kas izstrādāta, pasniegta un reklamēta, uzsverot, ka tā ir veidota, lai tīši nodarītu sabiedrībai kaitējumu vai gūtu peļņu.²⁷ Ziņojumā aprakstoši ir sniegti dezinformācijas izpausmes un ietekmes kritēriji:

- saturs var nebūt nelikumīgs, tomēr tas var būt kaitīgs,
- tā var būt gan apzināta viltus ziņa, gan maldinoša informācija,
- var ietvert maldinošu informāciju par veselības aprūpi, patērētāju apkrāpšanu, kibernetizāciju, nelegālu naida runu, kā arī ārvalstu dalībnieku ietekmes darbībām,
- motivācija var būt saistīta ar finansiāliem ieguvumiem, piemēram, krāpniecību tiešsaistē, kas nodara kaitējumu sabiedrībai un politiskiem mērķiem.²⁸

Eiropas Komisijas noteiktie kritēriji ir vispārīgi attiecināmi uz visiem dezinformācijas veidiem, taču konstatējams, ka specifiski dezinformācijas veidi precīzāk atbilst dažiem no Komisijas noteiktajiem kritērijiem, piemēram, klikšķu ēsma specifiskāk atbilst tieši ceturtajam kritērijam – dezinformācija vērsta uz finansiālajiem ieguvumiem. Ņemot vērā to, ka eksistē dažādi dezinformācijas veidi, kuri ir specifiski piemēroti dažādu labumu iegūšanai, tiem iespējams noteikt konkrētu motivāciju.

Jānorāda, ka Eiropas Komisijas noteiktie kritēriji vairāk vērsti uz ārvalstu aktoriem, piemēram, valstīm, nevis indivīdiem. Lai apskatītu citas dezinformācijas izpausmes taktikas, eksperti Viljams Vales Benets (*William Wallace Bennett*) un Stīvens Livingstons (*Steven Livingston*) piedāvā starp-platformu analīzi, uzsverot to, ka, „kamēr liela daļa vai, visticamāk, lielākā daļa dezinformācijas rašanās izcelsme ir apslēpta vai grūti nosakāma, tā bieži tiek translēta (autora vārdiem – „dodas cauri vārtiem” (no angļu val. “*pass through the gates of*”) klasiskajos plašsaziņas līdzekļos. Šīs translācijas rezultātā stāsti, kuri agrāk, stingrākā preses kvalitātes kontroles periodā, tiktu noraidīti kā safabricēti, iegūst papildu auditoriju”.²⁹

---

²⁶ Hyunjin K., Bae K., Zhang S., Sundar S.S. (2011). “*Source Cues in Online News: Is The Proximate Source More Powerful than Distal Sources?*” P. 1581. doi: <https://doi.org/10.1177/107769901108800403>

²⁷ European Commission. (2018). *Final report of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation*. P. 11.

²⁸ European Commission. (2021, Apr 13). *Tackling Coronavirus disinformation*. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/fighting-disinformation/tackling-coronavirus-disinformation_en

²⁹ Bennett W. L., Livingston S. (2018). *The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions*. *European Journal of Communication*. P. 124. doi: <https://doi.org/10.1177/0267323118760317>

Pētījumā “*Maldīga informācija? Kas par to? Motivācijas un individuālās atšķirības, daloties ar maldīgu informāciju sociālajos medijos*” tiek apskatīta cilvēku jeb personu motivācija dalīties ar maldīgu informāciju.³⁰ To var izraisīt ne tikai informācijas patiesuma noteikšanas spēju trūkums. Šādu uzvedību var izraisīt arī citas vajadzības, piemēram, pašizpausme vai socializēšanās. Šīs motivācijas ir biežāk novērotas neformālās jeb neakadēmiskās vidēs kā sociālajos medijos. Viedokļa un uzvedības maiņa literatūrā norāda uz plašāku ievāru, kas kombinē zināšanas ar emocijām piesātinātiem ziņojumiem.³¹

Maldinošas informācijas autoriem ir pieejama ievērojama potenciālā patērētāju auditorija, jo ik sekundi sociālo mediju lietotāji mijiedarbojas un rezultātā rada milzīgu datu apjomu. Salīdzinot ar tradicionālajiem ziņu avotiem, piemēram, laikrakstiem vai televīzijas ziņu kanāliem, sociālajos medijos publicētā informācija var būt stipri apšaubāma izteikšanās brīvības dēļ – jebkurš lietotājs var rakstīt, runāt, veidot diskusijas par sev interesējošiem tematiem. Sociālo mediju saturs nosaka cilvēku jeb patērētāju izvēles pamatojumu. Piemēram, termins “viltus ziņas” kļuva plaši izplatīts pēc ASV prezidenta vēlēšanām 2016. gadā, kur tika pieņemts tas, ka vēlēšanu laikā izplatītais krāpnieciskais saturs ievērojami ietekmē vēlēšanu rezultātus.³² Cilvēku mijiedarbība sociālajos medijos rada daudz informācijas satura, kas var būt apzināti kļūdaini vai ar iepriekš noteiktu motivāciju. Prijankas un Dineša pētījumā par sociālo mediju informācijas piesārņojumu tika piedāvāts šāds informācijas piesārņojuma motivācijas sadalījums:

1.2. tabula

Informācijas piesārņojuma motivācijas³³

<i>Motivācija</i>	<i>Apraksts</i>
<i>Politisks nodoms</i>	<i>Lai ļaunprātīgi izmantotu oponenta publisko tēlu vai reklamētu politiski saistītus individuus vai partiju.</i>
<i>Finansiāls ieguvums</i>	<i>Nepatiesi pozitīva informācija izraisa motivāciju jauniem ieguldījumiem – ietekmē akciju cenas. Viltus vērtējumi un atsauksmes par pakalpojumiem vai produktiem tiek rakstītas apzināti, lai palielinātu pārdošanas apjomus.</i>
<i>Kaisle sludināt ideoloģiju</i>	<i>Ievērojams skaits cilvēku kaislīgi izplata informāciju konkrētu organizāciju, ideoloģiju, reliģiju, personu vai filozofiju.</i>

³⁰ Chen X. and Sin S.C.J. (2013). ‘*Misinformation? What of it?*’ Motivations and individual differences in misinformation sharing on social media. PP. 1-4. doi: <https://doi.org/10.1002/meet.14505001102>

³¹ Zanna M. P., Rempel J. K. (1988). *The social psychology of knowledge* Cambridge: Cambridge University Press. P. 319.

³² Priyanka M., Dinesh V. (2019). *Fake News, Rumor, Information Pollution in Social Media and Web: A Contemporary Survey of State-of-the-arts, Challenges and Opportunities. Expert Systems with Applications*. P. 2. doi: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2019.112986>

³³ Priyanka M., Dinesh V. (2019). *Fake News, Rumor, Information Pollution in Social Media and Web: A Contemporary Survey of State-of-the-arts, Challenges and Opportunities. Expert Systems with Applications*. P. 5. doi: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2019.112986>

<i>Izklaide</i>	<i>Satīriskās izklaides vietnes raksta humoristisku saturu, kuras bieži tiek sajauktas ar patiesām ziņām. Šim motīvam nav daudz kaitīgu seku, jo nodomi parasti nav ļaunprātīgi.</i>
<i>Paplašināt klientu loku</i>	<i>Tiešsaistes ziņu mediji vēlas nodrošināt lasītāju loku un palielināt klientu loku. Tādēļ, lai pievilinātu lasītājus, tiek publicēts safabricēts un apšaubāms saturs.</i>
<i>Steiga ziņot par jaunākajām ziņām</i>	<i>Lai pirmie atspoguļotu notikumus, žurnālisti bieži publicē rakstus, nepārbaudot faktus.</i>
<i>Palielināt reklāmas ienākumus</i>	<i>Viltus ziņu veidotāji 2016. gada ASV prezidenta vēlēšanās nopelnīja ievērojamu peļņu no tādiem reklāmas rīkiem kā AppNexus, Facebook Ads un Google AdSense.³⁴</i>
<i>Tehnoloģiski iemesli</i>	<i>Algoritmi strukturē saturu, pamatojoties uz popularitāti, nevis uz precizitāti.³⁵ Atbalsis kameras un filtru burbuļi meklētājprogrammās ir daži no algoritmisko plūsmu rīkiem neobjektīvai informācijas aprītei.³⁶ Šādas viltus ziņas ir apzināti izstrādātas, lai iegūtu lielāku lietotāju uzmanību.</i>
<i>Publiskā viedokļa manipulācija</i>	<i>Sabiedrības viedoklis par organizāciju, pakalpojumu, produktu vai jebko citu ir nozīmīgs, jo sabiedrība ietekmē vēlēšanu rezultātus, produktu un pakalpojumu veiksmīgu tirdzniecību u.tml.</i>

Donalds Tramps kā galvenais maldinošās informācijas avots tika nosaukts 2020. gada pētījumā par Covid-19 pandēmijas laikā izplatīto maldinošo informāciju.³⁷ Šajā kontekstā atsaukšanās vai Trampa citēšana medijos sastāda 37,9% no visiem maldinošajiem ziņojumiem par Covid-19. Tādēļ šī pētījuma rezultāti uzsver ne tikai Trampa ietekmi, bet arī plašsaziņas līdzekļu profesionāļu nozīmi maldinošās informācijas izplatīšanā. Pēdējos gados aizvien vairāk tiek izlikti brīdinājumi pie maldinošiem sociālo mediju ziņojumiem par to, ka tie iespējams satur nepatiesu informāciju. Šajā kontekstā *Facebook* ir nolīdzis konkrētus faktu pārbaudītājus, piemēram, Latvijas medijs *Re:Baltica*, kurš mazina šīs informācijas plūsmas izplatību.³⁸ Taču būtiska ir arī individuālu pētnieku un žurnālistu pētniecība par dažādu politisko figūru izteikumiem, kas ļauj izvairīties no indivīda vai konkrētas organizācijas ideoloģiskās noslieces un politiskajiem mērķiem.

Eksistē vairāki maldinošās informācijas veidi un motivācijas, tomēr autore uzskata, ka visaptverošākie un šī darba mērķa sasniegšanai un pētniecisko jautājumu atbildēšanai ir Mīlas Prijankas un Višvakarma Dineša pētījumā sniegtās kategorizācijas, jo tās ietver politiska konteksta maldinošu informāciju.

³⁴ Reilly I. (2018). *F for fake: Propaganda! Hoaxing! Hacking! Partisanship! and Activism! in the fake news ecology. The Journal of American Culture*. P. 7. doi: <https://doi.org/10.1111/jacc.12834>

³⁵ Turpat

³⁶ Mohseni S., Ragan E. D., Hu X. (2019). *Open issues in combating fake news: Interpretability as an opportunity*. P. 4.

³⁷ Evanega S., Lynas M., Adams J., Smolenyak K. (2020). *Coronavirus misinformation: quantifying sources and themes in the COVID-19 'infodemic'*. Ithaca, NY: The Cornell Alliance for Science, Department of Global Development, Cornell University. P. 4.

³⁸ Re:Baltica. (2020, Mar 25). *Re: Check becomes Facebook's official fact checking partner*.

Retrieved from <https://en.rebaltica.lv/2020/03/recheck-becomes-facebooks-official-fact-checking-partner/>

1.3. Digitālās auditorijas maldināšana

Mediatizētajā politiskajā komunikācijā ar informācijas izmantošanu saistītas zināšanu nepilnības rodas tad, kad daži sabiedrības segmenti politiskās informācijas plūsmu internetā izmanto plašāk nekā citi. Markus Maurers (*Marcus Maurer*) un Korinna Oščats (*Corinna Oshatz*) apraksta šī temata zināšanu trūkumu cēloņus un min, ka viens no iespējamajiem cēloņiem ir aplūkots fragmentācijas hipotēzē. Šī hipotēze izšķir mediju satura un mediju lietošanas fragmentāciju. Fragmentētu multivides saturu ir veicinājuši interneta parādīšanās, jo tiešsaistes informācijas kanālus ik dienu papildina arvien lielāka satura specializācija – vietnes piedāvā atšķirīgu informāciju dažādām mērķauditorijām. Ja fragmentēto mediju saturu papildina arī fragmentēta plašsaziņas līdzekļu izmantošana, tas var negatīvi ietekmēt sabiedrības politiskās zināšanas. Fragmentētos plašsaziņas līdzekļos algoritmi ievāc rezultātus, kad patērētāji vērsas tikai pie informācijas, kas izplatīta tiešsaistes kanālos, kuros dalās ar viņu pārstāvēto politisko viedokli un ideoloģiju. Tādēļ rodas atšķirīgi auditorijas segmenti, kuriem nav kopīgu politisku zināšanu, jo viņi nav saņēmuši to pašu informāciju ko citi.³⁹ Maurers un Oščata piedāvā, ka tiešsaistes informācijas lietošanas fragmentāciju var uzlabot tikai algoritmi, kurus izmanto meklētājprogrammas vai sociālie mediji.⁴⁰ Elaijs Parīzers (*Eli Pariser*) apraksta, ka tiešsaistes lietotāji tiek ieslodzīti filtru burbulī, kuru viņš raksturo kā “unikālu informācijas visumu”.⁴¹ Pamatojoties uz personisko informāciju un iepriekšējo meklēšanas vēsturi, algoritmi balstās uz datiem, kāda tieši informācija interesē lietotāju. Filtrējot šo informāciju un izmantojot uzstādītos personalizētos profilus, algoritms paredz un atlasa jaunu informāciju, kuru lietotājs, iespējams, vēlētos saņemt turpmāk. Līdz ar to cilvēki, kuriem ir konkrēts viedoklis par politisku jautājumu, varētu saņemt tikai viedoklim atbilstošu informāciju.⁴²

Pētnieks Adams Kučarskis (*Adam Kucharski*) ir aprakstījis, ka “nepatiesas informācijas izplatīšanai medijos ir daudz līdzību ar infekcijas slimību attīstību un izplatīšanos”.⁴³ Cilvēki arī mēdz pakļauties nepatiesai informācijai jo tā atbilst viņu iepriekš pastāvošajai politiskajai pārliecībai vai pasaules uzskatiem. Viņi mēdz prioritāri ticēt informācijai, kas papildina un apstiprina viņu jau pastāvošos uzskatus.⁴⁴ Tomēr pētījums “Slinks nevis neobjektīvs: jutība pret politiskas noslieces viltus ziņām ir labāk izskaidrojama ar

---

³⁹ Sunstein C. (2007). *Republic.com 2.0*. Princeton, UK: Princeton University Press. P. 48.

⁴⁰ Vowe G. (Ed.), Henn P. (Ed.). (2016). *Political Communication in the Online World*. New York: Routledge, P. 78. doi: <https://doi.org/10.4324/9781315707495COPY>

⁴¹ Turpat

⁴² Vowe G. (Ed.), Henn P. (Ed.). (2016). *Political Communication in the Online World*. New York: Routledge, doi: <https://doi.org/10.4324/9781315707495COPY>

⁴³ Kucharski A. (2016). *Study epidemiology of fake news*. doi: <https://doi.org/10.1038/540525a>

⁴⁴ Lewandowsky S., Ecker U., Seifert C., Schwarz N., Cook J. (2012). *Misinformation and its correction: continued influence and successful debiasing*. P. 118. *Psychol Sci Public Interest*. doi: <https://doi.org/10.1177/1529100612451018>

pamatojuma trūkumu, nevis ar motivētu pamatojumu” atklāja, ka, saskaroties ar nepatiesu informāciju, iespējams, cilvēkus nemaz neietekmē viņu esošais viedoklis. Veicot kognitīvās refleksijas testu, cilvēki, kuri bija paškritiskāki, labāk spēja atšķirt patiesu un nepatiesu ziņu saturu nekā tie, kuri rīkojās intuitīvāk – atbildēja bez ilgas ziņojuma izlasīšanas un tā pārdomāšanas.⁴⁵ Viņi, visticamāk, pārvērtē savu inteliģences līmeni un vairāk pakļaujas piesaistošiem apgalvojumiem, novērtē nejaušus teikumus, kas papildīti ar “*buzzwords*” (kuriem nav paredzētās nozīmes) kā pilnīgus. Rezultātā tika secināts, ka dalībnieki nepatiesu informāciju atšķir neatkarīgi no tā, vai ziņu virsraksti bija konsekventi, atbilda viņu politiskajai ideoloģijai un pasaules uzskatiem. Tāpat refleksīvāka domāšana ikdienā ir saistīta arī ar cilvēku spēju atklāt nepatiesus ziņojumus par Covid-19 pandēmiju un tās aspektiem.⁴⁶ Pētījums “*Cīņa pret Covid-19 maldinošo informāciju sociālajos medijos: Eksperimentālie pierādījumi priekš mērogojamas iejaukšanās*” uzrādīja, ka vienkāršs precizitātes grūdiens (piemēram, brīdinājumi par viltus ziņām), kas liek cilvēkiem domāt par to, vai virsraksti ir patiesi, ir pietiekams, lai uzlabotu ar Covid-19 saistītā ziņu satura kvalitāti.⁴⁷ Tas apstiprina iepriekš minēto domu, ka cilvēki nonāk un dalās ar nepareizu informāciju, jo viņi nespēj domāt par satura precizitāti, ar kuru viņi saskaras sociālajos medijos, un izjūt apjukumu par to, kas ir un nav patiess. Attiecīgi precīzas piebildes un brīdinājumi cilvēkiem ļauj padomāt, vai Covid-19 ziņu saturs, ar kuru viņi dalās sociālos medijos, ir patiess. Tas nozīmē, ka cilvēki uzticas nepatiesai informācijai, jo viņi nepadomā par ziņu satura akurātumu nevis tāpēc, ka tās atbilst viņu ideoloģijai, bet ir vienkārši apmulsuši, kas ir patiess un kas nav.

Sociālie mediji ir auglīgs pamats nepatiesai informācijai, jo cilvēkiem ir viegli izveidot līdzīgi domājošu personu tīklus, ar kuriem notiek mijiedarbība, piemēram, ar ideoloģijas atbalstītājiem. Tas dod lielāku brīvību atklāt savu politisko viedokli, jo cilvēkam rodas sajūta, ka viņš tiks uzklauts. Tomēr tas arī var ierobežot informācijas plūsmu par tematu un atdalīt no citiem kontrastējošiem viedokļiem. Tā kā saņemtā informācija ir no kolēģiem, draugiem vai līdzīgi domājošām personām, tad ir lielāka tendence uzticēties šai informācijai, nevis pārbaudīt tās avotu un izcelsmi. Politiskajā komunikācijā uzticība tiek izteikta valsts vadītājam, šī pētījuma gadījumā tas ir ASV 45. prezidents Donalds Tramps. Viņa vēlētāji atbalsta Trampa maldinošos ziņojumus un pavairo tos tālāk. Tā kā viņa vēlētāji tiek pastāvīgi ietekmēti, šajā kontekstā ir svarīgi skatīties Donalda Trampa motivāciju pret saviem ziņojumu saņēmējiem.

---

⁴⁵ Pennycook G., Rand D.G. (2019). *Lazy, not biased: susceptibility to partisan fake news is better explained by lack of reasoning than by motivated reasoning*. PP. 8 – 10. doi: <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2018.06.011>

⁴⁶ Pennycook G., McPhetres J., Zhang Y., Lu J.G, Rand D.G. (2020). *Fighting COVID-19 misinformation on social media: experimental evidence for a scalable accuracy-nudge intervention*. P. 771. doi: <https://doi.org/10.1177/0956797620939054>

⁴⁷ Turpat

1.4. Mikroblogošanas vietnes *Twitter* raksturojums

Twitter ir sociālo mediju platforma, kas apvieno viedokļus un cilvēku grupas. Ierakstus jeb tvītus var iedalīt kategorijās ar mirkļbirku (no angļu val. “*hashtag*”). Tā var būt jebkurš vārds vai vārdu savienojums, pirms kuriem ir # simbols. Tas ir veids, kā būt vienlaikus gan individuālajā, gan kopīgajā ziņu vidē. Tvītos bieži var novērot, kā nozīmīgas tēmas tiek sašaurinātas vienkāršā frāzē, piemēram, “*#BlackLivesMatter*” un Donalda Trampa politiskās kampaņas *#MakeAmericaGreatAgain* vai *#MAGA* (saīsin. Trampa politiskajam lozungam *#MakeAmericaGreatAgain*). Izmantojot literāru vienkāršību un spēcīgu simbolisku nozīmi gan ar vārdiem, gan vizuāliem simboliem, piemēram, emotikonām, atslēgvārdu frāzes var radīt nozīmīgus panākumus. Kā Ričards Perlofs ir uzsvēris, šie efektīvie ziņojumi ir nozīmīgi, jo:

- tie satur vienkāršas un saprotamas frāzes,
- digitālajā vidē tie izplatās ātrāk un plašāk,
- tie ļauj jebkuram cilvēkam piešķirt savu nozīmi,
- tie spēj mobilizēt un apvienot cilvēkus globāli.⁴⁸

Sevis prezentēšana ir svarīgs *Twitter* aspekts. Mikroblogošanas process ir atkarīgs no regulāras lietotāju saziņas un ziņojumu atjaunināšanas. Bez šīs regularitātes sociālo mediju, kā *Twitter*, lietderība ievērojami samazinās. Kas attiecas uz statusa atjauninājumiem, sociālo mediju lietotājiem statusa atjaunināšanas prakse kļūst par nozīmīgu viņu identitātes daļu.⁴⁹ Lietotāji var komentēt gan lielākus politiskos jautājumus, gan vietējās problēmas – viņi apzinās, ka tas viss publicētais ir apskatāms auditorijai arī ārpus vietnes.⁵⁰ *Twitter* var veicināt mijiedarbību starp jebkurām grupām – pilnīgiem svešiniekiem vai populāriem cilvēkiem un viņu faniem. “Retvīts” (no angļu val. “*retweet*”) (parasti tiek saīsināts kā “RT”) ļauj cilvēkiem dalīties ar citu tvītiem vai citēt tos saviem sekotājiem. Tas palīdz izplatīt viedokļus ārpus tiešā, ierobežotā sekotāju loka plašākai auditorijai. Ja tvītus retvīto pietiekami bieži vai to veic īstā persona (populārs cilvēks vai viedokļa līderis), tas var atdarināt sniega bumbas efektu. Ja “draudzība” citos medijos mēdz norādīt uz personu savstarpējo pazīšanās līmeni, *Twitter* tas nav obligāts aspekts. *Twitter* lietotāji var sekot populāriem lietotājiem vai organizācijām. Tas ir strukturēts tā, lai veicinātu lietotāju izpratni un tos informētu par dažādiem tematiem (neatkarīgi no tā, vai informācijas avots ir lietotāja paziņa). Tādēļ *Twitter* ir vislabākais līdzeklis, lai ātri pārraidītu iedzīvotāju pieredzi sociālo kustību vai katastrofu laikā. *Twitter* savstarpējā attiecību veidošana lietotāju vidū tiek veicināta ar sekotāju (no angļu val.

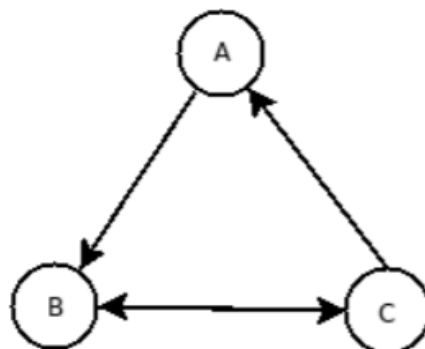
---

⁴⁸ Perloff R. (2017). *The Dynamics of Persuasion. Communication and Attitudes in the 21st Century. (6th edition)*. New York: Routledge. PP. 371. – 373.

⁴⁹ Boon S., Sinclair C. (2009). “*A world I don’t inhabit: disquiet and identity in Second Life and Facebook*,” *Educational Media International*. P. 18.

⁵⁰ Murthy D. (2013). *Twitter. The Social Communication in the Twitter Age*. UK: Polity Press. P. 62.

“*follower*”) attiecībām. Lietotāji var abonēt citu *Twitter* profilu ziņojumus, tiem piesekojot. Piesekošana lietotāja profiliem nekādā formā nav transakciju attiecības – lietotājam sākot sekot netiek sniegts nekāds efekts piesekotajam lietotājam. Šis modelis tādējādi ir atšķirīgs no biežāk izplatītās simetrisko attiecību sistēmas, kur abām pusēm ir jāpiekrīt pirms mezglu izveidošanās.⁵¹ Tādējādi tiek izveidoti trīs dažādi mijiedarbības mezgli: B seko A; A seko C; B un C seko viens otram. *Twitter* lietotājs hronoloģiskā secībā saņem tvītus no visiem profiliem. Informācija nonāk no sekotajiem profiliem uz sekotājiem. (sk. 1.1. att.)

1.1. att. Lietotāju attiecības vietnē *Twitter*⁵²

Twitter lietotājus var iedalīt trīs kategorijās: lasītāji, runātāji un savienotāji (no angļu val. “*hubs*”). Klausītājiem ir zems sekotāju un sekojamo īpatsvars, runātājiem ir augsts sekotāju un sekojamo īpatsvars, centrālo sekotāju un sekojamo attiecība ir līdzīga.⁵³ Runātāji ir informācijas veidotāji, kas izplata informāciju, nevis to apkopo. Bieži vien runātāji ir pazīstami cilvēki vai organizācijas. Klausītāji izdod maz jaunu datu un izmanto *Twitter* kā informācijas avotu, tie ir vairāk ieinteresēti patērēt runātāju saturu nekā izveidot savu. Centrālie ir tipisks *Twitter* lietotājs, kad informācija tiek patērēta un veidota aptuveni vienādos daudzumos. Centrālie *Twitter* lietotāji lielākoties ir grupa, kas retvīto saņemto tvītu. Tie pārstāv savu sociālo loku, jo tie parasti seko citiem centrālajiem lietotājiem, kuri tālāk veido savus sociālos burbuļus. Tie tikai reizēm savieno ar kādu runātāju vai klausītāju.

Neuzmanīgus lietotājus var ietekmēt vietnē *Twitter* izplatītā maldinošā informācija. Politiskie dalībnieki, aktīvisti un organizācijas jau izmanto *Twitter* kā resursu viedokļu ietekmēšanai.⁵⁴ *Twitter* publicētie ziņojumi var šķist ticami, jo tie pārsvarā nesatur atsauces, kas pamato autora apgalvojumus. Tā kā *Twitter* ziņojumu ieraksti nevar būt garāki par 280

⁵¹Chen A. (2009). *Friends versus Followers: Twitter's elegant design for grouping contacts*. Retrieved from <http://andrewchenblog.com/2009/03/16/friends-versusfollowers-twitters-elegant-design-for-grouping-contacts/>

⁵²Chamberlain P. (2010). *Twitter as a Vector for Disinformation*. *Journal of Information Warfare*. P. 12. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/26480487>

⁵³Krishnamurthy B., Gill P., Arlitt M. (2008). *A Few Chirps About Twitter*. *First Workshop on Online social networks*. Seattle: ACM. PP. 19.-24.

⁵⁴Miller C. C. (2009). *Finding Utility in the Jumble of Tweeted Thoughts*. Retrieved from <http://www.nytimes.com/2009/04/14/technology/internet/14twitter.html>

rakstzīmēm, tas mudina uz īsiem informatīviem paziņojumiem bez pamatojošiem argumentiem sekojošos tvītos. Fakts, ka dažos gadījumos *Twitter* ir arī bijis galvenais ziņu avots par kādu notikumu, tam piešķir arī zināmu uzticamības aspektu. Jebkura informācija, kas izplatās vietnē *Twitter*, nonāk tiešajiem saņēmējiem, to retvītojot tālāk saviem sekotājiem. Šis lietotājs izlemj retvītot ziņas, kas ieinteresē lietotāju ar saturu un ticamību. Ja viņš ietvīto kaut ko nepatiesu un kāds no sekotājiem noraida vai argumentē pasniegto informāciju, citi sekotāji nekādā veidā nevar redzēt viņa argumentus bez pašas ziņas retvītošanas. Tas nozīmē, ka vietnē *Twitter* nepatiesu informāciju, kas tiek izplatīta un kurai nav atsevišķa brīdinājuma, ir iespējams apturēt tikai lokalizētā lietotāju lokā.

Twitter ir izmantots kā viens no visbūtiskākajiem Baltā nama komunikācijas kanāliem jau pirms Donalda Trampa stāšanās amatā. Tramps bija *Twitter* aktīvs lietotājs pirms 2016. gada, kad pirmo reizi kandidēja uz prezidenta amatu, savu profilu izveidojot 2009. gadā. Trampa prezidentūras laikā šī vietne tika izmantots kā rīks tiešai un netiešai komunikācijai ar publiku, kā arī lai formāli sniegtu informāciju, kas būtiska politikas īstenošanai – gaidāmās preses konferences, pieņemtie likumi, kā arī komunikācija ar dažādiem ASV politikas dalībniekiem par tēmām, kas ir aktuālas ar perioda politiskajām aktivitātēm. Donalds Tramps mēnesī publicēja vidēji 276 tvītus. Salīdzinājumam – 10% no aktīvākajiem *Twitter* lietotājiem veido 80% no visa izvietotā satura, un mediāna šiem lietotājiem ir 138 tvīti katru mēnesi.⁵⁵

1.5. Hermeneitikas teorija

Vārds *hermeneuo* ir radies senajā Grieķijā, kad darbības vārds *hermeneuein* un lietvārds *hermeneia* norādīja uz dievu Hermesu. To nozīmi var izskaidrot ar darbības vārdiem “saprast” vai “interpretēt”. Grieķi Hermesam piedēvēja valodas un rakstu atklāšanu. Šos rīkus cilvēki izmanto, lai izprastu dziļāku nozīmi un nodotu to citiem.⁵⁶

Kopš rašanās sākuma hermeneitikas termins apzīmē interpretācijas zinātni, it īpaši pareizas teksta eksegēzes principus. Hermeneitikas tradīcija ir tikusi pārveidota līdz ar vēsturiskām nepieciešamībām un viedokļu izmaiņām.⁵⁷ Mūsdienās hermeneitika apraksta tekstu interpretācijas izpēti, bet laika gaitā hermeneitika ir tikusi definēta daudzos un dažādos veidos. Savos darbos hermeneitisko prognozēšanu skaidro filozofs Frīdrihs Šliersmahers (*Friedreich Schliermacher*). Viņa hermeneitikas izpētes tradīcijas atšķirība ir pārliecība, ka teksta pareiza interpretācija tiek panākta, "prognozējot" autora "sākotnējo ideju ... (un) kā tā

---

⁵⁵ Monahan B., Maratea R. J. (2021). *The art of the Spiel: Analyzing Donald Trump's Tweets as Gonzo Storytelling. Symbolic Interaction*. doi: <https://doi.org/10.1002/symb.540>

⁵⁶ Palmer, R. (1969). *Hermeneutics: Interpretation Theory in Schleiermacher, Dilthey, Heidegger, and Gadamer*. Northwestern University Press. P. 13.

⁵⁷ Turpat

tika izpildīta".⁵⁸ Cita hermeneitiskās izpētes tradīcija tiek dēvēta par hermeneitisko atveidojumu vai reproduktīvo hermeneitiku.⁵⁹ Šīs pētniecības tradīcijas iezīme ir uzsvars uz interpretāciju caur empātisku procesu. Izpratne tiek iegūta cauri pētnieka personīgo aizspriedumu noraidīšanu un ignorēšanu pētnieciskajā procesā, pārdzīvojot iespējamo otras personas pieredzi.⁶⁰ Pētnieki Karls-Otto Apels (*Karl-Otto Apel*) un Jirgens Habermass (*Jurgen Habermas*) hermeneitiskās pētniecības tradīciju dēvē par hermeneitisko rekonstruēšanu vai kritisko hermeneitiku.⁶¹ Viena no šīs hermeneitikas pētniecības atšķirīgajām iezīmēm ir ticība "nepatiesas apziņas" eksistencei, kura sistemātiski kropļo mūsu izpratni par cilvēku pieredzi. Šīs tradīcijas pārstāvji attīsta teorijas un tehnikas, kas ir jūtīgas sociālām un autoratīvām spēka struktūrām, lai saprastu cilvēku rīcību.⁶² Kā pēdējo tradīciju atzaru var minēt produktīvo vai projicējošo hermeneitiku. Līdzīgi kā reproduktīvajā hermeneitikā, zināšanas ir iespējams iegūt, "atveidojot" sākotnējā aktiera uztveri vai pieredzi.⁶³ Tas atspoguļo reproduktīvo hermeneitikas viedokli, ka tekstiem ir unikāla nozīme, kuru ietekmē lasītāja interpretācija. Taču produktīvajā hermeneitikas tradīcijā tiek uzskatīts, ka savus aizspriedumus nav iespējams ignorēt un nav iespējams bez savas personīgās interpretācijas uztvert tekstus. Tādējādi analīzes procesā pētnieks rada analizētā subjekta jēgu.

Citi hermeneitikas skaidrojumi liek lielāku uzsvaru uz pieredzes detaļu ilustrēšanu ar galveno mērķi radīt pieredzes jēgu un izpratni.⁶⁴ Pētniece Merilina Annela (*Meryllyn Annells*) hermeneitiku nosauc par interpretācijas procesu, kas ar valodas palīdzību sapludināja saprašanu ar parādību.⁶⁵ Steinars Kvale (*Steinar Kvale*) hermeneitiku uztver kā tekstu izpēti, kurus cilvēks saprot caur interpretāciju un nozīmi.⁶⁶

Pēc pētnieku Kristiana Ritenmeijera (*Christian Rittelmeyer*) un Marks Parmentiera (*Marc Parmentier*) domām hermeneitika sākotnēji ir teksta izjūtas interpretācija.⁶⁷ Teorētiķis Helmut Daners (*Helmut Danner*) sniedz šādu definīciju: "Hermeneitika ir teorētiska

---

⁵⁸ Palmer, R. (1969). *Hermeneutics: Interpretation Theory in Schleiermacher, Dilthey, Heidegger, and Gadamer*. Northwestern University Press. P. 13.

⁵⁹ Turpat

⁶⁰ Russell, R. L. (1988). *A critical interpretation of Packer's "Hermeneutic Inquiry in the Study of Human Conduct"*. PP. 130-131.

⁶¹ Arnould E. J., Fischer E. (1994). *Hermeneutics and consumer research*. *Journal of Consumer Research*. PP. 55.-70.

⁶² Turpat

⁶³ Stewart J. (1983). *Interpretive listening: An alternative to empathy*. *Communication Education*. PP. 379.-391.

⁶⁴ Wilson H. S, Hutchinson S. A. (1991). *Triangulation of Qualitative Methods: Heideggerian Hermeneutics and Grounded Theory*. *Qualitative Health Research*. PP. 271 – 273.. doi: <https://doi.org/10.1177/104973239100100206>

⁶⁵ Lavery S. M. (2003). *Hermeneutic Phenomenology and Phenomenology: A Comparison of Historical and Methodological Considerations*. *International Journal of Qualitative Methods*. P. 24. doi: <https://doi.org/10.1177/160940690300200303>

⁶⁶ Turpat

⁶⁷ Rittelmeyer C., Parmentier M., (2016). *Einführung in die pädagogische Hermeneutik*. Darmstadt: WBG. P. 49.

(filozofiska) disciplīna, kas pēta fenomena un tā elementu, struktūru, tipu izpratni, kā arī tā iepriekšējo kontekstu”.⁶⁸

Daners sniedz arī dažus teorētiskus teksta izpratnes noteikumus:

- Teksta iepriekšēja interpretācija – apsvērt publicēšanu (pirmā vai otrā versija - pārpublicēšana), ir savs viedoklis par tekstu un pirmais iespaids.
- Patstāvīgā teksta interpretācija – meklēt vārdu nozīmi un gramatiskās attiecības, ievērot teksta loģiku, novērot pretrunas.
- Saskaņota interpretācija – novērot teksta kontekstu; novērot hipotēzes apstiprinājumus un negācijas.⁶⁹

Tā kā hermeneitikas teorijas aspekts ir teksta interpretācija un nozīmes, pretrunu meklēšana, teorijā tika pamatota Donalda Trampa tvītu hermeneitiskā analīze. Donalds Tramps savas prezidentūras laikā ir saskāries ar vairākiem tvītu motivācijas ietekmējošiem faktoriem, piemēram, saslimšanu ar Covid-19 vīrusu.⁷⁰ Padziļinātāka hermeneitikas pielietošana ļaus apskatīt, vai izteiktajiem ziņojumiem ir zemteksts un vai to motivācija ir radusies kādu notikumu kontekstā.

---

⁶⁸ Danner H. (2006). *Hermeneutik. In Methoden geisteswissenschaftlicher Pädagogik. Einführung in Hermeneutik, Phänomenologie und Dialektik.* München: Ernst Reinhardt, P.34.

⁶⁹ Turpat. P. 61.

⁷⁰ Schwartz M. S, (2020, Oct 11). *Trump's Doctor Says There's No 'Actively Replicating Virus' — So Is He COVID-19-Free?* Retrieved from <https://www.npr.org/sections/latest-updates-trump-covid-19-results?t=1618351477260>

2. METODOLOĢIJA

2.1. Pētījuma plāns

Metodoloģija ietver kvalitatīvo gadījuma analīzi, kvantitatīvo kontentanalīzi un hermeneitisko analīzi. Kontentanalīze ir plaši izmantota pētniecības metode, kura attēlo, kā sistemātiski kategorizēt, aprakstīt komunikācijas saturu, vadoties pēc vai nu noteiktām vai autora izveidotām kategorijām. Tehniskā objektivitāte nosaka, ka klasifikācijas un analīzes kategorijām būtu jābūt skaidri un labi saprotami izveidotām un autoram skaidri jāprecizē kategoriju izveides kritēriji, lai citi neatkarīgi kodētāji spētu vienoties par klasificēšanas veidu. Kontentanalīze nesniedz tiešus datus par komunikācijas avota raksturu, raksturierzīmēm vai īpašībām, auditoriju vai ietekmi, kas ir jāievēro, izmantojot šo metodi, atskaitot satura klasifikāciju, analīzi vai aprakstu.⁷¹ Jauktas metodes veids ietver kvalitatīvu gadījuma analīzi un kvantitatīvu pētījumu un datu apvienošanu vai integrēšanu pētījumā. Vairāk par kvalitatīvu gadījuma analīzi tiek aprakstīts 2.2.2. nodaļā. „Jaukto metožu pieejā kvalitatīvās un kvantitatīvās metodes var skatīt kā viena nepārtraukta pētījuma sastāvdaļas, izvēloties konkrētas pētījuma metodes atkarībā no pētījuma mērķa”.⁷² Kvalitatīvie dati mēdz būt atklāti bez iepriekš noteiktām atbildēm, savukārt kvantitatīvie dati parasti ietver slēgtas atbildes.⁷³

Bakalaura darba pētnieciskais dizains ir neeksperimentāls aprakstošs šķērsriezuma pētījums. „Šķērsriezuma pētījumu plāni ir piemēroti pētījumiem, kuru mērķis ir kādas parādības izpēte vienā konkrētā laika vienībā”.⁷⁴ Šajā dizainā „dati tiek iegūti izlasē, kas parasti ir krietni lielāka nekā tikai viens vai pāris gadījumu, turklāt pētījuma rezultāti tiek vispārināti uz citiem gadījumiem, kas pieder pie tās pašas ģenerālkopas vai kam ir tādi paši raksturojumi (pazīmes) kā pētījuma izlasei”.⁷⁵ Aprakstošs šķērsriezuma pētījums nozīmē, ka „..tie kalpo par pamatu tālākiem, jau daudz sarežģītākiem pētījumiem, palīdzot aprakstīt un klasificēt dažādas parādības, piemēram, indivīdu uzvedību, personības iezīmes, emocijas un pētīt to izplatību”.⁷⁶ Grāmatā “*Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*” tiek rakstīts, ka “šādos gadījumos, kad pētījuma mērķis ir raksturot kādu parādību, indivīdu grupu vai situāciju, izmanto aprakstošo šķērsriezuma pētījumu dizainu. Šī pētījuma plāna ietvaros vienā izlasē tiek

---

⁷¹ Mārtinsone K. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 227.lpp

⁷² Turpat

⁷³ Berger A. (2011). *Media and Communication Research Methods: An Introduction to Qualitative and Quantitative Approaches*. Los Angeles: SAGE Publication. PP. 54-56.

⁷⁴ Mārtinsone K. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 61.lpp.

⁷⁵ Turpat

⁷⁶ Turpat

ievākti dati par vienu vai vairākiem mainīgajiem, lai veidotu kāda indivīda, grupas vai situācijas aprakstu. Datu analīzē izmanto aprakstošās statistikas metodes”.⁷⁷

Empīriskā pētījuma daļā vispirms tika izgūti Donalda Trampa arhivētie *Twitter* ziņojumi par Covid-19 pandēmiju no digitālā arhīva thetrumparchive.com. Tie tika izfiltrēti ar konkrētiem unikāliem atslēgvārdiem un vēlāk tika veikta to klasifikācija pēc kontentanalīzes kategorijām. Kvalitatīvajai un kvantitatīvajai kontentanalīzei maldinošās informācijas veidu un motivāciju kategorijas tika ņemtas no Mīlas Prijankas un Višvakarma Dineša pētījumā minētajām viltus informācijas iedalījuma un motivācijas kategorijām (sk. 1.2. nodaļu). Tēmas tika izdalītas, pamatojoties no kategorijās uz izgūtajiem tvītiem, maldinošās informācijas konteksts tika atrasts, veicot informācijas meklēšanu tiešsaistes medijos. Lai pienācīgi veiktu hermeneitisko analīzi, tika izmantotas 1.5. nodaļā minētās teorētiķa Helmuta Danera teksta izpratnes noteikumi. Ir vērts pieminēt, ka šie hermeneitikas noteikumi nav kategoriski vai normatīvi, un pētījuma autores izpratne ir primārais frāzes vai termina izpratnes veids. Hermeneitiskās analīzes metode tika pielietota, lai izprastu Donalda Trampa maldinošās informācijas ierakstos izmantotās retorikas (frāžu, terminu) dziļāku kontekstu. Sašķirojot un apkopojot empīriskajā daļā iegūtos datus, tika klasificēti ierakstos izpaustie nepatiesās informācijas veidi, tēmas, konteksts un maldinošo ziņojumu motivācijas.

Pētnieciskā darba dizains ir redzams 2.2. attēlā.

---

⁷⁷ Mārtinsone K. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 61.lpp.

2.2. att. Bakalaura darba pētnieciskā darba dizains

2.2. Kontentanalīze

Kontentanalīzes metode pirmo reizi tika pielietota 1910. gados socioloģijā un žurnālistikā. Pētnieki Klauss Krippendorfs (*Klaus Krippendorff*) un Marija Endžela Boka (*Mary Angela Bock*) apgalvo, ka teorētiķis Makss Vēbers (*Max Weber*) pirmo reizi iestājās par kontentanalīzes izveidošanu kā oficiālu laikrakstu analīzes metodi 1910. gadā vācu sociologu kongresā.⁷⁸ Balstoties uz Vēbera ierosinājumu, kāds žurnālistikas profesors 1913. gadā aicināja veikt visaptverošu preses kontentanalīzi, lai noteiktu nacionālās un reģionālās interešu atšķirības. Šie aicinājumi diemžēl ir bijuši pirms atbilstošām tehnoloģijām, lai veiktu formāli pieņemamu kontentanalīzi, tomēr tajos var balstīt konkrētas kontentanalīzes metodes un to izstrādes.

⁷⁸ Krippendorff K., Bock M. (2008). *The content analysis reader*. Thousand Oaks, CA: Sage. P. 9.

Neformāla kontentanalīze, visticamāk, ir pazīstama lielākajai daļai lasītāju, kuri lasa akadēmiskos rakstus un ne tikai. Mūsdienā laikrakstu rakstos bieži tiek aprakstīts, kā žurnālisti raksturo kādu politiķi, sportistu vai mākslinieku. Piemēram, pētnieki var izmantot pielietoto darbības vārdu analīzi laikrakstos, kuros aprakstīts politiķis pēdējo divu nedēļu laikā kā vispārēju popularitātes indikatoru. Kontentanalīze šajā gadījumā varētu apkopot atbalstu kādai konkrētai politikas iniciatīvai. Daudzi negatīvi konotēti darbības vārdi liecina par nepatiku un noraidījumu, kamēr pozitīvi darbības vārdi liecina par patiku vai atbalstu. Protams, abu apvienojums liecina par pilsoņu dalītu atbalstu. Šāda datu analīze ļauj pētniekiem veikt uz pierādījumiem pamatotus secinājumus arī par citām tēmām un jautājumiem.⁷⁹ Šos pierādījumus var izmantot tālākās prakses veidošanai un politikas ietekmēšanai. Formālā kontentanalīze balstās uz vispārējo pieeju, taču tā prasa daudz lielāku stingrību un specifiskas pamatojumu – pirms tiek veikta dziļāka analīze, ir jānosaka, kādi materiāli tiek iekļauti un kāpēc tie tiek iekļauti. Materiāliem ir jābūt jēgpilniem, darbības procesam ir jābūt pamatotam un skaidri definētam. Visbeidzot ir jānosaka, kā tiek apkopoti dati.

Bernards Reubens Berelsons (*Bernard Reuben Berelson*) aprakstīja, ka „kontentanalīze ir izpētes paņēmiens, lai objektīvi, sistemātiski un kvantitatīvi aprakstītu acīmredzamo komunikācijas saturu”.⁸⁰ Kontentanalīze tiecas pēc objektivitātes, bet tās praktizētāji ir cilvēki, kas piešķir nozīmi šī procesa radītajiem datiem. Vēl vienu bieži citētu definīciju ierosināja Olavs Rūdolfs Holsti (*Olavi Rudolf Holsti*): “Kontentanalīze ir jebkurš paņēmiens secinājumu izdarīšanai, objektīvi un sistemātiski identificējot ziņu noteiktos raksturlielumus”.⁸¹ Krippendorfs paziņoja, ka „kontentanalīze ir izpētes paņēmiens, lai izdarītu atkārtojamus un derīgus secinājumus no tekstiem (un citiem materiāliem) līdz to izmantošanas kontekstiem”.⁸² Šī definīcija ir svarīga, lai uzsvērtu kontentanalīzes kontekstu. Citu perspektīvu par kontentanalīzes būtību sniedz pētnieki Daniels Rife (*Daniel Riffe*), Stīvens Leisī (*Stephen Lacy*) un Frederiks Fiko (*Frederick Fico*): “Kvantitatīva kontentanalīze ir sistemātiska un atkārtojama komunikācijas simbolu pārbaude, kuriem ir piešķirtas skaitliskas vērtības. Tā ir vērtību attiecību analīze, izmantojot statistikas metodes, lai aprakstītu komunikāciju, izdarītu secinājumus par tās nozīmi vai citiem aspektiem”.⁸³

Krippendorfs ir identificējis trīs veidu pētījumu dizainus, kuriem var piemērot kontentanalīzi:

---

⁷⁹ Riffe D., Lacy S., Watson B.R., Fico F. (2019). *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research (4th ed.)*. Routledge. PP. 40 – 41. doi: <https://doi.org/10.4324/9780429464287>

⁸⁰ Turpat. P. 22.

⁸¹ Turpat. PP. 34 – 35.

⁸² Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Thousand Oaks, CA: Sage. P. 9.

⁸³ Riffe D., Lacy S., Watson B.R., Fico F. (2019). *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research (4th ed.)*. Routledge. P. 151. doi: <https://doi.org/10.4324/9780429464287>

- Izpētes un aprakstošs pētījums, kurā ir aprakstītas vai skaidrāk definētas autora zināšanas par saturu un kontekstiem.
- hipotēžu skaidrojošais tests, kas pārbauda noteiktu analītisko konstrukciju pamatotību un lietderību,
- diskriminējošās funkcijas skaidrojošais tests, kas apstiprina vai noraida noteiktu konstrukciju skaidrojošo spēku un lietderību.⁸⁴

Kontentalīze pētījumos ir noderīga un nepieciešama, ja

- datu pieejamība ir problēma un pētniecības lauks aprobežojas ar dokumentāru pierādījumu izmantošanu,
- komunikācijas valoda un struktūra ir kritiska,
- materiāla apjoms pārsniedz pētnieka individuālās iespējas to pārbaudīt.⁸⁵

“Kontentalīze kā datu analīzes metode tiek izmantota gan kvantitatīvajās, gan kvalitatīvajās pētījuma stratēģijās”.⁸⁶ “Kvantitatīvās kontentalīzes pieejas pamatā reducē tekstu skaitliskā formā, bet kvalitatīvā kontentalīze tiek definēta kā „pētījumu metode tekstuālu datu satura subjektīvai interpretācijai, izmantojot kodēšanas un tēmu vai modeļu izdalīšanas sistemātisku klasifikācijas procesu”.⁸⁷ Kvantitatīvās un kvalitatīvās pieejas atšķirība kontentalīzē jau sen ir bijusi akadēmiskās diskusijas uzmanības centrā. Zigfrīds Kraucauers (*Siegfried Kraucauer*) apgalvo, ka kvantitatīvās pieejas kontentalīzei ir ierobežotas. To argumentēja ar šādiem argumentiem. Pirmkārt, nozīme kvantitatīvajā analīzē ne vienmēr izpaužas. Otrkārt, nozīme bieži ir sarežģīta, kontekstuāla un vislabāk tiek noteikta holistiskā veidā. Treškārt, jēgpilns saturs tekstā var parādīties tikai vienu reizi, kas nebūt nenozīmē, ka tas nav svarīgs.⁸⁸ Pētniece Anita Pipere piedāvā izvērstāku šo analīžu salīdzinājumu (sk. 2.3. tab.).

---

⁸⁴ Krippendorff K. (2013). *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology (3rd ed)*. California, CA: Sage Publications. P. 81.

⁸⁵ Drisko J. W., Maschi T. (2016). *Content analysis*. New York, NY: Oxford University Press. PP. 22 – 27.

⁸⁶ Mārtinsone K. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 227.lpp.

⁸⁷ Turpat

⁸⁸ Kraucauers S. (1952). *The Challenge of Qualitative Content Analysis, Public Opinion Quarterly*. PP. 631.–642. doi: <https://doi.org/10.1086/266427>

Kvantitatīvās un kvalitatīvās kontentanalīzes salīdzinājums⁸⁹

<i>Kritēriji</i>	<i>Kvantitatīvā kontentanalīze</i>	<i>Kvalitatīvā kontentanalīze</i>
<i>Pielietošanas jomas</i>	<i>Plašsaziņas līdzekļu analīzē, lai uzskaitītu teksta elementus.</i>	<i>Antropoloģijā, komunikācijā un psiholoģijā, lai izpētītu ziņojumu dziļāko jēgu.</i>
<i>Spriešanas veids</i>	<i>Deduktīvs – pārbauda hipotēzes vai no teorijas vai iepriekšējiem pētījumiem izrietošus jautājumus</i>	<i>Induktīvs – balstās uz izpēti un tēmu izdalīšanu no pamatdatiem. Dažreiz cenšas izstrādāt teoriju.</i>
<i>Datu atlases veids</i>	<i>Dati tiek atlasīti ar nejaušības principu, lai nodrošinātu statistisko secinājumu pamatotību.</i>	<i>Mērķtiecīga datu atlase, kas atspoguļo pētījuma jautājumus.</i>
<i>Produkts</i>	<i>Skaitļi, ar kuriem var manipulēt, izmantojot dažādas statistikas metodes.</i>	<i>Apraksti vai tipoloģijas līdz ar dalībnieku refleksijām par to, kā viņi uztver sociālo pasauli.</i>

Ar kontentanalīzes metodi šajā pētījumā tiks izgūti Donalda Trampa tvīti no vietnes *Twitter*, atlasīti nepieciešamie dati tālākai analīzei un tie kategorizēti Mīlas Prijankas un Višvakarama Dineša pētījumā piedāvātajās veidu, motivāciju kategorijās. Analizētajiem tvītiem tiks piešķirtas virstēmas un konteksti. Vairāk par kvantitatīvo kontentanalīzi tiek aprakstīts 2.2.1. nodaļā un par kvalitatīvo kontentanalīzi - 2.2.2. nodaļā.

2.2.1. Kvantitatīvā kontentanalīze

Daiga Kamerāde apraksta, ka „viena no kvantitatīvo pētījumu pamatiezīmēm ir tāda, ka pētījuma dizains pētījuma gaitā paliek nemainīgs: pētījuma sākumposmā tiek izstrādāts plāns, kas nosaka kādā izlasē un cik reižu kādi mainīgie tiks mērīti, un pētnieki parasti no šī plāna neatkāpjas. Katrs kvantitatīvo pētījumu dizains ir piemērots, lai atbildētu uz noteikta veida pētījuma jautājumu un/vai pārbaudītu noteiktu hipotēzi”.⁹⁰

Pētījumā “*Mediju ziņojumu analīze: Kvantitatīvās kontentanalīzes pielietošana pētījumos*”⁹¹ par kvantitatīvo analīzi metodei ir uzskaitītas stiprās puses, kas to atšķir no kvalitatīvās analīzes. Pirmkārt, tā ir neietekmējoša un reakciju neizraisoša mērīšanas tehnika. Ziņojumi ir atdalīti no komunikatoriem un komunikācijas saņēmējiem. Bruņots ar stipru teorētisko ietvaru, pētnieks var veikt secinājumus no satura, neiegūstot piekļuvi komunikatoriem, kuri var nevēlēties vai nespēj tikt analizēti tieši. Otrkārt, tā kā saturs bieži eksistē ārpus tā sākotnējā izveides un patēriņa konteksta, longitudināli pētījumi var tikt veikti,

⁸⁹ Mārtinsone K. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 228.lpp.

⁹⁰ Mārtinsone K. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka. 49.lpp.

⁹¹ Abernethy A. M., Riffe D., Lacy S., Fico F. G. (2000). *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research*. Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, New Jersey. PP. 79.-80. doi: <https://doi.org/10.1080/00913367.2000.10673611>

izmantojot arhīvu materiālus ilgi pēc to komunikatoru, auditorijas vai saturos aprakstītajiem notikumiem, piemēram, kā iespējams analizēt romiešu grafiti uz Pompeju sienām, kas ļauj apskatīt sabiedrības diskursu šajā periodā. Treškārt, kvantifikācija jeb mērīšana, izmantojot kodēšanu, ļauj reducēt lielu informācijas vai datu apjomu, ko nebūtu iespējams analizēt detalizētā kvalitatīvā analizē. Precīzi operacionalizēts un izmērīts, šāds redukcijas process saglabā jēgpilnu datu saturu.

Komunikācijas svarīguma dēļ cilvēku mijiedarbībā šī metode ir gandrīz bezgalīga tās piemērošanā dažādām jomām svarīgos jautājumos.⁹²

Šajā pētījumā ar kvantitatīvo kontentanalīzi tiks izgūti un kategorizēti Donalda Trampa publicētie tvīti. Veidu un motivāciju kategorijas tiks veidotas, balstoties uz Prijankas un Dineša pētījumu, bet pielāgotas, lai atbilstu pētījuma mērķim un uzdevumiem. Kategoriju sadalījumu var skatīt 3.2.1. un 3.2.2. nodaļās.

2.2.2. Kvalitatīvā kontentanalīze

“Kvalitatīvā kontentanalīze akcentē datu un to konkrēto kontekstu integrētu skatījumu, kas ļauj pētniekam interpretēt sociālo pasauli subjektīvā, tomēr zinātniskā veidā. Kvalitatīvā kontentanalīze iet tālāk par vienkāršu vārdu skaitīšanu vai objektīva satura izdalīšanu un pēta tekstā apslēptās tēmas un modeļus. Tā analizē ne tikai skaidro nepārprotamo tekstu, bet norāda arī uz atšķirīgiem teksta satura līmeņiem – primāro saturu (tematiem, galvenajām idejām) un latentu saturu (konteksta informāciju)”⁹³

Vācu psihologs Filips Majrings (*Philipp Mayring*) pirmo reizi lietoja kvalitatīvās kontentanalīzes terminu 1983. gadā. Viņš apgalvo, ka kvalitatīva satura analīze ir metožu kopums dažādu tekstu veidu sistemātiskai analīzei, pievēršoties ne tikai valodai, bet arī tēmām un pamatidejām, kas atrodamas tekstos kā primārais saturs.⁹⁴ Saskaņā ar Majringu teoriju „kvalitatīvā kontentanalīze sevi definē kā pieeju empīriskai, metodoloģiski kontrolētai tekstu analīzei komunikācijas kontekstā, ievērojot satura analītiskos noteikumus un bez pārsteidzīgas kvantifikācijas”⁹⁵ Šī analīze ļauj izpētīt komunikācijas sarežģītību veidos, kurus nav iespējams apskatīt, izmantojot kvantitatīvo analīzi. Kvalitatīvu kontentanalīzi var izmantot gan izpētes un aprakstīšanas mērķiem, gan kvalitatīvu analītisko konstrukciju rezultātu pārbaudei. Kvalitatīva

---

⁹² Abernethy A. M., Riffe D., Lacy S., Fico F. G. (2000). *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research*. Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, New Jersey. PP. 79.-80. doi: <https://doi.org/10.1080/00913367.2000.10673611>

⁹³ Turpat

⁹⁴ Mayring P. (2000). *Qualitative Content Analysis [28 paragraphs]*. Retrieved from <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0002204>

⁹⁵ Mayring P. (2000). *Qualitative Content Analysis [28 paragraphs]*. Retrieved from <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0002204>

kontentanalīze varētu kalpot arī par sākumpunktu vēlākai kvantitatīvai izpētei un dziļākiem skaidrojumiem, izmantojot atšķirīgas funkcijas un metodes.⁹⁶

Izvēlētais kvalitatīvais kontentanalīzes veids ir gadījuma analīze, jo „gadījuma analīze ir intensīvs tādas parādības vai sociālās vienības kā indivīda, grupas, institūcijas vai kopienas detalizēts apraksts un analīze. Gadījums ir ierobežots, integrēta sistēma”.⁹⁷ „Gadījuma analīzē kā gadījumus var aplūkot procesus, darbību notikumus vai programmas. Gadījuma analīzi bieži iemanto ar valdības līmeņa iniciatīvām saistītās vai izvērtēšanas situācijās”.⁹⁸ Dziļāk par organizāciju un institūciju analīzi tiek aprakstīts, ka tā “pēta darba kolektīvus, skolas, arodbiedrības utt. Pastāv daudz iespējamo pētīšanas aspektu, piemēram, labākā prakse, politikas ieviešana un izvērtēšana, ražošanas attiecības, vadības un organizācijas problēmas, organizācijas kultūra, izmaiņu un adaptācijas procesi utt.”. Ar organizāciju un institūciju analīzi var pārklāties notikumu, lomu un attiecību analīze, kur vairāk tiek pievērsta uzmanība specifiskiem notikumiem, vadības un darbinieka mijiedarbībai, lomu konfliktu pētījumiem, stereotipiem un adaptācijai.⁹⁹

Ar kvalitatīvo kontentanalīzi maldinošo informāciju saturošie tvīti tiks sagrupēti pieminētākajās virstēmās – aktori, citāts, Covid-19 rīcība, ekonomika, informācija, Ķīna, mediji, politika, saslīmšana, sevis slavēšana, statistika. Lai atspoguļotu maldinošās informācijas dažādību, tiks izvēlēti vairāki tvītu piemēri un tiem piešķirts skaidrojums un konteksts.

2.3. Hermeneitiskā analīze

Hermeneitiskā analīze galvenokārt koncentrējas uz tekstiem kā pētījumu datu avotu. Šie teksti var izpausties kā stāsti, intervijas, dalībnieku novērojumi, dienasgrāmatas, literatūra, vēstules vai cits dokuments. Pēc teksta apkopošanas parasti tiek izmantota viena vai vairākas pieejas, lai identificētu nozīmīgas informācijas daļas, kuras savukārt tiek izmantotas, lai izveidotu pētījumam nepieciešamās tēmas vai kategorijas. Šīm tēmām vai kategorijām ir jāpalīdz nonākt pie secinājumiem, kas veicina jaunu zināšanu ieguvī par pētāmo objektu. Hermeneitiskie pētījumi uzsver subjektīvās interpretācijas, pētot tekstu, mākslas, kultūras, sociālo parādību un domāšanas nozīmi.

---

⁹⁶ Abernethy A. M., Riffe D., Lacy S., Fico F. G. (2000). *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research*. Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, New Jersey. PP. 79.-80. doi: <https://doi.org/10.1080/00913367.2000.10673611>

⁹⁷ Turpat

⁹⁸ Turpat

⁹⁹ Mārtinsone K. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka.103.lpp.

Hermeneitika kā metode tiek bieži kritizēta un noliegta, jo tai trūkst skaidras, praktiski pielietojamas metodoloģiskas vadlīnijas.¹⁰⁰ Tiek minēts, ka hermeneitika piedāvā filozofisku pieeju, nevis konkrētas pētījumu metodes. Avadeš Prasads (*Awadhesh Prasad*)¹⁰¹ piedāvā dažus aspektus, kas palīdz izprast hermeneitiskās metodes. Pirmkārt, jēdziens „teksts” interpretācijai tiek saprasts ļoti plaši, ietverot arī cilvēka darbību. Šis ir sevišķi vērtīgi, jo politiskās darbības formas ir vērtīgi dati, kuri ir salāgojami ar mūsdienu centieniem teoretizēt savstarpējo nesaskaņu performatīvos aspektus. Otrkārt, kontekstu var definēt dažādos līmeņos – to var aplūkot vai nu sinhroni, vai diahroniski. Treškārt, analīzes bieži sākas precīzākajā līmenī un virzās uz vispārīgāku līmeni. Vēlams analīzes sākumpunkts, kas var palīdzēt pētniekam saprast būtiskākos politikas kultūras aspektus, ir pašu politisko kustību aktoru izteikumiem par saviem uzskatiem. Ceturtkārt, tā kā hermeneitika necenšas izprast autoru nodomus, bet gan dziļāku, holistiskāku nozīmi, šāda analīze ir izcili piemērota tekstiem ar daudziem identificējamiem autoriem vai nevienu identificētu autoru.

Datu hermeneitika ir hermeneitikas digitāla adaptācija. To var raksturot kā plašu interpretācijas metodoloģiju kopumu.¹⁰² Lai gan tradicionālā hermeneitiskā analīze apraksta ar dažādu tradicionālo “tekstu” (romānu, filmu, politisko runu, ziņu rakstu) analīzi, datu hermeneitika vairāk meklē veidus, kā analizēt digitālo saturu, piemēram, sociālo mediju sarunas vai intervijas transkriptus. Paulo Gerbaudo (*Paolo Gerbaudo*) pētījumā tiek norādīts, lai veicinātu veiksmīgu veicinātu digitālās politikas izpēti, ir steidzami jāpapildina datu analīze ar datu hermeneitiku, kas jāsaprot kā metodoloģiska pieeja.¹⁰³ Lielā datu metožu izplatība politiskās komunikācijas nozarē ir novedusi pie kvantitatīvas neobjektivitātes digitālo politisko aspektu, piemēram, politiskā satura izpratnē. Gerbaudo uzskata, lai atrisinātu šo problēmu, hermeneitiskā pieeja jāpielāgo sociālo mediju komunikācijas apstākļiem un jāpārvieto tās analīzes objekts no tekstiem uz datu kopām.

Gerbaudo izskata divus šīs hermeneitikas digitālās adaptācijas praktiskos aspektus:

- Kvalitatīva materiālu ievākšanas procedūru izstrāde, kas vērsta uz sociālo mediju datu lieluma samazināšanu.

---

¹⁰⁰ Hamel J. (1998). *The position of Pierre Bourdieu and Alain Touraine respecting qualitative methods*. PP. 16.-17.

¹⁰¹ Prasad A. (2002). *The contest over meaning: Hermeneutics as an interpretative methodology for understanding texts*. PP. 12.–33.

¹⁰² Gerbaudo P. (2016). *From Data Analytics to Data Hermeneutics. Online Political Discussions, Digital Methods and the Continuing Relevance of Interpretive Approaches*. P. 100. doi: <https://doi.org/10.14361/dcs-2016-0207>

¹⁰³ Turpat. PP. 107.-108.

- Tādu procedūru izstrāde, kas var palīdzēt interpretēt plašāku sarunu kontekstā un saistību ar vairākiem diskursiem, stāstījumiem, motivācijām un pasaules uzskatiem.¹⁰⁴

Hermeneitiskā analīze nav bieži pielietota metode politiskās komunikācijas pētījumos, jo tai ir nepieciešams padziļinātāks konteksts. Mūsdienās medijos par politiskajiem dalībniekiem tiek ziņots nepārtraukti, ietverot ne tikai viņu politiskās aktivitātes, bet arī aspektus no personīgajām dzīvēm. Ņemot vērā to, ka Donalds Tramps ir publiska persona, kuras aktivitātes ir pieejamas ne tikai mikroblogošanas vietnē *Twitter*, šis analīzes veids ir iespējams, lai izpētītu Donalda Trampa izpaustās maldinošās informācijas terminu un frāžu kontekstu, un cēloņfaktoros. Hermeneitiskajai analīzei tiks pielietoti Helmuta Danera piedāvātie teksta izpratnes noteikumi, kuri apskatāmi 1.5. nodaļā par teksta iepriekšēju interpretāciju, patstāvīgā teksta interpretāciju un saskaņotu interpretāciju.

---

¹⁰⁴ Gerbaudo P. (2016). *From Data Analytics to Data Hermeneutics. Online Political Discussions, Digital Methods and the Continuing Relevance of Interpretive Approaches. Digital Culture & Society*. P. 97. doi: <https://doi.org/10.14361/dcs-2016-0207>

3. EMPĪRISKĀ DAĻA

Pamatojoties uz to, ka mikroblogošanas vietne *Twitter* Donalda Trampa profilu deaktivizēja 2021. gada 8. janvārī, informācija no profila tika izgūta no publiskās datubāzes <https://www.thetrumparchive.com/>. Tvīti tika filtrēti vairākos etapos.

Pirmkārt, lai apskatītu visus Trampa publicētos ierakstus par Covid-19 pandēmiju, tika izvēlēts laika periods no pirmā saslimstības gadījuma ASV 2020. gada 20. janvārī līdz profila deaktivizēšanai 2020. gada 8. janvārī. Šī izgūtā datu kopa tiek izmantota, lai darba ietvarā veiktu padziļinātāku tvītu kontentanalīzi un hermeneitisko analīzi.

Otrkārt, ar mērķi novērst pētījuma autores subjektīvās interpretācijas ietekmi un nostiprināt iegūto rezultātu ticamību datu kopas atlasei tika pielietoti konkrēti atslēgvārdi, kuri apzīmē Covid-19 pandēmiju un tās radīto ārkārtas situāciju. Lai novērstu kļūdas atlases procesā, saraksts tika veidots, pamatojoties gan uz mediju publikācijām saistībā ar pandēmiju, gan Trampa tvītiem vietnē *Twitter*. Tas ļauj apskatīt arī publicētos ierakstus, kuros tiek iekļauti pētījuma objekta specifiskie termini.

Atlase veikta, balstoties uz konkrētajiem atslēgvārdiem angļu valodā (iekavās): “Covid-19”, “Covid”, “Korona” (*Corona*), “Koronavīruss” (*Coronavirus*), “sars”, “vīruss” (*virus*), “izplatība” (*spread*), “ārkārtas” (*emergency*), “karantīna” (*quarantine*), “ierobežojumi” (*restriction*), “cietsēde” (*lockdown*), “kontrolē” (*control*), “aizsargāt” (*protect*), “novērst” (*prevent*), “drošība” (*safety*), “efektīvi” (*effective*), “efektivitāte” (*efficiency*), “efektivitāte” (*effectiveness*), “pandēmija” (*pandemic*), “epidēmija” (*epidemic*), “uzliesmojums” (*outbreak*), “slimība” (*disease*), “gripa” (*fever*), “vīruss” (*flu*), “slimība” (*illness*), “inficēt” (*infect*), “atlabt” (*recover*), “imunitāte” (*immunity*), “imunizācija” (*immunization*), “neauglība” (*infertility*), “kaitīgs” (*harmful*), “epidemioloģija” (*epidemiology*), “tests” (*test*), “gadījumi” (*cases*), “slimnīca” (*hospital*), “hospitalizācija” (*hospitalization*), “klīnika” (*clinic*), “aptiekas” (*pharmacies*), “medicīniskais” (*medical*), “medicīna” (*medicine*), “zāles” (*drug*), “antibiotika” (*antibiotic*), “simptoms” (*symptom*), “vakcīna” (*vaccine*), “vakcinācija” (*vaccination*), “vakcinēts” (*vaccinated*), “pote” (*shot*), “Pfizer”, “Johnson”, “Astra Zeneca”, “Oxford”, “Sputnik”, “Bio’n’tech”, “Moderna”, “anti-vakcīna” (*anti-vaccine*), “anti-vaxxer”, “blaknes” (*side effects*), “doze” (*dose*), “ventilators” (*ventilator*), “maska” (*mask*), “anti-masker”, “elpa” (*breath*), “klepus” (*cough*), “sanitizers”, “veselība” (*health*), “bioloģisks” (*biological*), “vaxxer”, “nāve” (*death*), “mirst” (*dying*), “konspirācija” (*conspiracy*), “konspirācijas” (*conspiration*), “viltus ziņas” (*fake news*), “mīts” (*myth*), “Ķīna” (*China*), “ķīniešu” (*chinese*), “Vuhana” (*Wuhan*), “CDC” (saīsin. *Centers for Disease Control and Prevention*) (no angļu val. “*Slimības kontroles un profilakses centri*”), “Pasaules veselība” (*World health*).

3.1. Donalda Trampa *Twitter* profila apraksts

Firms Donalds Tramps tika izdzēsts no mikroblogošanas vietnes *Twitter* par aicināšanu uz vardarbību¹⁰⁵, Tramps līdz šim tika uzskatīts par visaktīvāko ASV prezidentu šajā sociālajā medijā.¹⁰⁶ Profils ar segvārdu *@realDonaldTrump* ir ticis izveidots Trampa grāmatas “Domā kā uzvarētājs: neformāla izglītība biznesā un dzīvē” (no angļu val. “*Think Like a Champion: An Informal Education in Business and Life*”) mārketinga pasākumā 2009. gadā.¹⁰⁷ Savu patiku pret vietni *Twitter* Tramps ir izteicis vairākkārt, piemēram, 2016. gada vēlēšanas kampaņas laikā to nosaucot par “modernu komunikācijas metodi” (no angļu val. “*modern method of communication*”) un “spēcīgu lietu” (no angļu val. “*a powerful thing*”).

Izdēšanas brīdī Donalda Trampa *Twitter* profilam sekoja 88.8 miljoni sekotāju, kamēr profila autors sekoja 51 lietotājam. Ņemot vērā arī pārpublicētos tvītus jeb retvītus, profilā ievietoto ierakstu daudzums kopumā sasniedza 59.6 tūkstošus. Vietnē *Twitter* regulāri tika pārpublicēts saturs no sociālā medija *Instagram*. Šajā platformā Trampa profils vēl joprojām ir pieejams, taču tas ir neaktīvs kopš 2021. gada janvāra.

3.2. Donalda Trampa tvītu kontentanalīze

Laika posmā no 2020. gada 20. janvāra līdz 2021. gada 8. janvārim Donalds Tramps ir publicējis 11 994 tvītus, kas ietver arī 5803 no citiem lietotājiem retvītotos ierakstus. Vislielākais skaits dienā ir 2020. gada 5. jūnijā ar 163 tvītiem.

Filtrācijas rezultātā, pielietojot dažādas atslēgvārdu kombinācijas, tika izgūti 457 unikāli tvīti, kuri arī tika izmantoti tālākā analīzē. Lai iegūtu ieskatu Trampa izpaustajos vēstījumos, pētījumā netika izmantoti retvīti no citiem lietotājiem. Analīzē arī tiek ietverti 17 citāti, kurus Tramps ir pārpublicējis kā savus ierakstus, un 36 tvītu pavedieni, kas parasti sastāv no diviem līdz četriem tvītiem, kuri ir savstarpēji saistīti. Šāda prakse tiek izmantota, lai apietu vietnes *Twitter* noteiktos ieraksta rakstzīmju ierobežojumus.

Pašā Covid-19 izplatības sākumā, 2020. gada janvārī, tika publicēti vien 3 tvīti, kuri atbilda filtrācijas parametriem. Pavasara mēnešos ir novērota vislielākā Trampa aktivitāte saistībā ar Covid-19 pandēmiju. Visvairāk tvītu ir publicēti 2020. gada martā (102 tvīti), pēc tam seko aprīlis ar 69 tvītiem un maijs ar 53 tvītiem. Liela aktivitāte ir novērojama pēdējā gada ceturksnī – oktobrī ir tikuši publicēti 53 tvīti. Maz tvītu ir novēroti vasaras periodā, to varētu

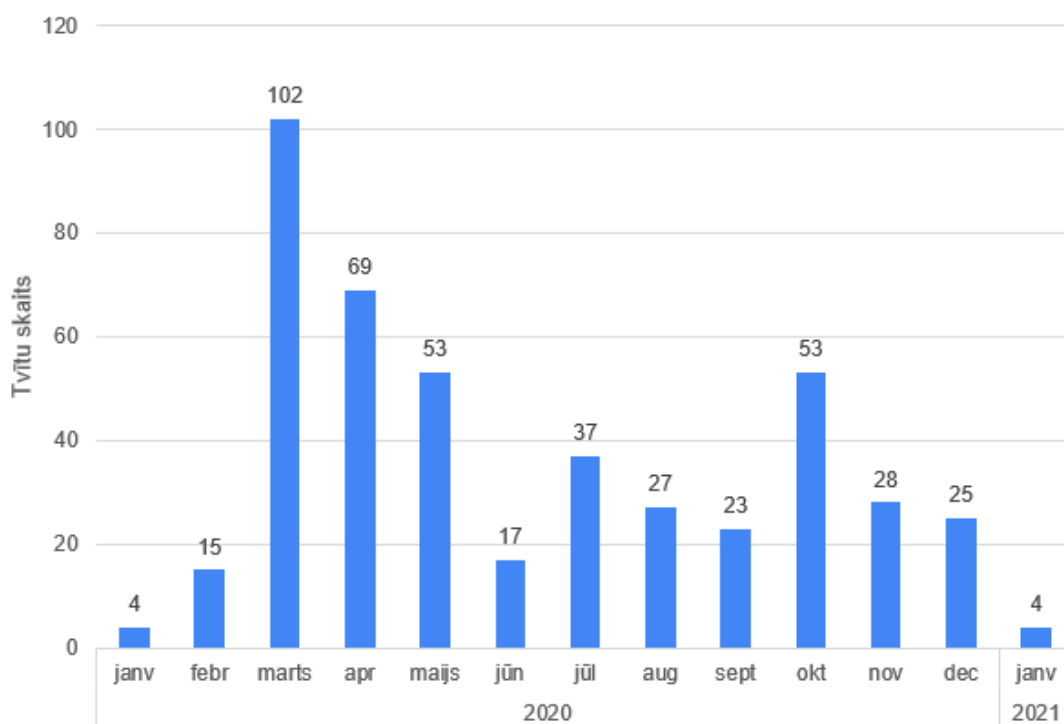
---

¹⁰⁵ Twitter. (2021, Jan 8). *Permanent suspension of @realDonaldTrump*. Retrieved from https://blog.twitter.com/en_us/topics/company/2020/suspension.html

¹⁰⁶ Morini M. (2020). *Lessons from Trump's Political Communication How to Dominate the Media Environment*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing. P. 6.

¹⁰⁷ Osborne P., Roberts T. (2017). *How Trump Thinks: His Tweets and the Birth of a New Political Language*. London: Head of Zeus. P. 6.

izskaidrot ar saslimstības rādītāju mazināšanos ASV. Noslēdzot laika periodu 2021. gada janvārī, pirms profila izdzēšanas, tika publicēti 4 tvīti saistībā ar pandēmiju (sk. 3.3. att.).

3.3. att. Tvītu sadalījums mēnešu rakursā

Tvītu kontentanalīze ļauj kategorizēt Donalda Trampa tvītus maldinošās informācijas kategorijās un piešķirt katram tvītam izpaustās maldinošās informācijas motivāciju. Kā analīzes pamats tiek ņemts Mīlas Prijankas un Višvakarmas Dineša pētījumā minētās viltus informācijas klasifikācijas un motivāciju kategorijas (sk. 1.2. nodaļu).

3.2.1. Maldinošās informācijas kategorizācija

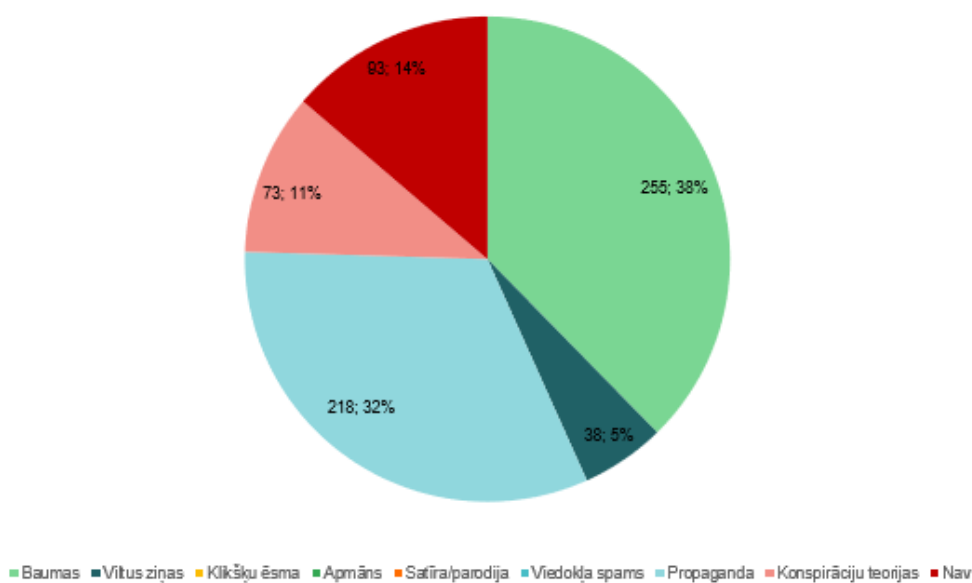
Pielietojot Prijankas un Dineša piedāvātās klasifikācijas, tālāk analīzē tiek izdalītas 9 kategorijas – baumas, viltus ziņas, klikšķu ēsma, apmāns, satīra/parodija, viedokļa spams, propaganda, konspirāciju teorijas, nav kategorizējams. Kvantitatīvajā analīzē netika izmantotas Prijankas un Dineša piedāvātās maldinošās informācijas un dezinformācijas kategorijas, šo divu kategoriju vietā kvalitatīvajā analīzē tika piedāvāta tvītu segmentācija biežāk novērotajās tēmās un maldinošās informācijas padziļinātāka apskate katrā no tēmām. Šāda pieeja izvēlēta maldinošās informācijas un dezinformācijas identifikācijas sarežģītības dēļ, salīdzinot ar citām kategorijām.

Lai noteiktu, kurām no minētajām maldinošās informācijas kategorijām atbilst katrs Donalda Trampa publicētais tvīts, autore tos klasificēja pēc šādas pieejas (sk. 3.4. tab.).

Pieeja maldinošās informācijas veidu noteikšanai

Kategorija	Paskaidrojums
Baumas	Atsaukas uz nekonkretizētiem avotiem, piemēram, "Eksperti saka.." (no angļu val. "Experts say..")
Viltus ziņas	Tiek pārpublicēti nepatiesi ziņu raksti vai citi mediju materiāli
Klikšķu ēsma	Ierakstā ievietota saite ar aicinājumu uz to reaģēt
Apmāns	Īss viltus ziņojums, kas veidots balstoties ļaunprātīgā jokā
Satīra/parodija	Satur humoru un ironiju, bet nav kaitīga nolūka
Viedokļa spams	Tīšas, tendenciozas atsauksmes un komentāri par produktu vai pakalpojumu
Propaganda	Sevis slavēšana, savas politikas reklamēšana un salīdzināšana, politiskie solījumi
Konspirāciju teorijas	Iekļauta retorika, kas saistīta ar sazvērestības teorijām, piemēram, visi mediji ziņo "viltus ziņas"
Nav kategorizējams	Nav novērojams neviens minētais maldinošās informācijas veids

Konstatēts, ka ir tvīti, kuros tika pielietoti vairāki maldinošās informācijas veidi. Baumas ir biežāk pielietotais veids. Tās tika identificētas 255 tvītos vai 38 procentos no izlases skaita. Otrā lielākā kategorija ir propaganda. Tā ir novērota 218 tvītos vai 32 procentos. Aiz tās seko konspirāciju teorijas – 73 tvīti vai 11 procentiem. Vismazāk tiek publicētas viltus ziņas – 38 tvīti vai 5 procenti. Apmāns, satīra/parodija un viedokļu spams nav novērots nevienā Donaldā Trampa publicētajā tvītā. Neviena maldinošās informācijas kategorija nav novērota 93 tvītā vai 14 procentos (sk. 3.4. att.).

3.4. att. Maldinošās informācijas sadalījums

Apskatot esošās kategorijas mēnešu rakursā, var novērot atšķirības maldinošās informācijas izpaušanā. 2020. gada janvārī nav novērota neviena kategorija, ko varētu skaidrot ar nelielu tvītu daudzumu.

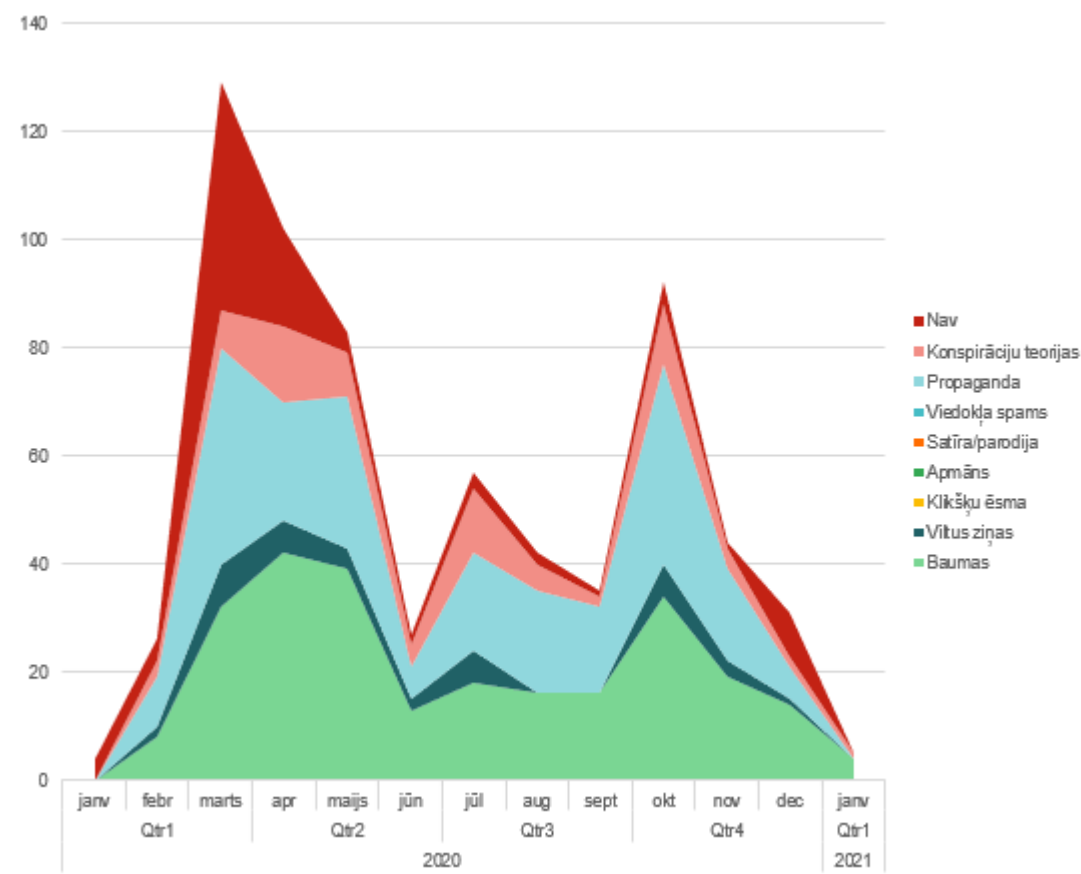
Baumu izplatība pakāpeniski pieaug izvēlētajā laika periodā. 2020. gada martā tās var novērot 25% jeb 32 ierakstos, kamēr decembrī tās sasniedz 45% jeb 14 ierakstus. Baumas pārsvarā tiek izplatītas par citiem politiskajiem dalībniekiem un Covid-19 procesiem. Lai izpaustu baumas, Tramps izmanto ļaunprātīgas iesaukas vai terminus.

Viltus ziņas tiek publicētas salīdzinoši maz. 2020. gada janvārī augustā, septembrī un 2021. janvārī viltus ziņas nevar novērot, kamēr jūlijā var novērot visvairāk – 11% (6 tvīti). Identificējot viltus ziņas, tika pievērsta uzmanība, vai tvītu autors ir ievietojis atsauci uz mediju vai pievienojis saiti. Viltus ziņas atbalsta kādu Trampa izpausto argumentu vai atbilst vēstījumam.

Izņemot 2020. un 2021. gada janvāri, pārējā laika periodā Tramps ir aktīvi publicējis propagandu. Pārējos mēnešos to var novērot vairāk par 19%. Visvairāk propaganda tvītos ir augustā ar 19 tvītiem (45%) un septembrī ar 16 tvītiem (46%). To varētu skaidrot ar jau iepriekš minēto saslīkstības rādītāju mazināšanos, kurus var savukārt izmantot kā politisku vai sevis slavinošu reklāmu.

Konspirāciju teorijas Tramps piemin aktīvi, visvairāk par tām tiek rakstīts jūlijā – 12 tvītos (21%), vismazāk martā – 7 tvītos (5%), kamēr 2020. gada janvārī nav novērotas vispār. Konspirāciju teorijas tiek paustas par mediju sazvērestību, vakcīnu speciālu aizkavēšanu un citām tēmām.

Tvītu īpatsvars, kuriem nav novērojama neviena kategorija, sarūk no 100% 2020. gada janvārī un 33% jeb 43 tvīti martā līdz 2% jeb 1 tvīta novembrī. Šīs sadaļas tvīti pārsvarā informē sekotājus par jaunākajām ziņām vai atsaucas uz notikumiem (sk. 3.5. att.).

3.5. att. Maldinošās informācijas sadalījums mēnešu rakursā

Nevienu no mēnešiem, kuri iekļauti apskatītajā laika periodā, nav konstatēts, ka Tramps nebūtu pielietojis kādu no maldinošās informācijas veidiem, izņemot 2020. gada janvāri. Maldinoša informācija tiek izpausta bieži, un visvairāk šo informāciju varēja klasificēt kā baumas. Kā jau teorijā tika minēts, Trampa politiskā komunikācija ar saviem vēlētājiem atšķiras no iepriekš uzstādītajām normām, tā ir neformālāka, un arī baumas var uzskatīt par neformālu komunikācijas metodi. Baumās parasti tiek pielietota sarunvaloda, kas vēlētājiem var būt saprotamāka.

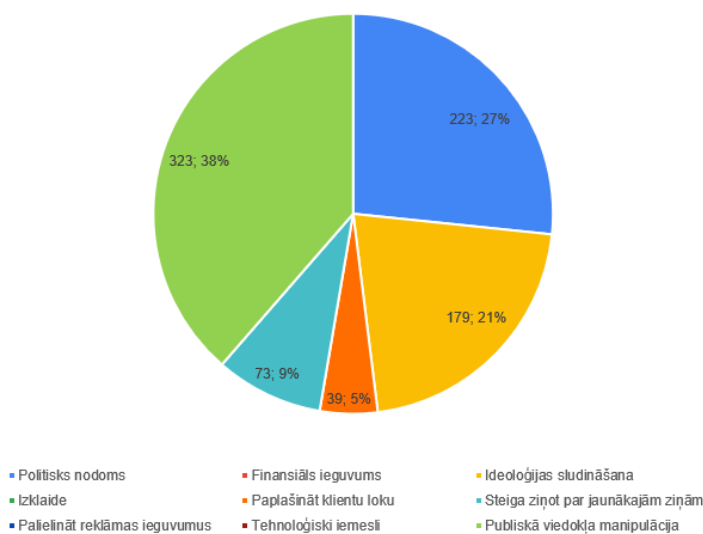
3.2.2. Maldinošās informācijas motivācijas

Motivācijas kategorijas tika pielietotas no Prijankas un Dineša pētījuma, kurā tika aprakstītas viltus informācijas izpaušanas motivācijas (sk. 1.2. nodaļu). Analīzē tika pielietotas visas piedāvātās kategorijas - politisks nodoms; finansiāls ieguvums; kaisle sludināt ideoloģiju, izklaide, paplašināt klientu loku, steiga ziņot par jaunākajām ziņām, palielināt reklāmas ienākumus, tehnoloģiski iemesli, publiskā viedokļa manipulācija. Tvīti, kuros tika identificēts kāds no maldinošās informācijas veidiem, tika klasificēti motivāciju kategorijās pēc šādas pieejas (sk. 3.5. tab.).

Pieeja maldinošās informācijas izpaušanas motivācijas noteikšanā

Motivācija	Apraksts
Politiskais nodoms	Piemin politiskos dalībniekus, reklamē savu partiju un citas politiskas aktivitātes.
Finansiāls ieguvums	Lūdz ziedojumus kādam konkrētam mērķim.
Kaisle sludināt ideoloģiju	Tramps slavējoši runā par savu pārstāvēto partiju – republikāņiem.
Izklaide	Humoristisks ieraksts. Radīts, lai izklaidētu sekotājus.
Paplašināt klientu loku	Vēlas piesaistīt sev jaunus vēlētājus.
Steiga ziņot par jaunākajām ziņām	Steidzas atspoguļot jaunākos notikumus.
Palielināt reklāmas ienākumus	Runā par kādu konkrētu reklāmu, piemēram, vēlēšanu reklāmu.
Tehnoloģiski iemesli	Algoritmu veidoti ieraksti.
Publiskā viedokļa manipulācija	Manipulē ar savu sekotāju viedokli par kādu notikumu vai jautājumu.

Identificēts, ka ir tvīti, kuros tika pielietotas vairākas motivācijas. Visvairāk tvītos tika konstatēta publiskā viedokļa manipulācija. Tā tika novērota 323 tvītos vai 39% no visa kopējā daudzuma. Tramps šajos tvītos pārsvarā klāstīja savu viedokli, ļaunprātīgi izteicās par politiskajiem dalībniekiem, procesiem vai notikumiem, ik pa laikam novērota arī draudu izteikšana. Otrais lielākais segments bija tvīti ar politisku nodomu – 223 tvīti vai 27 procenti. Salīdzinoši mazāk tika novērota ideoloģijas sludināšana – 179 tvītos vai 21 procenti. Motivācija “steiga ziņot par jaunākajām ziņām” tika pielietota 73 tvītos (9%). Vismazāk publicēti tvīti ar skaidru motivāciju paplašināt klientu loku – 39 tvīti vai 5 procenti. Motivācijas “finansiāls ieguvums”, “izklaide”, “palielināt reklāmas ienākumus” un “tehnoloģiski iemesli” netika novērotas (sk. 3.6. att.).

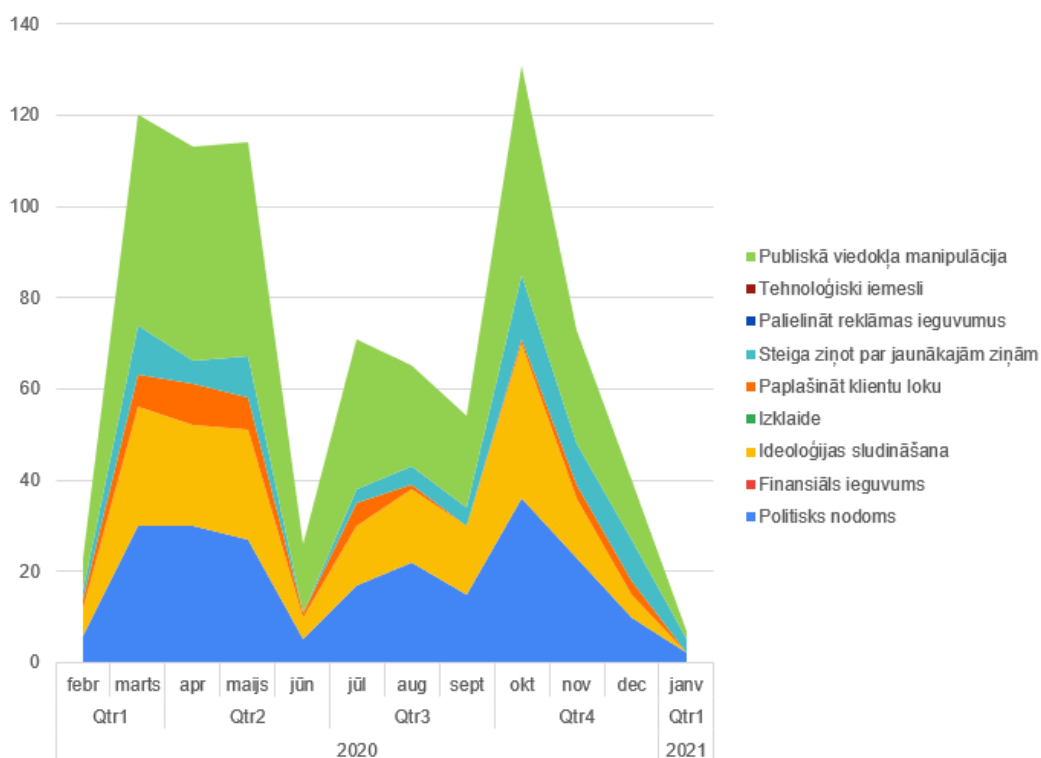

3.6. att. Maldinošās informācijas motivācijas

Mēnešu rakursā var novērot, ka publiskā viedokļa manipulācija ar minimālām izmaiņām ir novērojama vienmērīgi visos mēnešos – 2020. gada februārī ar 30% (7 tvīti) un 2021. gada janvārī ar 29% (2 tvīti). Īpatsvars šai motivācijai pieaug 2020. gada jūnijā ar 15 tvītiem (58%), ko var skaidrot ar saslimstības mazināšanos, līdz ar to brīvu laiku vēlētāju viedokļu manipulācijai un sevis slavēšanai.

Ideoloģijas sludināšana visvairāk ir norisinājusies septembrī ar 28% (15 tvīti), vismazāk novērota decembrī – 13% (5 tvīti), vispār nav norisinājusies 2021. gada janvārī.

Steiga ziņot par jaunākajām ziņām ir visvairāk 2021. gada janvārī - 43% un 3 tvītiem, bet vispār nav norisinājusies jūnijā. Šo varētu pamatot ar gada nogalē pieaugušo vakcīnas ražošanas ātrumu un izplatību. Visbeidzot, pēdējā kategorija “paplašināt klientu loku” visos apskatītajos mēnešos nav pārsniegusi 10% (sk. 3.7. att.).

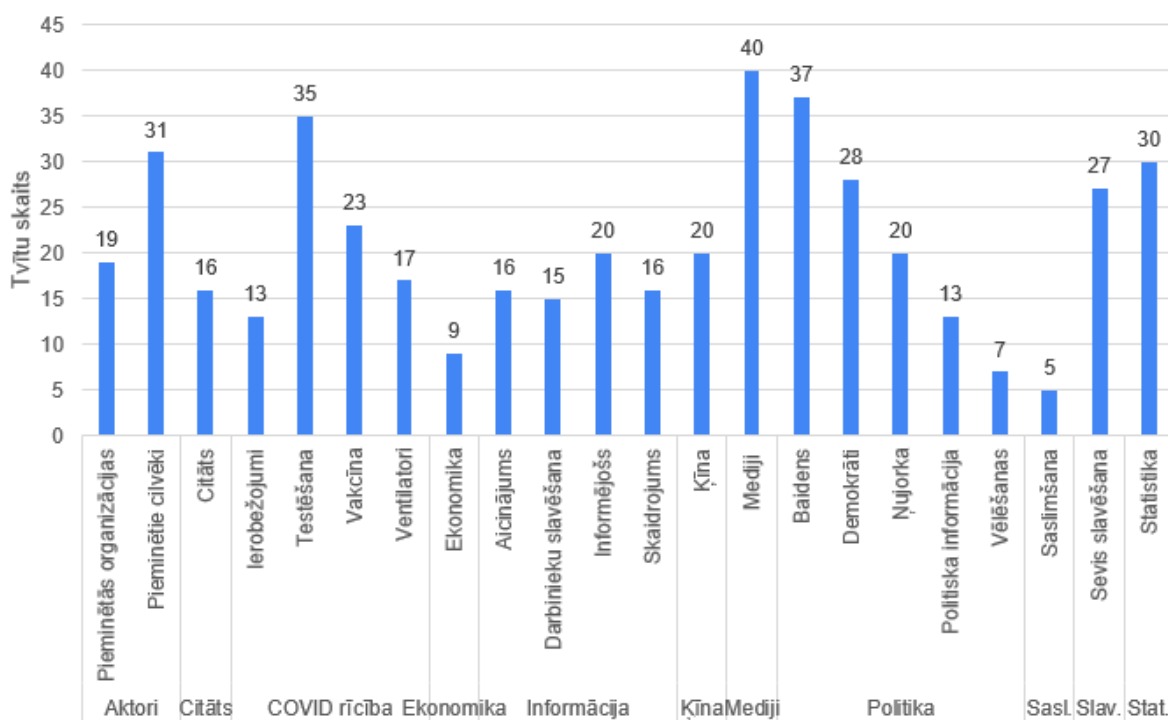
3.7. att. Maldinošās informācijas motivācijas mēnešu rakursā

Galvenokārt tvītos tika novērota publiskā viedokļa manipulācija. Tramps manipulāciju ir izteicis ar dažādām retorikas izpausmēm, biežāk to pielietojot ar agresīvu konotāciju un tvītiem ar politisku noskaņu. Publiskā viedokļa manipulācija ir svarīgs aspekts politiskajā komunikācijā ne tikai vēlētāju piesaistē, bet arī atbalsta noturēšanā nacionālā mēroga jautājumos, piemēram, Covid-19 pandēmijas saistītās rīcībās.

3.3. Donalda Trampa tvītu maldinošā informācija

Lai veiktu maldinošās informācijas analīzi, tika pielietota satura analīzes un grupēšanas metode, kur kontentanalīzes laikā no atlasītajiem Donaldā Trampa tvītiem tika veidotas tematiskās grupas. Šīs grupas pielietotas kvalitatīvās kontentanalīzes ietvaros, ļaujot redzēt maldinošās informācijas kopsakarības jeb informatīvos paternus, kurus pielietojis Tramps savos tvītos. Katrā no grupām tvītu piemēri tika izvēlēti mērķtiecīgi, lai atspoguļotu Trampa *Twitter* profilā ievietoto maldinošās informācijas dažādību.

Kategorijas veidotas trīs etapos – pirmajā etapā veicot visu 458 tvītu novērtējumu, tiem piešķirtas 125 apakštēmas, kuras tālāk hierarhiski grupētas divos līmeņos – no 22 tēmām izteiktas 11 virstēmas. Lai efektīvi noteiktu maldinošo informāciju, tās sekmīgai identifikācijai tiek pielietotas šādas virstēmas: aktori, citāts, Covid-19 rīcība, ekonomika, informācija, Ķīna, mediji, politika, saslimšana, sevis slavēšana, statistika. Atsevišķā apakšnodaļā netika apskatīta virstēma “citāti”, jo Donaldā Trampa profilā publicētie citāti pārsvarā ir novērojami kā Trampa politikas un sevis slavējoši. Šie citāti ir citu personu viedokļi un nav Trampa oriģinālās idejas, tomēr tie var tikt izmantoti kā atbalsts citu virstēmu maldinošajai informācijai. Netika apskatīta arī virstēma “saslimšana”, kura vēsta par Donaldā Trampa saslimšanu ar Covid-19, un virstēma “ekonomika”, jo abas apkopotās datu kopas ir pārāk mazas (līdz 10 tvītiem), lai ietvertu maldinošo informāciju (sk. 3.8. att.). Turpmākajās nodaļās sekos izklāsts par katru no šīm virstēmām.

3.8. att. Maldinošās informācijas tēmas un virstēmas

3.3.1. Maldinošā informācija virstēmā “aktori”

Virstēmā “aktori” tika grupēti visi tvīti, kuros Donalds Tramps pieminēja organizācijas un cilvēkus. Šī virstēma kopumā sastāv no 50 tvītiem un 2 tēmām – “pieminētās organizācijas” un “pieminētie cilvēki”. Visvairāk pieminēta ASV Pārstāvju palātas spīkere un demokrātu politiķe Nensija Pelosi (*Nancy Pelosi*). Tagadējais ASV prezidents, Donalds Trampa 2020. gada prezidenta vēlēšanu kandidatūras konkurents Džo Baidens (*Joe Biden*) šajā grupā nav minēts, jo Tramps viņu pieminēja būtiski biežāk nekā citus aktorus, tādēļ tika izveidota atsevišķa tēma “Baidens”, kas iekļaujas zem virstēmas “politika”. Tramps un Baidens bija politiskie pretinieki aizgājušajās ASV prezidenta vēlēšanās. Izpētot virstēmu “aktori”, tika izcelti šādi piemēri tvītiem, kas satur maldinošo informāciju.

Tvītā “Mičiganas *Wacky Do Nothing* ģenerālprokurore Dana Nesela ļaunprātīgi draud *Ford Motor Company* par to, ka es novērtēju ventilatoru rūpnīcu bez maskas. Nav viņu vaina, un es tomēr uzvilku masku. Nav brīnums, ka daudzas auto kompānijas pameta Mičiganu, līdz es ieradus!” (no angļu val. “*The Wacky Do Nothing Attorney General of Michigan, Dana Nessel, is viciously threatening Ford Motor Company for the fact that I inspected a Ventilator plant without a mask. Not their fault, & I did put on a mask. No wonder many auto companies left Michigan, until I came along!*”). Maldinošā informācija ir izpausta tādā kontekstā, ka Tramps masku ir lietojis visu vizītes laiku, bet tas ir nepatiesi – maska tika izmantota tikai īsu brīdi. Jāmin, ka šis gadījums ir noticis republikāņu pret masku politiskā diskursa virzīšanas laikā.¹⁰⁸

“Mūsu republikāņu Senāts tikko palaida garām iespēju atbrīvoties no 230. sadaļas, kas piešķir neierobežotas pilnvaras lielo tehnoloģiju uzņēmumiem. Nožēlojami!!! Tagad viņi vēlas cilvēkiem, kurus saplosīja Ķīnas vīruss, dot 600 ASV dolārus, nevis 2000 dolārus, kas viņiem ir tik ļoti nepieciešami. Nav godīgi vai gudri!” (no angļu val. “*Our Republican Senate just missed the opportunity to get rid of Section 230, which gives unlimited power to Big Tech companies. Pathetic!!! Now they want to give people ravaged by the China Virus \$600, rather than the \$2000 which they so desperately need. Not fair, or smart!*”). Tramps ziņo, ka sociālo mediju kompānijām tiks piešķirta nebeidzama vara, ja tiks apstiprināta 230. sadaļa, bet šis apgalvojums nav tiesa, jo nodaļa tikai pasargā mājaslapas no tā, ka tās var iesūdzēt tiesā par lietotāju ievietoto saturu.¹⁰⁹ Šajā kontekstā jāmin, ka Trampa pārstāvētā politiskā partija arī ir republikāņi.

---

¹⁰⁸ Chiu A. (2020, May 22). *Trump bashes Michigan AG after she calls him ‘a petulant child’ for refusing to wear mask*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/nation/2020/05/22/trump-ford-mask-coronavirus/>

¹⁰⁹ Weber J., Culliford E., Bose N. (2020, Oct 28). *Explainer: What’s in the U.S. law protecting internet companies - and can it be changed?* Retrieved from <https://www.reuters.com/article/us-usa-tech-section-230-explainer-idUSKBN27D265>

“Kā jau sen teicu, @Pfizer un pārējie par vakcīnu izsludinātu tikai pēc vēlēšanām, jo iepriekš viņiem nebija drosmes to darīt. Tāpat @US_FDA to vajadzēja paziņot agrāk, nevis politisku mērķu dēļ, bet gan dzīvību glābšanai!” (no angļu val. “*As I have long said, @Pfizer and the others would only announce a Vaccine after the Election, because they didn’t have the courage to do it before. Likewise, the @US_FDA should have announced it earlier, not for political purposes, but for saving lives!*”). Šajā tvītā Donalds Tramps pauž vēstījumu, ka Pfizer un citi vakcīnu izplatītāji gaida ASV prezidenta vēlēšanas, lai pēc tām paziņotu par vakcīnas pieejamību. Katrīna Džansena (*Kathrin Jansen*), kura vada vakcīnas pētniecību un Pfizer izstrādi, paziņoja, ka “mums nebija laika un vēlprojām nav laika, lai nodarbotos ar politiku”.¹¹⁰

“Trakā Nensija Pelosi teica, ka es pieļāvu kļūdu, kad janvārī aizliedzu cilvēkiem no inficētās Ķīnas iebraukt ASV. Tika izglābti desmitiem tūkstoši dzīvību, kamēr viņa februāra beigās dejoja Ķīniešu kvartāla (SF) ielās. Baidens viņai piekrita, taču drīz atzina, ka man ir taisnība!” (no angļu val. “*Crazy Nancy Pelosi said I made a mistake when I banned people from infected China from entering the U.S. in January. Tens of thousands of lives were saved, as she danced in the Streets of Chinatown (SF) in late February. Biden agreed with her, but soon admitted that I was right!*”). Nensija Pelosi nedejoja Ķīnas mikrorajonā un nemudināja slimus cilvēkus atvest Covid-19 uz ASV.¹¹¹

3.3.2. Maldinošā informācija virstēmā “Covid-19 rīcība”

Šajā virstēmā tika apkopotas tēmas par rīcību, kuru var sasaistīt ar Covid-19 pandēmijas izplatības ierobežošanu vai atbalsta mehānismu ieviešanu – ventilatori, vakcīnas, testēšana un ierobežojumi. Apvienojot minētās tēmas, lielā virstēma sastāv no 88 tvītiem. Visvairāk tvītu var novērot saistībā ar testēšanu. Virstēmā “Covid-19 rīcība” tika izcelti šādi piemēri maldinošajai informācijai.

Šajā tvītā “Vienīgais iemesls, kāpēc ASV tika ziņots par vienu miljonu Koronavīrusa gadījumu, ir tāds, ka mūsu testēšana ir tik daudz labāka nekā jebkurā citā pasaules valstī. Pārējās valstis testēšanā atpaliek no mums un tāpēc uzrāda daudz mazāk gadījumu!” (no angļu val. “*The only reason the U.S. has reported one million cases of CoronaVirus is that our Testing is sooo much better than any other country in the World. Other countries are way behind us in Testing, and therefore show far fewer cases!*”). Maldinoša informācija vēsta, ka lielāki

---

¹¹⁰ Caldera C. (2020, Nov 18). *Fact check: Pfizer received COVID-19 vaccine data after Election Day, released within days*. Retrieved from <https://eu.usatoday.com/story/news/factcheck/2020/11/18/fact-check-pfizer-received-covid-vaccine-data-after-election-day/6267242002/>

¹¹¹ Paz C. (2020, Nov 2). *All the President’s Lies About the Coronavirus*. Retrieved from <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2020/11/trumps-lies-about-coronavirus/608647/>

testēšanas apjomi nozīmē, ka būs vairāk infekcijas gadījumu. Pētnieki apstrīdēja šo apgalvojumu, jo tika secināts, ka testēšanas apjomi neietekmē Covid-19 gadījumu skaitu nacionālā mērogā. Tikai dažos štatos biežāka testēšana parādīja vairāk gadījumu, tomēr Ņujorkā šāda prakse parādīja pat mazāku skaitu.¹¹²

“Daudzas testēšanas vietas ir un ir bijušas atvērtas un pieejamas. Tikko pārsniedzām 5 miljonu testus, daudz vairāk nekā jebkura cita valsts pasaulē. Patiesībā, vairāk nekā visas citas lielākās valstis kopā! Neticiet viltus ziņām! <https://t.co/uTSMAvj7R3>” (no angļu val. “*Many testing sites are, and have been, open & available. Just passed 5 Million Tests, far more than any other country in the world. In fact, more than all other major countries combined! Don’t believe the Fake News! <https://t.co/uTSMAvj7R3>*”). Šajā tvītā Tramps apraksta, ka tvīta izveides brīdī ASV testēja pat vairāk nekā citas lielvalstis kopā. Tā ir taisnība, ka ASV testēja vairāk nekā citas valstis, tomēr, saskaitot kopā Vācijas, Krievijas un Apvienotās Karalistes testēšanas rādītājus, tie ir lielāki nekā ASV.¹¹³

“JAUNĀKĀS ZIŅAS: Ķīnas vīrusa mirstības līmenis ASV ir gandrīz ZEMĀKAIS PASAULĒ! Arī nāves gadījumi ASV ir samazinājušies, desmitkārtīgi samazinoties kopš pandēmijas augstākā brīža (un mūsu ekonomika spēcīgi atgriežas!)” (no angļu val. “*BREAKING NEWS: The Mortality Rate for the China Virus in the U.S. is just about the LOWEST IN THE WORLD! Also, Deaths in the U.S. are way down, a tenfold decrease since the Pandemic height (and, our Economy is coming back strong!)*”). Tvīta ievietošanas laikā nāves rādītāji ASV no Covid-19 bija samazinājušies, tomēr tie nebija zemākie pasaulē. Dati par Covid-19 izraisītām nāvēm nebija precīzi pieejami mazā testēšanas skaita un asimptomātisko gadījumu dēļ, tomēr starp 20 valstīm, kurās ir vislielākais saslimušo skaits, vismaz 14 valstīm bija zemāki nāves gadījumu rādītāji nekā ASV.¹¹⁴

“Kā parasti ar “šo” *General Motors*, šķiet, ka lietas nekad neizdodas. Viņi teica, ka “ļoti ātri” mums dos 40 000 ļoti nepieciešamo ventilatoru. Tagad viņi saka, ka aprīļa beigās būs tikai 6000, un viņi vēlas augtāko cenu. Vienmēr juceklis ar Mariju B. Izsauciet “P”” (no angļu val. “*As usual with “this” General Motors, things just never seem to work out. They said they were going to give us 40,000 much needed Ventilators, “very quickly”. Now they are saying it will only be 6000, in late April, and they want top dollar. Always a mess with Mary B. Invoke*

---

¹¹² Begley S. (2020, Jul 20). *Trump said more Covid-19 testing ‘creates more cases.’ We did the math.* Retrieved from <https://www.statnews.com/2020/07/20/trump-said-more-covid19-testing-creates-more-cases-we-did-the-math/>

¹¹³ Reality Check team. (2020, May 15). *Coronavirus: President Trump’s testing claims fact-checked.* Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-52493073>

¹¹⁴ Subramaniam T. (2020, Jul 7). *Fact-checking Trump’s claims that US coronavirus death rate is the lowest worldwide.* Retrieved from <https://edition.cnn.com/2020/07/07/politics/trump-coronavirus-death-rate-lowest-fact-check/index.html>

“P”.”). Tvīta izveides brīdī General Motors bija paziņojuši, ka kompānijai vairs nav rūpnīcas Ziemeļamerikā un tādēļ ventilatoru ražošana var aizņemt vairākus mēnešus – tie nevar tikt izveidoti uzreiz.¹¹⁵

3.3.3. Maldinošā informācija virstēmā “informācija”

Virstēmā “informācija” tika apkopoti tvīti, kuros Tramps aicina uz rīcību, izpauž skaidrojumu, darbinieku slavēšanu, atgādinājumu vai citu vēstījumu. Tā kā pārsvarā pie informācijas izpaušanas var arī pieskaitīt neitrālus informatīvus ierakstus, šajā grupā maldinošā informācija tika atrasta salīdzinoši mazāk nekā pārējās tēmās. Šī virstēma sastāv no 67 ierakstiem un 4 tēmām – “aicinājums”, “darbinieku slavēšana”, “informējošs”, “skaidrojums”. Virstēmā “informācija” tika izcelti šādi piemēri maldinošajai informācijai.

“Gripas sezona tuvojas! Katru gadu daudzi cilvēki, dažreiz vairāk nekā 100 000, un, neskatoties uz vakcīnu, mirst no gripas. Vai mēs slēgsim savu valsti? Nē, mēs esam iemācījušies ar to sadzīvot, tāpat kā mācāmies sadzīvot ar Covid, lielākajā daļā populācijas daudz mazāk letāli !!!” (no angļu val. “*Flu season is coming up! Many people every year, sometimes over 100,000, and despite the Vaccine, die from the Flu. Are we going to close down our Country? No, we have learned to live with it, just like we are learning to live with Covid, in most populations far less lethal!!!*”). Šis tvīts vietnē *Twitter* tika atzīmēts kā “maldinoša un potenciāli kaitīga informācijas izplatīšana saistībā ar Covid-19”. Zinātniskie dati rāda, lai arī gripa un Covid-19 pārsvarā ir elpceļu slimības un simptomi, var gadīties līdzīgi, tās nav vienādas un Covid-19 ir daudz bīstamāks. *JAMA Internal Medicine* pētījumā tika salīdzināts Covid-19 nāves gadījumu skaits un sezonālās gripas izraisītais nāves gadījumu skaits. Rezultātā uzrādīja to, ka Covid-19 nāves gadījumi bija aptuveni 20 reizes lielāki nekā sezonālās gripas izraisītie nāves gadījumi tās sliktākajās nedēļās.¹¹⁶

“Saskaņā ar Henrija Forda Veselības Sistēma publicēto jauno pētījumu ārstēšana ar hidroksihlorokvīnu ievērojami samazināja mirstības līmeni slimiem pacientiem, kuri hospitalizēti ar COVID-19, un bez sirds darbības blakusparādībām. Liela mēroga retrospektīvā analizē ..” (no angļu val. “*Treatment with hydroxychloroquine cut the death rate significantly in sick patients hospitalized with COVID-19 – and without heart-related side-effects, according to a new study published by Henry Ford Health System. In a large-scale retrospective analysis...*”) un „... no 2541 pacienta, kuri tika hospitalizēti no sešām sistēmas slimnīcām laikā

---

¹¹⁵ Paz C. (2020, Nov 2). *All the President's Lies About the Coronavirus*. Retrieved from <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2020/11/trumps-lies-about-coronavirus/608647/>

¹¹⁶ Pesce N. L. (2020, Oct 9). *As Trump tweets false flu claims, here are the facts about the 'twindemic' that could be coming*. Retrieved from <https://www.marketwatch.com/story/as-trump-tweets-false-flu-claims-here-are-the-facts-about-the-twindemic-that-could-be-coming-2020-10-06>

no 2020. gada 10. marta līdz 2. maijam, tika atklāts, ka 13% pacienti, kuri ārstēti tikai ar hidroksihlorohīnu, nomira, salīdzinot ar 26,4%, kuri nebija ārstēti ar hidroksihlorohīnu.” @HenryFordNews” (no angļu val. “...of 2,541 patients hospitalized between March 10 and May 2, 2020 across the system’s six hospitals, the study found 13% of those treated with hydroxychloroquine alone died compared to 26.4% not treated with hydroxychloroquine.” @HenryFordNews”).

Hidroksihlorokvīnam var būt potenciāls cīnīties ar vīrusu, tomēr tas joprojām nav pierādīts. Pasaules Veselības organizācija (no angļu val. “World Health Organization”) pārtrauca tā izmēģināšanu pēc tam, kad nesen veikts pētījums liecināja, ka tas var palielināt nāves risku Covid-19 slimības gadījumos.¹¹⁷

3.3.4. Maldinošā informācija virstēmā “Ķīna”

“Ķīna” tika izdalīta kā atsevišķa virstēma, jo Donalds Tramps, aprakstot Covid-19 pandēmiju, izmanto Ķīnas vīrus (no angļu val. “China Virus”) vai ķīniešu vīrus (no angļu val. “Chinese Virus”). Šie abi termini jau ir uzskatāmi par maldinošiem, jo, lai arī vīrus ir radies Ķīnā, nav pierādījumu, ka Ķīna būtu tīši veicinājusi šī vīrusa izplatību. Šī virstēma sastāv no 20 tvītiem, apvieno tvītus tikai no vienas tēmas – “Ķīna”. Tika izcelti šādi piemēri virstēmai “Ķīna”.

“Es vienmēr izturējos pret Ķīnas vīrusu ļoti nopietni un jau no paša sākuma esmu paveicis ļoti labu darbu, ieskaitot savu ļoti agrīno lēmumu slēgt Ķīnas “robežas”, pretrunā ar gandrīz visu vēlmēm. Tika izglābtas daudzas dzīvības. Viltus ziņu jaunais naratīvs ir apkaunojošs un nepatiess!” (no angļu val. “I always treated the Chinese Virus very seriously, and have done a very good job from the beginning, including my very early decision to close the “borders” from China - against the wishes of almost all. Many lives were saved. The Fake News new narrative is disgraceful & false!”). Tramps vairākkārt nav pievērsis lielu uzmanību Covid-19 nozīmībai. Viņš to ir salīdzinājis ar sezonālo gripu un atbalstījis vēstījumu, ka gadījumu skaits ir pārspīlēts.¹¹⁸

Tvīti “Ķīna ir nodarījusi lielu kaitējumu Amerikas Savienotajām Valstīm un pārējai pasaulei!” (no angļu val. “China has caused great damage to the United States and the rest of the World!”) un „\$2000 USD + \$2000 plus citi ģimenes locekļi. Ne \$600. Atcerieties, ka tā bija Ķīnas vaina!” (no angļu val. “\$2000 + \$2000 plus other family members. Not \$600. Remember,

---

¹¹⁷ BBC News. (2020, May 25). *Coronavirus: WHO halts trials of hydroxychloroquine over safety fears*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/health-52799120>

¹¹⁸ Paz C. (2020, Nov 2). *All the President’s Lies About the Coronavirus*. Retrieved from <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2020/11/trumps-lies-about-coronavirus/608647/>

it was China's fault!") Covid-19 pandēmija nav Ķīnas vaina. Slimība ir cēlusies Ķīnā, bet nav pierādīta nekāda ļaunprātīga vai cita tīša darbība, kas būtu izraisījusi pandēmiju.

3.3.5. Maldinošā informācija virstēmā “mediji”

Mediji kā maldinošās informācijas subjekts Trampa tvītos ir minēti arī pirms Covid-19 pandēmijas. Tramps visu prezidentūras laiku ir izteicis vēstījumu, ka viņa retorikai neatbilstoši mediji veido viltus ziņas. Virstēma sastāv no 40 tvītiem, kuri pārsvarā ir ar negatīvu konotāciju. Tika aprakstīti šādi piemēri virstēmai “mediji”.

“Ķīnas vīrusa gadījumu un nāvju skaits ASV ir pārspīlēts *CDC* apsmejamās metodikas dēļ, salīdzinot ar citām valstīm, daudzas no kurām mērķtiecīgi ziņo ļoti neprecīzi un zemu. "Kad apšaubi, sauc par Kovidu" Viltus ziņas.” (no angļu val. “*The number of cases and deaths of the China Virus is far exaggerated in the United States because of @CDCgov’s ridiculous method of determination compared to other countries, many of whom report, purposely, very inaccurately and low. “When in doubt, call it Covid.” Fake News!*”). Entonijs Fauci (*Anthony Fauci*), valsts vadošais infekcijas slimību speciālists un Baltā nama Covid-19 darba grupas galvenais loceklis, nepiekrita šim Trampa izteikumam. Džona Hopkinisa universitātes (no angļu val. “*Johns Hopkins University*”) dati liecina, ka tajā brīdī Covid-19 pandēmijas izraisīto nāvju skaits ASV pārsniedza 350 tūkstošus, un *JHU* dati apstiprina, ka ASV ir bijuši vairāk nekā 20 miljoni saslimšanas gadījumi.¹¹⁹

“Ja viltus ziņu opozīcijas partija ar visiem spēkiem uzstāj uz to, ka prezidents Tramps “ignorēja agrīnos brīdinājumus par draudiem”, tad kāpēc mediji & Dems (saīsin. demokrāti) mani ļaunprātīgi kritizēja, kad es ieviesu Ķīnas ceļošanas aizliegumu? Viņi teica: "agri un nav nepieciešams". Korumpēti mediji!” (no angļu val. “*If the Fake News Opposition Party is pushing, with all their might, the fact that President Trump “ignored early warnings about the threat,” then why did Media & Dems viciously criticize me when I instituted a Travel Ban on China? They said “early & not necessary.” Corrupt Media!*”). Tramps neizsludināja pilnīgu ceļošanas aizliegumu no Ķīnas, bet gan 2020. gada 2. februārī aizliedza ieceļot ASV ceļotājiem, kuri Ķīnā ir bijuši pēdējās 14 dienas un kuri nav amerikāņi vai pastāvīgie iedzīvotāji. Neatkarīgi no šī rīkojuma 40 tūkstoši amerikāņu un citi ceļotāji tāpat ir ieceļojuši ASV. Tramps vairākkārt ir atsaucies uz šiem ierobežojumiem, lai aizstāvētu savu rīcību, tomēr eksperti ir teikuši, ka ierobežojumi bija noderīgi, lai iegūtu laiku sagatavoties, ko Trampa administrācija pēc tam neizmantoja testēšanas attīstībā vai sociālās distancēšanās ieviešanā. Tramps citus konkrētus

---

¹¹⁹ Dzhanova Y. (2021, Jan 3). *Fauci to Trump after he tweeted the CDC exaggerates the number of COVID-19 cases: 'The deaths are real'*. Retrieved from <https://www.businessinsider.com/trump-said-cdc-covid-tracker-fake-news-and-exaggerates-cases-2021-1>

ierobežojumus, piemēram, skolu slēgšanu vai koncertu atcelšanu, ieviesa tikai 2020. gada marta vidū.¹²⁰

3.3.6. Maldinošā informācija virstēmā “politika”

“Politika” ir vislielākā izdalītā virstēma – tā sastāv no 105 tvītiem. Tēmas ir Baidens, demokrāti, Ņujorka, vēlēšanas un cita politiska informācija. Šajā virstēmā varēja novērot spilgtus subjektus maldinošajai informācijai. Tēmā “Baidens” Tramps bieži izteica maldinošu informāciju par H1N1 gripu, salīdzinot to ar Covid-19. Tēmā “vēlēšanas” tika minēta konspirāciju teorija par pasta balsošanas rezultātu viltošanu 2020. gada ASV prezidenta vēlēšanās. Pārējās tēmās tika novērota Trampa viedokļa izpaušana, pārsvarā ar negatīvu konotāciju. Tika analizēti šādi piemēri maldinošajai informācijai virstēmā “politika”.

“Atskatoties vēsturē, ObamasBaidena komandas reakcija uz H1N1 cūku gripu tika uzskatīta par vāju un nožēlojamu. Paskatieties reitingus, tas ir patiešām slikti. Lielā starpība ir tāda, ka viņi saņēma brīvu caurlaidi no korumpētajiem viltus ziņu medijiem!” (no angļu val. *“Looking back into history, the response by the ObamaBiden team to the H1N1 Swine Flu was considered a weak and pathetic one. Check out the polling, it’s really bad. The big difference is that they got a free pass from the Corrupt Fake News Media!”*). Baraks Obama (*Barack Obama*) izsludināja ārkārtas situāciju veselības jomā divas nedēļas pēc tam, kad Kalifornijā tika ziņots par pirmajiem H1N1 gadījumiem ASV. Tramps izsludināja nacionālo ārkārtas situāciju vairāk nekā septiņas nedēļas pēc tam, kad Vašingtonas štatā tika ziņots par pirmo vietējo Covid-19 gadījumu.¹²¹

“Miegainais Džo Baidens bija atbildīgs par H1N1 cūku gripas epidēmiju, kurā gāja bojā tūkstošiem cilvēku. Atbilde bija viena no sliktākajām, kas fiksēta. Mūsu atbilde ir viena no labākajām, ar ātru robežu slēgšanu un 78% atbalsta reitingiem, augstākie fiksētie. Viņa bija zemāki!” (no angļu val. *“Sleepy Joe Biden was in charge of the H1N1 Swine Flu epidemic which killed thousands of people. The response was one of the worst on record. Our response is one of the best, with fast action of border closings & a 78% Approval Rating, the highest on record. His was lowest!”*). Džo Baidens nebija atbildīgs par federālās valdības reakciju par H1N1 epidēmiju. 2009. gadā CDC ātri iezīmēja jauno gripas celmu Kalifornijā. un pēc divām nedēļām jau bija pieejamas pret gripas zāles. Vakcīna bija pieejama sešos mēnešos.¹²²

---

¹²⁰ Baker P. (2020, Apr 12). *Trump Lashes Out at Fauci Amid Criticism of Slow Virus Response*. Retrieved from <https://www.seattletimes.com/nation-world/nation-politics/trump-lashes-out-at-fauci-amid-criticism-of-slow-virus-response/>

¹²¹ Paz C. (2020, Nov 2). *All the President’s Lies About the Coronavirus*. Retrieved from <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2020/11/trumps-lies-about-coronavirus/608647/>

¹²² Turpat

Tvīti “Džo Baidens sola atlikt vakcīnu un pārvērst Ameriku par cietuma valsti - ieslēdzot jūs savās mājās, ļaujot galēji kreisajiem nemierniekiem klīst brīvi. Baidena cietsēde nozīmēs ne skolu, ne izlaidumus, ne kāzas, ne Pateicības dienu, ne Ziemassvētkus, ne ceturto jūliju un...” (no angļu val. “*Joe Biden is promising to delay the vaccine and turn America into a prison state—locking you in your home while letting far-left rioters roam free. The Biden Lockdown will mean no school, no graduations, no weddings, no Thanksgiving, no Christmas, no Fourth of July, and...*”) un „..Amerikas jauniešiem nav nākotnes. Balsojums par Baidenu ir balsojums par cietsēdi, atlaišanu un postu. Dodieties ārā un balsojiet rīt! <https://t.co/gSFSghkmdM>” (no angļu val. “*...no future for America’s youth. A vote for Biden is a vote for Lockdowns, Layoffs and Misery. Get out and VOTE tomorrow!* <https://t.co/gSFSghkmdM>”). Džo Baidens ir apgalvojis, ka Tramps ir izdarījis politisku spiedienu uz zinātniekiem, lai paātrinātu vakcīnas apstiprināšanu un ieviešanu, tomēr viņš nekad nav izteicis vēlmi to aizkavēt. Viņš ir lūdzis zinātniekiem “caurredzamu” vakcīnas izstrādi un aicinājis pārbaudīt efektivitāti.¹²³

3.3.7. Maldinošā informācija virstēmā “sevis slavēšana”

Šajā virstēmā pārsvarā varēja novērot tvītus ar slavējošu retoriku, kurā Tramps rakstīja par savu darbu un panākumiem cīņā ar Covid-19. Lai arī pārsvarā tika novērota sava viedokļa publicēšana, tika fiksēti arī ieraksti, kuri satur maldinošo informāciju. Šī virstēma sastāv no 27 tvītiem, apvieno vienu tēmu – “sevis slavēšana”. Piemēri apskata tvītos esošo maldinošo informāciju.

“Visiem politiski partizāniski noskaņotajiem, ja es nebūtu izdarījis savu darbu labi un agri, mēs būtu pazaudējuši pusotru līdz diviem miljoniem cilvēku, salīdzinot ar vīrs 100 000, kas būs skaitlis. Tas ir 15 līdz 20 reizes vairāk nekā mēs pazaudēsīm. Es slēdzu ieeju no Ķīnas ļoti agri!” (no angļu val. “*For all of the political hacks out there, if I hadn’t done my job well, & early, we would have lost 1 1/2 to 2 Million People, as opposed to the 100,000 plus that looks like will be the number. That’s 15 to 20 times more than we will lose. I shut down entry from China very early!*”). No 2020. gada 2. februāra, kad stājās spēkā Trampa ceļošanas ierobežojumi, līdz 2020. gada 4. aprīlim no Ķīnas uz ASV devās gandrīz 40 tūkstoši cilvēku, jo noteikumi neattiecās uz visām personām.¹²⁴

“Baltajā namā mums ir lieliski saskaņots un precīzi izstrādāts plāns mūsu uzbrukumam Koronavīrusam. Mēs ļoti agri kustējamies, lai aizvērtu robežas uz noteiktiem apgabaliem, kas

---

¹²³ Paz C. (2020, Nov 2). *All the President’s Lies About the Coronavirus*. Retrieved from <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2020/11/trumps-lies-about-coronavirus/608647/>

¹²⁴ Turpat

bija Dieva dāvana. V.P. (saīsin. Viceprezidents) dara lielisku darbu. Viltus ziņu mediji dara visu iespējamo, lai mēs izskatītos slikti. Skumji!” (no angļu val. “*We have a perfectly coordinated and fine tuned plan at the White House for our attack on CoronaVirus. We moved VERY early to close borders to certain areas, which was a Godsend. V.P. is doing a great job. The Fake News Media is doing everything possible to make us look bad. Sad!*”). Trampa administrācija vairākkārt ir saskārusies ar kritiku par tās reakciju uz Covid-19 izplatību. Eksperti ir teikuši, ka sabiedrība tika atstāta nesagatavota vīrusam. Administrācija bija ierobežojusi testēšanu un atļāva to darīt tikai cilvēku grupām, kuri ir apmeklējuši Ķīnu vai bijuši saskarsmē ar Covid-19 slimnieku. Ap 2020. gada februāri tikai dažās laboratorijās ārpus CDC varēja saņemt testus.¹²⁵

3.3.8. Maldinošā informācija virstēmā “statistika”

Šī virstēma sastāv no 30 tvītiem, apvieno vienu tēmu – “statistika”. Tika grupēti visi tvīti, kuros Donalds Tramps nosauc konkrētu vai nekonkrētu statistiku un datus. Tālāk minētajos piemēros var apskatīt virstēmā “statistika” esošo maldinošo informāciju.

“1/100. reizi, iemesls, kāpēc mēs parādām tik daudz gadījumu, salīdzinot ar citām valstīm, kurām nav veicies pat nedaudz cik labi kā mums, ir tas, ka mūsu PĀRBAUDE ir daudz lielāka un labāka. Mēs esam pārbaudījuši 40 000 000 cilvēku. Ja mēs tā vietā veiktu 20 000 000, gadījumi būtu puse utt. NAV ZIŅOTS!” (no angļu val. “*For the 1/100th time, the reason we show so many Cases, compared to other countries that haven’t done nearly as well as we have, is that our TESTING is much bigger and better. We have tested 40,000,000 people. If we did 20,000,000 instead, Cases would be half, etc. NOT REPORTED!*”). Saslimstības rādītāju skaits pieaug, jo cilvēki ar Covid-19 inficējas biežāk. Džona Hopkina universitāte apgalvo, ka “Augsts pozitīvu testu līmenis liecina, ka valdība pārbauda tikai slimākos pacientus, kuri meklē medicīnisko palīdzību”. Amerikāņi bieži vien tiek konfrontēti ar garām rindām pie testēšanas punktiem vai viņiem tiek atteikts, jo neuzrādās nekādi simptomi, un, ja pat tiek testēti, viņiem ir jāgaida vairākas dienas, lai saņemtu rezultātus.¹²⁶

“Ekonomika un darbavietas pieaug DAUDZ straujāk, nekā kāds (izņemot mani!) gaidīja. Darba vietu pieaugums ir vislielākais vēsturē. Ķīnas vīrusu mirstības līmenis ir viens no ZEMĀKAJIEM no jebkuras valsts. Labs trešais ceturksnis, un lielisks nākamais gads! NASDAQ ir jaunā rekordaugstā līmenī, 401 tūkstoši augšup !!!!” (no angļu val. “*Economy and*

---

¹²⁵ Coleman J. (2020, Mar 8). *Trump: 'Fake News Media is doing everything possible to make us look bad' on coronavirus response*. Retrieved from <https://thehill.com/policy/healthcare/public-global-health/486497-trump-fake-news-media-is-doing-everything-possible-to>

¹²⁶ Associated Press. (2020, Jul 11). *AP FACT CHECK: If he's said it once, he's said it 100 times*. Retrieved from <https://fox11online.com/news/nation-world/ap-fact-check-if-hes-said-it-once-hes-said-it-100-times>

Jobs are growing MUCH faster than anyone (except me!) expected. Job growth is biggest in history. China Virus Mortality Rate is among the LOWEST of any country. Shaping up for a good third quarter, and a great next year! NASDAQ at new record high, 401k's way up!!!!"). ASV ekonomisko atlabšanu 2020. gada maija mēnesī ekonomisti vēl nebija prognozējuši, paredzot, ka atlabšana sāksies jūnijā. Pretēji Trampa sacītajam trešajā ceturksnī un nākamā gada sākumā tika ieviesti papildu Covid-19 ierobežojumi, kas uzreiz ietekmēja ekonomisko situāciju.¹²⁷

“Tātad pagājušajā gadā no parastās gripas mira 37 000 amerikāņu. Tas vidēji gadā ir no 27 000 līdz 70 000. Nekas netiek slēgts, dzīve un ekonomika turpinās. Šajā brīdī ir 546 apstiprināti Koronavīrusa gadījumi ar 22 nāves gadījumiem. Padomājiet par to!” (no angļu val. *“So last year 37,000 Americans died from the common Flu. It averages between 27,000 and 70,000 per year. Nothing is shut down, life & the economy go on. At this moment there are 546 confirmed cases of CoronaVirus, with 22 deaths. Think about that!”*). CDC aplēses liecina, ka no 2019. gada oktobra līdz 2020. gada februārim gripas nāves gadījumi ir robežās no 26 339 līdz 52 664. Tomēr atšķirībā no vairuma gripas celmu Covid-19 izplatību tajā brīdī nebija aizkavējušas vakcīnas vai imunitāte pret iepriekšējiem uzliesmojumiem, un zinātnieki uzskata, ka mirstība no Covid-19 ir ievērojami augstāka nekā no sezonālās gripas, kas ir aptuveni 0.1%.¹²⁸

Maldinošā informācija izpaudās visās apskatītajās virstēmās, kurās datu kopa bija pietiekami liela analīzes veikšanai. Tika konstatēts, ka pārsvarā Tramps maldinošo informāciju izpauž kā faktu sagrozīšanu vai noklusēšanu. Fakti tiek piemēroti vēlamajai motivācijai un mērķim, atbilst Trampa ideoloģijai vai personīgajiem aizspriedumiem.

3.4. Donalda Trampa tvītu hermeneitiskā analīze

Donalda Trampa tvītu hermeneitiskā analīze tika veikta, pamatojoties uz kontentanalīzes rezultātiem par maldinošās informācijas sadalījumu un motivācijām mēnešu rakursā un kvalitatīvās analīzes rezultātiem par maldinošās informācijas piemēriem. Hermeneitiskajai analīzei kā pamats tika izmantotas teorētiķa Helmuta Danera teksta izpratnes noteikumi par teksta iepriekšēju interpretāciju, patstāvīgā teksta interpretāciju un saskaņotu interpretāciju (sk. 1.5. nodaļu). Tika novērota tvīta publicēšana, pirmais iespaids, vārdu nozīme, gramatiskās attiecības, teksta loģika un pretrunas, konteksts. Autores izpratne ir primārais

---

¹²⁷ Associated Press. (2020, Jul 11). *AP FACT CHECK: If he's said it once, he's said it 100 times*. Retrieved from <https://fox11online.com/news/nation-world/ap-fact-check-if-hes-said-it-once-hes-said-it-100-times>

¹²⁸ Reality Check team. (2020, Mar 26). *Coronavirus: Five Trump claims fact-checked*. Retrieved from: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-51818627>

teksta izpratnes veids. Analīzei tika izmantoti tvīti, kuros tika manītas vislielākās motivācijas izmaiņas vai vairākkārtēja retorikas atkārtšanās par kādu konkrētu ar Covid-19 pandēmiju saistītu tēmu. Pēc tam, pielietojot hermeneitiskās analīzes metodi, tika skaidrota nozīme Trampa tvītos pieminētākajiem specifiskajiem terminiem un frāzēm, iekļaujot subjektīvu interpretāciju par Trampa pieredzēm, kas būtu varējušas ietekmēt viņa komunikāciju. Par minētajām tēmām visi Trampa publicētie tvīti ir pirmreizēji un nav tikuši rediģēti.

Covid-19 aspektā Trampa tvītos 47 reizes tika izmantoti termini “Ķīniešu vīruss” vai “Ķīnas vīruss”, kā arī pēdējos analizētajos mēnešos tika uzstāts uz to, ka pandēmijā ir vainojama Ķīnas valsts. Šajā kontekstā tvītos var redzēt retorikas maiņu kopš 2020. gada 20. janvāra. Sākumā tika veidoti uz sadarbību vērsti ieraksti: “”Mēs ļoti cieši sazināties ar Ķīnu attiecībā uz vīrusu. Ir ziņots par ļoti nedaudziem gadījumiem ASV, bet tie cieši tiek novēroti. Mēs esam piedāvājuši Ķīnai un prezidentam Xi jebkādu nepieciešamo palīdzību. Mūsu eksperti ir īpaši!” (no angļu val. “*We are in very close communication with China concerning the virus. Very few cases reported in USA, but strongly on watch. We have offered China and President Xi any help that is necessary. Our experts are extraordinary!*”). Pēc laika ieraksti tiek publicēti ar daudz agresīvāku konotāciju: “Daži muļķi Ķīnā tikko izlaida paziņojumu, kurā vainoja visus, izņemot Ķīnu, par vīrusu, kas tagad ir nogalinājis simtiem tūkstošu cilvēku. Lūdzu, izskaidrojiet šim muļķim, ka šī masveida slepkavība visā pasaulē bija “Ķīnas neprasme” un nekas cits!” (no angļu val. “*Some wacko in China just released a statement blaming everybody other than China for the Virus which has now killed hundreds of thousands of people. Please explain to this dope that it was the “incompetence of China”, and nothing else, that did this mass Worldwide killing!*”). Izmaiņas var skaidrot šādi. Ja sākumā Donalds Tramps uzskatīja, ka Covid-19 pandēmija nav liels un kaitīgs drauds, tad pēc laika viņa rīcība un atbildes reakcija tika aizvien vairāk kritizēta gan medijos, gan no citiem politiskajiem dalībniekiem. Jau iepriekš Trampa retorikā ir manīts tas, ka neveiksmju un neizdošanās gadījumos tiek vainoti citi līdzdalībnieki.¹²⁹ Šajā specifiskajā gadījumā vainu Tramps novel uz Ķīnu, kura apzināti vai neapzināti ir radījusi vīrusu, kas ietekmējis pašu Trampu vērā ņemamos veidos, piemēram, mainot politisko dienaskārtību, radot ekonomisku lejupslīdi un liekot pieņemt nepopulārus lēmumus.

Kopā 23 ierakstos par Džo Baidenu un Baraka Obamas administrācijas laiku Tramps piemin cūku gripu (no angļu val. “*Swine Flu*”) un šīs slimības pārvaldību, un tās izraisītās sekas. Tiek veikta salīdzināšana ar Covid-19 un šīs pandēmijas rezultātiem. Cūku gripa un Covid-19

---

¹²⁹Smith D. (2020, Apr 15). *Donald Trump blames everyone but himself for the coronavirus crisis. Will voters agree?* Retrieved from <https://theconversation.com/donald-trump-blames-everyone-but-himself-for-the-coronavirus-crisis-will-voters-agree-135205>

radītās sekas nav salīdzināmas, bet Tramps šo retoriku izmanto, jo viņa interpretācijā abu slimību daba un saslimšanas simptomi ir līdzīgi, un, respektīvi, abi gadījumi ir tieši salīdzināmi. Tramps piemin Džo Baidenu, jo viņš cūku gripas izplatības laikā bija ASV viceprezidents, kā arī tvītu ievietošanas laikā bija visticamākais Trampa vēlēšanu konkurents. Jānorāda, ka Obamas administrācijā cūku gripas apkarošanas laikā Baidens ieņēma ierobežotu lomu, galvenokārt kalpojot kā kontaktpersona ar štatu gubernatoriem un ASV kongresu. Tā kā Covid-19 pandēmija ir notikusi Donaldā Trampa valdības laikā, tā dod izdevību Trampam salīdzināt šajā aspektā savu vadības lomu ar Baidenu.¹³⁰, izceļot Obamas administrācijas (un Baidena, kā tās viceprezidenta) kļūdas un savus panākumus.

Tvītu kontentanalīzē bija nepieciešams izveidot arī atsevišķu tēmu tvītiem par Ņujorku un tās mēru Endrū Kuomo (*Andrew Cuomo*). Šo kategoriju veido 20 tvīti ar atslēgvārdiem “Ņujorka” (no angļu val. “*New York*”) vai “Kuomo” (no angļu val. “*Cuomo*”). Tie pārsvarā ir ar negatīvu konotāciju – par konfliktsituācijām saistībā ar Covid-19 pandēmiju. Abi politiķi iepriekš ir konfliktējuši arī par citiem jautājumiem. Tramps ir apgalvojis, ka Ņujorkas iedzīvotāji pamet štatu "kā nekad agrāk", un liedza ņujorkiešiem pieteikties dažādās federālās migrācijas programmās. Kuomo, kurš ir demokrāts, ir apsūdzējis Trampu par naida raisīšanu un "tvītošanu darīšanas vietā" ieroču aprites ierobežošanas jautājumos, kā arī parakstot likumu, kas aizliedz prezidenta apžēlošanu par noziegumiem štatu līmenī (kas iekļautu Trampam tuvās personas kā kampaņas priekšsēdētāju Polu Manafortu (*Paul Manafort*)). Kuomo, atšķirībā no citiem politiķiem, atbild Trampam ar tikpat asu kritiku. Konfliktsituācijas abu starpā norisinās viedokļu un ideoloģiju nesakritību dēļ.¹³¹ Trampa aso kritiku par Kuomo var būt raisījusi ne tikai politiskā piederība, bet arī fakts, ka Tramps ir dzīvojis Ņujorkā, un par šo štatu viņam ir plašāks zināšanu un intereses loks.

Aprakstot Trampa tvītu dziļāku kontekstu, noteikti jāpiemin termini “viltus ziņas” (no angļu val. “*Fake News*”) un “*lamestream media*”, kuri ierakstos par Covid-19 pandēmiju ir bieži novērojami. Apskatītajā laika periodā “viltus ziņas” ir pieminētas 60 reizes un “*lamestream media*” 13 reizes. Šīs ziņas tika klasificētas kā konspirāciju teorija, jo Tramps arī pirms Covid-19 pandēmijas izteica neuzticību plašsaziņas medijiem, minot to, ka lielākie mediji izplata tikai viltus informāciju. Donalds Tramps ir nosaucis gan žurnālistus, gan ziņu medijus par "viltus ziņām" aptuveni 2000 reizes periodā no prezidentūras sākuma 2017. gadā līdz 2020. gada oktobrim, kopumā prezidentūras laikā vietnē *Twitter* vairāk kā reizi dienā pozicionējot

---

¹³⁰Korecki N. (2020, Apr 5). *Biden has fought a pandemic before. It did not go smoothly*. Retrieved from <https://www.politico.com/news/2020/05/04/joe-biden-contain-h1n1-virus-232992>

¹³¹ Herbert G. (2020, Sept 10). *Trump, Cuomo feud over coronavirus response again: 'He lied,' NY gov says*. Retrieved from <https://www.syracuse.com/coronavirus/2020/09/trump-cuomo-feud-over-coronavirus-response-again-he-lied-ny-gov-says.html>

presi kā sev naidīgu. Laikraksta *"The Washington Post"* veidotajā faktu pārbaudes datubāzē tika konstatēts, ka Tramps izplatīja gandrīz 1000 Covid-19 saistītus maldinošās informācija apgalvojumus. Uz jautājumiem par federālo nodokļu deklarāciju Tramps noliedza mediju iegūto informāciju par to, ka 2016. gada laikā būtu maksājis 750 dolārus nodokļos. Šis noliegums un citas atbildes uz reportieru jautājumiem par šo tēmu seko līdzīgam mediju diskreditēšanas modelim, kur Tramps noliedz medijos sniegto informāciju, novirza viņu uz citiem vai izmanto šīs pašas apsūdzības pret tiem, kurus uzskata par pretiniekiem.¹³²

Ar hermeneitisko analīzes metodi tika padziļinātāk apskatītas Trampa minētākās frāzes, termini vai novērotās izmaiņas un tām iegūts konteksts. Tika identificēts, ka Trampa argumentus būtiski iespaido viņa subjektīvā pieredze un jo sevišķi politiskā ietekme. Kā arī secināts maldinošās informācijas jēdziena un definīcijas nodaļā, arī veicot hermeneitisko analīzi, tika apstiprināts, ka pārsvarā tvītos tiek izpausts viņa personīgais viedoklis, kas tiek balstīts uz viedoklim saderīgiem faktiem vai nepārbaudītu statistiku. Tramps iegūst uzticību no saviem vēlētājiem ar tādām frāzēm kā "Mēs tiksim cauri šim kopā!" (no angļu val. *"We will get through this TOGETHER!"*). Trampa tvītos ir novērojama sarunvalodas leksika, kurā nav izmantotas sarežģītas frāzes. Tiek pielietoti žargoni un jaunvārdi, citiem politiskajiem dalībniekiem izdomātas iesaukas, tiek izcelti atsevišķi vārdi. Kā rezultātā viegli saprotami, personīgi un piesaistoši tvīti ietekmē sekotāju viedokli un liek uzskatīt Trampu par līderi, pat ja izpaustā informācija ir nepatiesa.

---

¹³² Woodward A. (2020, Oct 2). *'Fake news': A guide to Trump's favourite phrase – and the dangers it obscures.* Retrieved from <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-election/trump-fake-news-counter-history-b732873.html>

REZULTĀTI UN DISKUSIJA

Lai iegūtu datu kopu kvalitatīvajai un kvantitatīvajai kontentanalīzei un hermeneitiskajai analīzei tika izmantota publiskā datubāze, kurā apkopoti visi Donalda Trampa tvīti kopš profila izveides brīža. Analizējot ierakstus, kurā atrasta maldinošā informācija tika izmantoti vairāki tiešsaistes mediju materiāli, kuros norādīts uz Donalda Trampa izpausto maldinošo informāciju un piedāvāti patiesi fakti. Pētījuma izstrādes laikā autore sastapās ar problēmu, ka neskatoties uz to, ka eksistē dažādi informatīvie avoti, kuri klasificē, kategorizē un analizē Trampa tvītos, tajā skaitā tajos iekļauto maldinošo informāciju, nepastāv vienota, ērti izmantojama datubāze, kas apkopotu šo pētnieku un žurnālistu iepriekš veikto darbu. Tas nozīmē, ka, pirmkārt, Donalda Trampa maldinošās informācijas analīzei pietrūkst viegli pieejamas un ērti izmantojamas datubāzes, kas rada nepieciešamību atkārtot citu pētnieku īstenoto darbu vai meklēt šo informāciju dažādos avotos nestrukturētā veidā. Otrkārt, šāds strukturēts informācijas trūkums eksistē arī par citiem, mazāk pētītiem politiķiem, jo sevišķi tādiem, kuri savā retorikā nav tik acīmredzami maldinoši. Tas nozīmē, ka šobrīd gan Latvijas, gan citu valstu politikā ir iztrūkums pārskatāmai politiķu sociālo mediju ierakstu un publikāciju faktoloģijas uzskatei. Jānorāda, ka šāda datubāze ir ar savām problēmām, jo, kā redzams Trampa tvītos, pat objektīva kritika par maldinošiem politiskajiem aktoriem izraisa apsūdzības par politiskajiem pasūtījumiem un sazvērestības teorijām, un sazvērestībām pret noteiktiem politiķiem, politiskajiem uzskatiem vai partijām, un individuālu pētnieku vai citu indivīdu dalība var būt kritiska, lai nodrošinātu novērtējumu leģitimitāti plašākā cilvēku lokā.

Tvītu kvalitatīvajai un kvantitatīvajai analīzei tika piemērotas Mīlas Prijankas un Višvakarma Dineša klasifikācijas un motivācijas. Pārsvarā maldinošā informācija tiek stāstīta baumu līmenī, kas rada uzticību no sekotājiem, jo izmantotā leksika nav sarežģīta un ir bagāta ar aizķerošām frāzēm, īpašības vārdiem un izsaučieniem. Tulkošanā šāda sarunvaloda sagādā grūtības, jo tā ir emocionāli piesātināta, bet nekonkrēta. Trampa tvīti veiksmīgi seko teorijā konstatētajam, ka vienkārša komunikācijas valoda ir ļoti efektīva pārliecināšanas metode. Tas nozīmē, ka Trampa politiskās un maldinošās informācijas izplatīšanas rezultātā ir sagaidāms, ka citi, tai skaitā politiskie, aktori arvien plašāk sociālajos tīklos izmantos vienkāršāku terminoloģiju savā komunikācijā. Kaut šāda komunikācijas attīstība var veicināt plašāku iesaisti politikā, reizē tā var ietekmēt politiskā diskursa kvalitāti – reducējot sarežģītas politiskās diskusijas vienkāršā divvirziena vai vienvirziena komunikācijā ar mērķi pievilināt vēlētājus.

Hermeneitiskajā analīzē tika piemeklēts konteksts Trampa tvītos sastopamajām frāzēm un terminiem, kā arī veiksmīgi analizēti un interpretēti tvīti, kuri satur maldinošo informāciju. Trampa izteikumus pārsvarā ietekmē viņa subjektīvā pieredze, kas atainojas viņa politiskajās

diskusijās un lēmumos. Tramps savā *Twitter* profilā salīdzinoši maz slavēja citus cilvēkus. Viņš pozitīvi izteicās par cilvēkiem, kas viņu ir pozitīvi novērtējuši, vai arī uzteica kādu nekonkrētu grupu, kur nevar izcelt kādu personu individuāli. Ja tika runāts par kādu konkrētu aktoru, pārsvarā tika izmantota negatīva konotācija. Par sevi Tramps izsakās tikai slavējoši, netiek atzītas pieļautās kļūdas vai paustā maldinošā informācija. Covid-19 pandēmija par Trampa izpaustās maldinošās informācijas tematu kļuva tajos mēnešos, kad gadījumu skaits bija lielāks un varēja vērot to, ka Trampa nepatieso skaidrojumu daudzums palielinājās, kad aizvien vairāk publiskajā telpā tika izteikta kritika par viņa rīcību saistībā ar pandēmiju. Tika arī konstatēts, ka Trampa retorika pret Ķīnas valsti apskatītajā laika periodā mainījās un kļuva agresīvāka, kas apstiprina to, ka Tramps savā *Twitter* profilā balstās uz savu subjektīvo izpratni. Šāda viedokļu līdera un politiķa rīcība ir vērtējama kā bīstama kopējam demokrātiskajam procesam, jo reprezentatīvas demokrātijas būtisks princips ir ievēlēto pārstāvju spēja reprezentēt nevis savas vajadzības, bet plašākās sabiedrības.

Rezultātā noteikts, ka Donalds Tramps aktīvi komunicēja maldinošu informāciju, kas aizsāk diskusiju par maldinošās informācijas ierobežošanu sociālajos medijos. Ņemot vērā to, ka Trampa *Twitter* profils tika izdzēsts tādēļ, ka tika publicēts tvīts, kurš, platformas moderātoru ieskatā, mudina uz vardarbību, tiek izvirzīts jautājums, kādēļ viens no lielākajiem sociālajiem medijiem izvēlējās tieši šo brīdi, lai ierobežotu Trampa konta darbību, ja iepriekš jau vairākus mēnešus tika publicēta maldinoša informācija, kura, subjektīvi interpretējot, spēja nodarīt kaitējumu veselības nozares procesiem pandēmijas apkarošanā – respektīvi, radot draudus cilvēku dzīvībām. Publiskajā telpā ir jārosina diskusija par to, vai cīņā ne tikai par Covid-19 pandēmijas laikā radušos, bet arī citu maldinošo informāciju nav jāveic drastiskāki ierobežojumi, kas aptur šāda veida informācijas izplatību. Pieņemot, ka sociālo mediju platformas neierobežo tvītos izpausto maldinošo informāciju nekā citādāk, kā uzlikt brīdinājuma ziņojumus (šajā gadījumā, Trampa tvītos), ir jāsaprot, vai tas netiek darīts tikai mārketinga nolūkos, jo par maldinošo informāciju tiek rakstīts citos medijos. Ja par maldinošās informācijas izplatību atbildīgas ir tikai pašas platformas, tad ir nepieciešamība pēc starptautiska nolikuma, kas paredz pamatnoteikumus, kā ierobežot maldinošo informāciju, lai tā netiek uzturēta tikai tāpēc, ka tā iegūst platformai vairāk lietotājus. Turklāt ir svarīgi izcelt faktu, ka šajā gadījumā ir nepieciešams noteikt vidusceļu, kā ierobežot maldinošo informāciju, lai netiek pārkāptas “vārda brīvības” tiesības izteikt savu viedokli.

SECINĀJUMI

Bakalaura darbā tika apskatītas Donalda Trampa mikroblogošanas vietnē *Twitter* ievietotajos ierakstos esošā maldinošā informācija, tās veidi, izpaušanas motivācijas un konteksti no 2020. gada 20. janvārim līdz 2021. gada 8. janvārim. Lai pamatotu pētījuma daļā veiktās aktivitātes un pēc tam iegūtos rezultātus, tika pielietoti un aprakstīti vairāki teorētiskie avoti un darba mērķim līdzīgi pētījumi par politisko komunikāciju digitālajos medijos un maldinošo informāciju. Tika rastas atbildes uz šādiem pētnieciskajiem jautājumiem:

1. Kādus maldinošās informācijas veidus Donalds Tramps pielieto savos tvītos?
2. Kādas ir Donalda Trampa tvītos izpaustās maldinošās informācijas motivācijas?
3. Par kurām tēmām saistībā ar Covid-19 pandēmiju Donalds Tramps savos tvītos izpauž maldinošo informāciju?
4. Kāds ir Donalda Trampa tvītos izpaustās maldinošās informācijas konteksts?

Minētajā laika posmā publiskajā datubāzē <https://www.thetrumparchive.com/> tika izgūti 11 994 tvīti un 5803 retvīti no Donalda Trampa izdzēstā vietnes *Twitter* profila *@realDonaldTrump*. Pēc tam tika atlasīti 457 unikāli ieraksti kuri atbilda kādam no Covid-19 saistītajiem atslēgvārdiem (pilnu atslēgvārdu sarakstu var skatīt 3. nodaļā). Tie tika veidoti ar vēlmi novērst pētījuma autores subjektīvās interpretācijas ietekmi un nostiprināt iegūto rezultātu ticamību, pamatojoties uz Trampa ierakstiem un mediju materiāliem. Analīzē netiek izmantoti pārpublicētie tvīti no citiem lietotājiem, tiek izmantoti tikai Donalda Trampa pirmreizējie ieraksti. Vislielākā Trampa aktivitāte vietnē *Twitter* novērota pavasara mēnešos – 2020. gada martā tika publicēti 102 tvīti un aprīlī – 69 tvīti. Maza aktivitāte novērota vasarā, ko varētu skaidrot ar Covid-19 saslimstības gadījumu samazināšanos ASV.

Tvītu kvantitatīvā kontentanalīze atbild uz pirmo un otro pētniecisko jautājumu par maldinošās informācijas veidiem un motivācijām. Lai noteiktu maldinošās informācijas veidus, tiek izmantotas Mīlas Prijankas un Višvakarma Dineša piedāvātās viltus informācijas klasifikācijas – baumas, viltus ziņas, maldinoša informācija, dezinformācija, klikšķu ēsma, apmāns, satīra/parodija, viedokļa spams, propaganda, konspirāciju teorijas. No pētnieku piedāvātā saraksta netiek izmantotas maldinošās informācijas un dezinformācijas kategorijas, jo šie iedalījumi pieprasītu visu tvītu faktu dziļāku pārbaudi. Neizmantoto kategoriju vietā tika piedāvāta tvītu segmentācija biežāk pieminētajās virstēmās. Šī pētījuma analīzei pielāgotas 9 maldinošās informācijas veidu kategorijas: baumas, viltus ziņas, klikšķu ēsma, apmāns, satīra/parodija, viedokļa spams, propaganda, konspirāciju teorijas, nav kategorizējams. Lielākās novērotās veidu kategorijas bija baumas, kuras tika identificētas 255 tvītos vai 38 procentos un propaganda – tā ir novērota 218 tvītos vai 32 procentos no visa kopējā tvītu skaita.

Netika identificēti šādi veidi – klikšķu ēsma, apmāns, satīra/parodija un viedokļa spams. Pēc veidu kategorizēšanas izfiltrētie tvīti tika iedalīti šādās Prijankas un Dineša pētījumā piedāvātajās motivācijās: politisks nodoms, finansiāls ieguvums, kaisle sludināt ideoloģiju, izklaide, paplašināt klientu loku, steiga ziņot par jaunākajām ziņām, palielināt reklāmas ienākumus, tehnoloģiski iemesli, publiskā viedokļa manipulācija. Motivāciju raksturojumi tika pielāgoti, lai atbilstu šī pētījuma mērķim. Analīzē visvairāk tika konstatēta publiskā viedokļa manipulācija, kura tika novērota 323 tvītos vai 39% un 223 tvīti vai 27% bija tvīti ar politisku nodomu. Netika novērotas kategorijas – finansiāls ieguvums, izklaide, palielināt reklāmas ienākumus un tehnoloģiski iemesli. Secināts, ka gan maldinošās informācijas veidos, gan motivācijās tika identificētas, ka vienā tvītā ir atrodami gan vairāki veidi, gan motivācijas. Noteiktās kategorijas nosedza Trampa tvītos atrodamos veidus un motivācijas, tomēr pārsvarā dažas no tām dominēja, kamēr dažas vispār netika uzrādītas. Tas uzrāda to, ka Tramps aktīvi publicē maldinošo informāciju, tomēr viņš fokusējas uz koncentrētu maldinošās informācijas virzienu, kas galvenokārt ir saistīts ar viņa darbību un pārkumu pār citiem politiskajiem aktoriem.

Lai atbildētu uz trešo jautājumu par tēmām, no kategorizētajiem tvītiem tika izveidotas visvairāk pieminēto apakštēmu saraksts, kurš hierarhiski tika apvienots tēmās un pēc tam - virstēmās. Kopumā tvīti kategorizēti šādās virstēmās - aktori, citāts, Covid-19 rīcība, ekonomika, informācija, Ķīna, mediji, politika, saslimšana, sevis slavēšana, statistika. Virstēmā citāti tika izfiltrēti tvīti, kuros atrodami tikai Trampa pārpublicēti, citu cilvēku izteikti slavējoši citāti par savu darbību, tādēļ šī virstēma netika apskatīta dziļāk. Netika apskatītas arī virstēmas – ekonomika un saslimšana, jo datu kopas bija pārāk mazas, lai ietvertu maldinošo informāciju. Lai analizētu Trampa izpausto maldinošo informāciju pārējās virstēmās, tika izcelti vairāki ziņu piemēri, kuriem pēc tam tiešsaistes medijos tika piemeklēti patiesi fakti. Šajā nodaļā tika secināts, ka Donalds Tramps izpauž maldinošo informāciju katrā no lielākajām, apskatītajām datu kopām. Maldinošās informācijas vēstījums tiek bieži atkārtots, lai nostiprinātu sekotāju uzticību izpaustajiem faktiem, frāzēm vai statistikai.

Lai atbildētu uz ceturto pētniecisko jautājumu par kontekstu, izgūtie termini, frāzes un atkārtotie vēstījumi tika apskatīti hermeneitiskajā analīzē. Lai iegūtu kontekstu un interpretāciju, tika pielietoti Helmuta Danera izpratnes noteikumi par teksta interpretāciju. Tika apskatītas Trampa retoriskās izmaiņas pret Ķīnas valsti, kā arī minēti termini “Ķīniešu vīruss” un “Ķīnas vīruss”, kuri tvītos kopā tika novēroti 47 reizes. Tvītos ar politisku nodomu Tramps ir 23 reizes minējis “Cūku gripa”, tika skaidrota viņa perspektīva šīs slimības pieminēšanā un salīdzināšanā ar Covid-19. Šajā kontekstā skaidrota arī viņa izmantotā argumentācija pret Džo Baidenu. Tēmās 20 reizes novēroti tvīti par Ņujorku un tās mēru Endrū Kuomo, dziļāk

paskaidrotas abu politiķu savstarpējās attiecības. Visvairāk analizētajās tēmās tika pieminētas frāzes “viltus ziņas” (60 reizes) un “*Lamestream media*” (13 reizes). Tika aprakstīts abu frāžu pielietojums Donalda Trampa retorikā un konteksts. Secināts, ka Donalds Tramps savos tvītos izmantojis un atkārtoti atsaucies uz vieniem terminiem, frāzēm vai notikumiem, lai nostiprinātu minēto maldinošo informāciju, veidotu pārliecību sekotājos, kā arī, lai izpaustu savu personīgo viedokli.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

- Abernethy A. M., Riffe D., Lacy S., Fico F. G. (2000). *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research*. Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, New Jersey. doi: <https://doi.org/10.1080/00913367.2000.10673611>
- Albright J. (2016). "The #Election 2016 Micro-Propaganda Machine." Retrieved from <https://medium.com/@d1gi/the-election2016-micro-propaganda-machine-383449cc1fba>
- Amazeen M., Bucy E. (2019). *Conferring resistance to digital disinformation: the inoculating influence of procedural news knowledge*.
- Arnould E. J., Fischer E. (1994). *Hermeneutics and consumer research*. Journal of Consumer Research.
- Associated Press. (2020, Jul 11). *AP FACT CHECK: If he's said it once, he's said it 100 times*. Retrieved from <https://fox11online.com/news/nation-world/ap-fact-check-if-hes-said-it-once-hes-said-it-100-times>
- Baker P. (2020, Apr 12). *Trump Lashes Out at Fauci Amid Criticism of Slow Virus Response*. Retrieved from <https://www.seattletimes.com/nation-world/nation-politics/trump-lashes-out-at-fauci-amid-criticism-of-slow-virus-response/>
- BBC News. (2020, May 25). *Coronavirus: WHO halts trials of hydroxychloroquine over safety fears*. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/health-52799120>
- Begley S. (2020, Jul 20). *Trump said more Covid-19 testing 'creates more cases.' We did the math*. Retrieved from <https://www.statnews.com/2020/07/20/trump-said-more-covid19-testing-creates-more-cases-we-did-the-math/>
- Bennett W. L., Livingston S. (2018). *The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions*. *European Journal of Communication*. doi: <https://doi.org/10.1177/0267323118760317>
- Berger A. (2011). *Media and Communication Research Methods: An Introduction to Qualitative and Quantitative Approaches*. Los Angeles: SAGE Publication.
- Boon S., Sinclair C. (2009). "A world I don't inhabit: disquiet and identity in Second Life and Facebook," *Educational Media International*.
- Caldera C. (2020, Nov 18). *Fact check: Pfizer received COVID-19 vaccine data after Election Day, released within days*. Retrieved from <https://eu.usatoday.com/story/news/factcheck/2020/11/18/fact-check-pfizer-received-covid-vaccine-data-after-election-day/6267242002/>

- Chamberlain P. (2010). *Twitter as a Vector for Disinformation*. *Journal of Information Warfare*. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/26480487>
- Chen A. (2009). *Friends versus Followers: Twitter's elegant design for grouping contacts*. Retrieved from <http://andrewchenblog.com/2009/03/16/friends-versusfollowers-twitthers-elegant-design-for-grouping-contacts/>
- Chen X. and Sin S.C.J. (2013). *'Misinformation? What of it?' Motivations and individual differences in misinformation sharing on social media*. doi: <https://doi.org/10.1002/meet.14505001102>
- Chiu A. (2020, May 22). *Trump bashes Michigan AG after she calls him 'a petulant child' for refusing to wear mask*. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/nation/2020/05/22/trump-ford-mask-coronavirus/>
- Cohen, J., Tsfati Y., Sheaffer T. (2008). *The influence of presumed media influence in politics: Do politicians' perceptions of media power matter?*
- Coleman J. (2020, Mar 8). *Trump: 'Fake News Media is doing everything possible to make us look bad' on coronavirus response*. Retrieved from <https://thehill.com/policy/healthcare/public-global-health/486497-trump-fake-news-media-is-doing-everything-possible-to>
- Danner H. (2006). *Hermeneutik. In Methoden geisteswissenschaftlicher Pädagogik. Einführung in Hermeneutik, Phänomenologie und Dialektik*. München: Ernst Reinhardt,
- David L. A. (2004). *Media logic and political communication*.
- De Vreese C. H., Peter J., Semetko H. A. (2001). *Framing politics at the launch of the Euro: a cross-national comparative study of frames in the news*.
- Drisko J. W., Maschi T. (2016). *Content analysis*. New York, NY: Oxford University Press.
- Dzhanova Y. (2021, Jan 3). *Fauci to Trump after he tweeted the CDC exaggerates the number of COVID-19 cases: 'The deaths are real'*. Retrieved from <https://www.businessinsider.com/trump-said-cdc-covid-tracker-fake-news-and-exaggerates-cases-2021-1>
- EU Council bibliography. (2020, Jul 23). *Disinformation during the COVID-19 pandemic*. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/iv/documents-publications/library/library-blog/posts/disinformation-during-the-covid-19-pandemic/>
- European Commission. (2018). *Final report of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation*.

- European Commission. (2021, Apr 13). *Tackling Coronavirus disinformation*. Retrieved from https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/fighting-disinformation/tackling-coronavirus-disinformation_en
- Evanega S., Lynas M., Adams J., Smolenyak K. (2020). *Coronavirus misinformation: quantifying sources and themes in the COVID-19 'infodemic'*. Ithaca, NY: The Cornell Alliance for Science, Department of Global Development, Cornell University.
- Evanega S., Lynas. M., Adams J., Smolenyak. K. (2020). “*Coronavirus misinformation: quantifying sources and themes in the COVID-19 “infodemic”*”. New York: Cornell University.
- Gerbaudo P. (2016). *From Data Analytics to Data Hermeneutics. Online Political Discussions, Digital Methods and the Continuing Relevance of Interpretive Approaches*. doi: <https://doi.org/10.14361/dcs-2016-0207>
- Hamel J. (1998). *The position of Pierre Bourdieu and Alain Touraine respecting qualitative methods*.
- Herbert G. (2020, Sept 10). *Trump, Cuomo feud over coronavirus response again: 'He lied,' NY gov says*. Retrieved from <https://www.syracuse.com/coronavirus/2020/09/trump-cuomo-feud-over-coronavirus-response-again-he-lied-ny-gov-says.html>
- Hyunjin K., Bae K., Zhang S., Sundar S.S. (2011). “*Source Cues in Online News: Is The Proximate Source More Powerful than Distal Sources?*” doi: <https://doi.org/10.1177/107769901108800403>
- Jayakumar S., Ang B., Anwar N.D. (2020). *Disinformation and Fake News. London, United Kingdom: Palgrave Macmillan*.
- Kerlinger F. N. (1972). *The Structure and Content of Social Attitude Referents: A Preliminary Study. Educational and Psychological Measurement*. <https://doi.org/10.1177/001316447203200305>
- Koc-Michalska, K., Lilleker, D. G., Suroweic, P. (2013). *The use of the Web for political participation*.
- Korecki N. (2020, Apr 5). *Biden has fought a pandemic before. It did not go smoothly*. Retrieved from <https://www.politico.com/news/2020/05/04/joe-biden-contain-h1n1-virus-232992>
- Kraucauer S. (1952). *The Challenge of Qualitative Content Analysis, Public Opinion Quarterly*. doi: <https://doi.org/10.1086/266427>
- Krippendorff K. (2013). *Content Analysis. An Introduction to Its Methodology (3rd ed)*. California, CA: Sage Publications.
- Krippendorff K., Bock M. (2008). *The content analysis reader*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- Krishnamurthy B., Gill P., Arlitt M. (2008). *A Few Chirps About Twitter. First Workshop on Online social networks*. Seattle: ACM.
- Kucharski A. (2016). *Study epidemiology of fake news*. doi: <https://doi.org/10.1038/540525a>
- Laverty S. M. (2003). *Hermeneutic Phenomenology and Phenomenology: A Comparison of Historical and Methodological Considerations. International Journal of Qualitative Methods*. doi: <https://doi.org/10.1177/160940690300200303>
- Lazer D., Baum M., Benkler Y. (2018). *The science of fake news*.
- Lewandowsky S., Ecker U., Seifert C., Schwarz N., Cook J. (2012). *Misinformation and its correction: continued influence and successful debiasing. Psychol Sci Public Interest*. doi: <https://doi.org/10.1177/1529100612451018>
- Lilleker D.G. (2014). *Political Communication and Cognition*. UK: The Media School Bournemouth University. doi: <https://doi.org/10.1057/9781137313430>
- Mayring P. (2000). *Qualitative Content Analysis [28 paragraphs]*. Retrieved from <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0002204>
- Mark S., and Eddy M. (2017). “*Europe Combats a New Foe of Political Stability: Fake News.*” Retrieved from https://www.nytimes.com/2017/02/20/world/europe/europe-combats-a-new-foe-of-political-stability-fake-news.html?_r=0
- Mazzoleni G., Schulz W. (1999). ‘*Mediatization*’ of politics: a challenge for democracy?
- Mārtinsone K. (2011). *Ievads pētniecībā: stratēģijas, dizaini, metodes*. Rīga: Raka.
- Miller C. C. (2009). *Finding Utility in the Jumble of Tweeted Thoughts*. Retrieved from <http://www.nytimes.com/2009/04/14/technology/internet/14twitter.html>
- Mohseni S., Ragan E. D., Hu X. (2019). *Open issues in combating fake news: Interpretability as an opportunity*.
- Monahan B., Maratea R. J. (2021). *The art of the Spiel: Analyzing Donald Trump's Tweets as Gonzo Storytelling. Symbolic Interaction*. doi: <https://doi.org/10.1002/symb.540>
- Morini M. (2020). *Lessons from Trump's Political Communication How to Dominate the Media Environment*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing.
- Murthy D. (2013). *Twitter. The Social Communication in the Twitter Age*. UK: Polity Press.
- Osborne P., Roberts T. (2017). *How Trump Thinks: His Tweets and the Birth of a New Political Language*. London: Head of Zeus.
- Palmer, R. (1969). *Hermeneutics: Interpretation Theory in Schleiermacher, Dilthey, Heidegger, and Gadamer*. Northwestern University Press.
- Paz C. (2020, Nov 2). *All the President's Lies About the Coronavirus*. Retrieved from <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2020/11/trumps-lies-about-coronavirus/608647/>

- Pennycook G., McPhetres J., Zhang Y., Lu J.G, Rand D.G. (2020). *Fighting COVID-19 misinformation on social media: experimental evidence for a scalable accuracy-nudge intervention..* doi: <https://doi.org/10.1177/0956797620939054>
- Pennycook G., Rand D.G. (2019). *Lazy, not biased: susceptibility to partisan fake news is better explained by lack of reasoning than by motivated reasoning.* doi: <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2018.06.011>
- Perloff R. (2008). *Political Communication: Politics, Press and Public in America*. New Jersey and London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Perloff R. (2017). *The Dynamics of Persuasion. Communication and Attitudes in the 21st Century. (6th edition)*. New York: Routledge.
- Pesce N. L. (2020, Oct 9). *As Trump tweets false flu claims, here are the facts about the 'twindemic' that could be coming.* Retrieved from <https://www.marketwatch.com/story/as-trump-tweets-false-flu-claims-here-are-the-facts-about-the-twindemic-that-could-be-coming-2020-10-06>
- Prasad A. (2002). *The contest over meaning: Hermeneutics as an interpretative methodology for understanding texts.*
- Priyanka M., Dinesh V. (2019). *Fake News, Rumor, Information Pollution in Social Media and Web: A Contemporary Survey of State-of-the-arts, Challenges and Opportunities. Expert Systems with Applications.* doi: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2019.112986>
- Re:Baltica. (2020, Mar 25). *Re:Check becomes Facebook's official fact checking partner.* Retrieved from <https://en.rebaltica.lv/2020/03/recheck-becomes-facebooks-official-fact-checking-partner/>
- Reality Check team. (2020, May 15). *Coronavirus: President Trump's testing claims fact-checked.* Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-52493073>
- Reality Check team. (2020, Mar 26). *Coronavirus: Five Trump claims fact-checked.* Retrieved from: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-51818627>
- Reilly I. (2018). *F for fake: Propaganda! Hoaxing! Hacking! Partisanship! and Activism! in the fake news ecology.* *The Journal of American Culture.* doi: <https://doi.org/10.1111/jacc.12834>.
- Ricoeur P. (1971). *The model of the text: Meaningful action considered as a text.*
- Riffe D., Lacy S., Watson B.R., Fico F. (2019). *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research (4th ed.)*. Routledge. doi: <https://doi.org/10.4324/9780429464287>
- Rittelmeyer C., Parmentier M., (2016). *Einführung in die pädagogische Hermeneutik*. Darmstadt: WBG.

- Russell, R. L. (1988). *A critical interpretation of Packer's "Hermeneutic Inquiry in the Study of Human Conduct"*.
- Scheufele D. A., Tewksbury D. (2007). *Framing, agenda setting, and priming: the evolution of three media effects models*.
- Schwartz M. S. (2020, Oct 11). *Trump's Doctor Says There's No 'Actively Replicating Virus' — So Is He COVID-19-Free?* Retrieved from <https://www.npr.org/sections/latest-updates-trump-covid-19-results?t=1618351477260>
- Shao C., Ciampaglia G., Varol O. (2018). *The spread of low-credibility content by social bots*.
- Shapiro J. (2018, Oct 20). *Trump has redefined political communication for the world — and soon everyone could speak like him*. Retrieved from <https://www.businessinsider.com/whole-world-will-soon-start-talking-like-trump-2018-10>
- Singh K. (2020, Dec 12). *Twitter says it 'inadvertently' limited engagements on Trump's flagged tweets*. Retrieved from <https://www.reuters.com/article/us-usa-election-trump-twitter-idUSKBN28M0VO>
- Smith D. (2020, Apr 15). *Donald Trump blames everyone but himself for the coronavirus crisis. Will voters agree?* Retrieved from <https://theconversation.com/donald-trump-blames-everyone-but-himself-for-the-coronavirus-crisis-will-voters-agree-135205>
- Stewart J. (1983). *Interpretive listening: An alternative to empathy*. Communication Education.
- Subramaniam T. (2020, Jul 7). *Fact-checking Trump's claims that US coronavirus death rate is the lowest worldwide*. Retrieved from <https://edition.cnn.com/2020/07/07/politics/trump-coronavirus-death-rate-lowest-fact-check/index.html>
- Sunstein C. (2007). *Republic.com 2.0*. Princeton, UK: Princeton University Press.
- Twitter. (2021, Jan 8). *Permanent suspension of @realDonaldTrump*. Retrieved from https://blog.twitter.com/en_us/topics/company/2020/suspension.html
- Vosoughi S., Roy D., Aral S. (2018). *The spread of true and false news online*.
- Vowe G. (Ed.), Henn P. (Ed.). (2016). *Political Communication in the Online World*. New York: Routledge, doi: <https://doi.org/10.4324/9781315707495COPY>
- Weber J., Culliford E., Bose N. (2020, Oct 28). *Explainer: What's in the U.S. law protecting internet companies - and can it be changed?* Retrieved from <https://www.reuters.com/article/us-usa-tech-section-230-explainer-idUSKBN27D265>
- Wilson H. S, Hutchinson S. A. (1991). *Triangulation of Qualitative Methods: Heideggerian Hermeneutics and Grounded Theory*. Qualitative Health Research. PP. 263.-276. doi: <https://doi.org/10.1177/104973239100100206>

- Woodward A. (2020, Oct 2). 'Fake news': A guide to Trump's favourite phrase – and the dangers it obscures. Retrieved from <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-election/trump-fake-news-counter-history-b732873.html>
- Wu L., Morstatter F., Carley K., Liu H. (2019). Misinformation in Social Media: Definition, Manipulation, and Detection. doi: <https://doi.org/10.1145/3373464.3373475>
- Zanna M. P., Rempel J. K. (1988). *The social psychology of knowledge*. Cambridge: Cambridge University Press.

PIELIKUMI

1. pielikums.

Kvalitatīvā un kvantitatīvā kontentanalīze

6. tabula

Donalda Trampa tvītu kvalitatīvās un kvantitatīvās kontentanalīzes rezultāti

Kategorijas										Motivācijas										Tvīts	Virstēma	Dat.
B	V	K	A	S	V	P	K	N		P	F	I	I	P	J	R	T	M				
Z	Ē	/	P	S						o	i	d	e	k	a	e	e	a				
										l	n	e	o	l	p	l	n	o	n			
										i	t				l				i			
																			p			
x							x			x						x			x	The number of cases and deaths of the China Virus is far exaggerated in the United States because of @CDCgov's ridiculous method of determination compared to other countries, many of whom report, purposely, very inaccurately and low. "When in doubt, call it Covid." Fake News!	Mediji	03.01.2021
x																x				The vaccines are being delivered to the states by the Federal Government far faster than they can be administered!	COVID rīcība	03.01.2021
x																x				Some States are very slow to inoculate recipients despite successful and very large scale distribution of vaccines by the Federal Government. They will get it done!	COVID rīcība	02.01.2021
x										x									x	Our Republican Senate just missed the opportunity to get rid of Section 230, which gives unlimited power to Big Tech companies. Pathetic!!! Now they want to give people ravaged by the China Virus \$600, rather than the \$2000 which they so desperately need. Not fair, or smart!	Aktori	01.01.2021
x																x				The Federal Government has distributed the vaccines to the states. Now it is up to the states to administer. Get moving!	COVID rīcība	30.12.2020
x						x				x		x							x	It is up to the States to distribute the vaccines once brought to the designated areas by the Federal Government. We have not only developed the vaccines, including putting up money to move the process along quickly, but gotten them to the states. Biden failed with Swine Flu!	Politika	29.12.2020
								x							x				x	\$2000 for our great people, not \$600! They have suffered enough from the China Virus!!!	Ķīna	29.12.2020

x						x														x	Cases up because we TEST, TEST, TEST. A Fake News Media Conspiracy. Many young people who heal very fast. 99.9%. Corrupt Media conspiracy at all time high. On November 4th., topic will totally change. VOTE!	COVID rīcība	26.10.2020	
x						x															x	We have made tremendous progress with the China Virus, but the Fake News refuses to talk about it this close to the Election. COVID, COVID, COVID is being used by them, in total coordination, in order to change our great early election numbers. Should be an election law violation!	Mediji	26.10.2020
x						x	x														x	The Fake News is talking about CASES, CASES, CASES. This includes many low risk people. Media is doing everything possible to create fear prior to November 3rd. The Cases are up because TESTING is way up, by far the most, and best, in the world. Mortality rate is DOWN 85% plus!	COVID rīcība	24.10.2020
x						x															x	Joe Biden's response to the H1N1 Swine Flu, far less lethal than Covid 19, was one of the weakest and worst in the history of fighting epidemics and pandemics. It was pathetic, those involved have said. Joe didn't have a clue!	Politika	23.10.2020
						x															x	The GREAT Bobby Bowden, one of the best coaches EVER in College Football, on his full recovery from Covid-19 "....America is the greatest country this side of heaven. I've had a chance to get a lot of wins in my life, but I really wanted to win this one because I wanted....	Aktori	22.10.2020
						x															x	....to be around to vote for President Trump." Over 300 wins and 2 National Championships. Thank you to Florida State for giving us Bobby Bowden!	Citāts	22.10.2020
x						x															x	Just don't see any way Nancy Pelosi and Cryin' Chuck Schumer will be willing to do what is right for our great American workers, or our wonderful USA itself, on Stimulus. Their primary focus is BAILING OUT poorly run (and high crime) Democrat cities and states....	Aktori	21.10.2020
x																					x	....Should take care of our people. It wasn't their fault that the Plague came in from China!	Ķīna	21.10.2020
						x															x	Governor Cuomo has shown tremendously poor leadership skills in running N.Y. Bad time for him to be writing and	Politika	19.10.2020

																			American jobs during the height of the Chinese Plague. Democrats want to have Open Borders!		
						x			x		x								Just spoke with Prime Minister @BorisJohnson of the United Kingdom. Very thankful for his friendship and support as I recovered from the China Virus. I am looking forward to working with him for many years to come, a great guy!	Aktori	07.10.2020
x						x	x		x		x								New FDA Rules make it more difficult for them to speed up vaccines for approval before Election Day. Just another political hit job! @SteveFDA	Aktori	07.10.2020
x						x			x		x								Nancy Pelosi is asking for \$2.4 Trillion Dollars to bailout poorly run, high crime, Democrat States, money that is in no way related to COVID-19. We made a very generous offer of \$1.6 Trillion Dollars and, as usual, she is not negotiating in good faith. I am rejecting their...	Aktori	06.10.2020
						x			x		x								...request, and looking to the future of our Country. I have instructed my representatives to stop negotiating until after the election when, immediately after I win, we will pass a major Stimulus Bill that focuses on hardworking Americans and Small Business. I have asked...	Ekonomika	06.10.2020
						x			x		x								...@senatemajldr Mitch McConnell not to delay, but to instead focus full time on approving my outstanding nominee to the United States Supreme Court, Amy Coney Barrett. Our Economy is doing very well. The Stock Market is at record levels, JOBS and unemployment...	Ekonomika	06.10.2020
						x			x		x								...also coming back in record numbers. We are leading the World in Economic Recovery, and THE BEST IS YET TO COME!	Ekonomika	06.10.2020
x						x	x		x		x								The Fake News Media refuses to discuss how good the Economy and Stock Market, including JOBS under the Trump Administration, are doing. We will soon be in RECORD TERRITORY. All they want to discuss is COVID 19, where they won't say it, but we beat the Dems all day long, also!!!	Mediji	06.10.2020
x																			Flu season is coming up! Many people every year, sometimes over 100,000, and despite the Vaccine, die from the Flu. Are we going to close down our Country? No, we have learned	Informacija	06.10.2020

x						x									x	If we listened to Joe Biden on coronavirus, millions of people would have died! https://t.co/zFRTHPIWwW	Politika	30.09.2020
						x									x	Governor Andrew Cuomo of New York wants to put New York at the END of the Vaccine List in that he doesn't trust the @FDA or Federal Government, even though the Vaccines are being developed by the finest Labs in the World. Wish he trusted us on Nursing Homes!	Politika	25.09.2020
														x	x	White House News Conference today at 6:00 P.M. Economy, Job gains and Vaccine development are all doing GREAT!	Informācija	23.09.2020
x						x								x		Sleepy Joe Biden just said that he wished I closed up one week earlier — but when I banned China from coming in, it took him TWO MONTHS to finally realize that was a good thing...	Politika	18.09.2020
x															x	...Sleepy Joe doesn't have a clue, just look at what his own people said about his handling of the Swine Flu. It was a disaster!	Politika	18.09.2020
x						x									x	Biden FAILED BADLY with the Swine Flu. It was the Gang That Couldn't Shoot Straight". He didn't have a clue. We have done an incredible job with the much tougher China Virus!	Politika	18.09.2020
x						x									x	The Democrats are just ANGRY that the vaccine and delivery are so far ahead of schedule. They hate what they are seeing. Saving lives should make them happy, not sad!	Politika	17.09.2020
x						x									x	Democrats are "heartless". They don't want to give STIMULUS PAYMENTS to people who desperately need the money, and whose fault it was NOT that the plague came in from China. Go for the much higher numbers, Republicans, it all comes back to the USA anyway (one way or another!).	Politika	16.09.2020
														x		Vaccines are moving along fast and safely!	COVID rīcība	16.09.2020
x														x	x	Actually falling very steadily and fast. Deaths and hospitalizations way down, and even cases down despite far more Testing than any other country in the World, by far. India second! https://t.co/dZQEh2F7Cf	COVID rīcība	13.09.2020
x						x										On November 3rd, Michigan will decide whether we will quickly return to record prosperity—or whether we allow Sleepy Joe Biden to impose a \$4 TRILLION DOLLAR TAX HIKE, ban	Politika	11.09.2020

x																			x	All over the World the CoronaVirus, a very bad "gift" from China, marches on. Not good!	Ķīna	28.05.2020	
							x													x	We have just reached a very sad milestone with the coronavirus pandemic deaths reaching 100,000. To all of the families & friends of those who have passed, I want to extend my heartfelt sympathy & love for everything that these great people stood for & represent. God be with you!	Informācija	28.05.2020
	x						x	x			x									x	Texas Supreme Court: Lack of immunity to COVID-19 alone not enough to vote by mail https://t.co/rAZVRF4nkj Big win in Texas on the dangerous Mail In Voting Scam!	Politika	28.05.2020
x							x	x			x									x	The Radical Left Lamestream Media, together with their partner, the Do Nothing Democrats, are trying to spread a new narrative that President Trump was slow in reacting to Covid 19. Wrong, I was very fast, even doing the Ban on China long before anybody thought necessary!	COVID rīcība	27.05.2020
x																				x	We pass 15,000,000 Tests Today, by far the most in the World. Open Safely!	COVID rīcība	27.05.2020
							x				x									x	For all of the political hacks out there, if I hadn't done my job well, & early, we would have lost 1 1/2 to 2 Million People, as opposed to the 100,000 plus that looks like will be the number. That's 15 to 20 times more than we will lose. I shut down entry from China very early!	Sevis slavēšana	26.05.2020
x							x				x									x	....One person lost to this invisible virus is too much, it should have been stopped at its source, China, but I acted very quickly, and made the right decisions. Many of the current political complainers thought, at the time, that I was moving far to fast, like Crazy Nancy!	Aktori	26.05.2020
x							x	x			x									x	We made most Governors look very good, even great, by getting them the Ventilators, unlimited Testing, and supplies, all of which they should have had in their own stockpiles. So they look great, and I just keep rolling along, doing great things and getting Fake Lamestream News!	Mediji	26.05.2020
x							x				x									x	Joe Biden's handling of the H1N1 Swine Flu was a complete and total disaster. Even polls on the matter were terrible!	Politika	26.05.2020

x						x													x	Great reviews on our handling of Covid 19, sometimes referred to as the China Virus. Ventilators, Testing, Medical Supply Distribution, we made a lot of Governors look very good - And got no credit for so doing. Most importantly, we helped a lot of great people!	Sevis slavēšana	25.05.2020	
	x					x														x	I give, and have given from the beginning, my entire yearly salary, \$400,000 to \$450,000, back to our government. Last check to HHS Covid relief. My great honor! https://t.co/Vv6Uyz9MkF	Sevis slavēšana	25.05.2020
																			x		Cases, numbers and deaths are going down all over the Country!	Statistika	24.05.2020
x						x	x			x										x	The United States cannot have all Mail In Ballots. It will be the greatest Rigged Election in history. People grab them from mailboxes, print thousands of forgeries and “force” people to sign. Also, forge names. Some absentee OK, when necessary. Trying to use Covid for this Scam!	Politika	24.05.2020
x						x				x										x	The Wacky Do Nothing Attorney General of Michigan, Dana Nessel, is viciously threatening Ford Motor Company for the fact that I inspected a Ventilator plant without a mask. Not their fault, & I did put on a mask. No wonder many auto companies left Michigan, until I came along!	Aktori	22.05.2020
						x				x											I will be lowering the flags on all Federal Buildings and National Monuments to half-staff over the next three days in memory of the Americans we have lost to the CoronaVirus....	Informācija	21.05.2020
x						x				x										x	Spokesman speaks stupidly on behalf of China, trying desperately to deflect the pain and carnage that their country spread throughout the world. Its disinformation and propaganda attack on the United States and Europe is a disgrace....	Ķīna	21.05.2020
x																				x	....It all comes from the top. They could have easily stopped the plague, but they didn't!	Ķīna	21.05.2020
x										x										x	Some wacko in China just released a statement blaming everybody other than China for the Virus which has now killed hundreds of thousands of people. Please explain to this dope that it was the “incompetence of China”, and nothing else, that did this mass Worldwide killing!	Ķīna	20.05.2020

x						x														x	....in January and February, as the Virus spread globally? Why did the W.H.O. wait as long as it did to take decisive action? Lanhee Chen, Hoover Institution Fellow @FoxNews	Aktori	17.04.2020	
x						x															x	Crazy Nancy Pelosi deleted this from her Twitter account. She wanted everyone to pack into Chinatown long after I closed the BORDER TO CHINA. Based on her statement, she is responsible for many deaths. She's an incompetent, third-rate politician! https://t.co/uWNI7DCG3o	Aktori	16.04.2020
x						x															x	Cuomo's been calling daily, even hourly, begging for everything, most of which should have been the state's responsibility, such as new hospitals, beds, ventilators, etc. I got it all done for him, and everyone else, and now he seems to want Independence! That won't happen!	Politika	14.04.2020
x																					x	Having been involved in the negotiations, to put it mildly, the number that OPEC+ is looking to cut is 20 Million Barrels a day, not the 10 Million that is generally being reported. If anything near this happens, and the World gets back to business from the Covid 19.....	Sevis slavěšan a	13.04.2020
x																					x	....disaster, the Energy Industry will be strong again, far faster than currently anticipated. Thank you to all of those who worked with me on getting this very big business back on track, in particular Russia and Saudi Arabia.	Sevis slavěšan a	13.04.2020
x																					x	The @nytimes story is a Fake, just like the "paper" itself. I was criticized for moving too fast when I issued the China Ban, long before most others wanted to do so. @SecAzar told me nothing until later, and Peter Navarro memo was same as Ban (see his statements). Fake News!	Mediji	13.04.2020
x	x																				x	Sorry Fake News, it's all on tape. I banned China long before people spoke up. Thank you @OANN https://t.co/d40JQkUZg5	Mediji	12.04.2020
x																					x	Governors, get your states testing programs & apparatus perfected. Be ready, big things are happening. No excuses! The Federal Government is there to help. We are testing more than any country in the World. Also, gear up with Face Masks!	Aktori	12.04.2020

x						x	x			x										x	If the Fake News Opposition Party is pushing, with all their might, the fact that President Trump "ignored early warnings about the threat," then why did Media & Dems viciously criticize me when I instituted a Travel Ban on China? They said "early & not necessary." Corrupt Media!	Mediji	12.04.2020	
x							x													x	Great businessman & philanthropist Bernie Marcus, Co-Founder of Home Depot, said that Congress was too distracted by the (phony) Impeachment Witch Hunt when they should have been investigating CoronaVirus when it first appeared in China. Media played a big roll also!@dcexaminer	Politika	12.04.2020	
								x												x	A very good sign is that empty hospital beds are becoming more and more prevalent. We deployed 418 Doctors, Nurses and Respiratory Therapists from the hospital ship Comfort and the Javits Convention Center to hospitals in NYC & State. Have more bed capacity than was needed. Good!	Sevis slavēšana	12.04.2020	
x																					x	So now the Fake News @nytimes is tracing the CoronaVirus origins back to Europe, NOT China. This is a first! I wonder where the Failing New York Times got for this one? Are there any NAMED sources? They were recently thrown out of China like dogs, and obviously want back in. Sad!	Mediji	11.04.2020
	x																				x	"The President and the Federal Government are doing an excellent job. When they say the death toll isn't going to be as high as reported, they (the opposition) act like they're sad because it's lower. I think they are (Press Conferences) wonderful." West Virginia Resident, C Span	Citāts	11.04.2020
								x														Great News: Prime Minister Boris Johnson has just been moved out of Intensive Care. Get well Boris!!!	Aktori	09.04.2020
																						.@OANN A key CoronaVirus Model is now predicting far fewer deaths than the number shown in earlier models. That's because the American people are doing a great job. Social Distancing etc. Keep going!	Statistika	09.04.2020
																						Will be immediately sending 100 Ventilators to Colorado at the request of Senator Gardner! https://t.co/Nj4EPxfZl6	COVID rīcība	08.04.2020
	x																					"The number of New Yorkers admitted to hospitals has	Politika	08.04.2020

Bakalaura darbs "Donalda Trampa izpaustā maldinošā informācija mikroblogošanas vietnē "Twitter" saistībā ar Covid-19 pandēmiju" izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (no ievada līdz secinājumiem ieskaitot) ir 122 934 rakstzīmes (ieskaitot intervālus, bet neieskaitot zemsvītras atsauces).

Autore: _____ Ilze Anna Putniņa

(paraksts)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Vadītājs: pasniedzējs Mg. Mārtiņš Pričins _____

(paraksts)

03.06.2021.

Recenzents: pasniedzēja Mg. Anastasija Tetarenko _____

(paraksts)

Darbs iesniegts Komunikācijas zinātnes nodaļā 03.06.2021.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe _____

(paraksts)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

17.06.2021. prot. Nr. ____

Komisijas sekretārs: lekt. Roberts Vīksne _____

(paraksts)